

SIRPA ROVANIEMI (TOIM.)

JÄSENJÄRJESTÖJEN KOKEMUKSIA JA NÄKEMYKSIÄ KEPASTA

ANALYYSI JÄSENJÄRJESTÖKYSELYSTÄ
JA RYHMÄKESKUSTELUISTA VUODELTA 2004

KEHITYSYHTEISTYÖN PALVELUKESKUKSEN RAPORTTISARJA, NUMERO 80.

ISSN 1236-4797

ISBN 952-200-014-0 (NID.)

ISBN 952-200-015-9 (PDF), OSOITTEESSA WWW.KEPA.FI

TAITTO: PAULIINA KOPONEN

JULKAISUN VALOKUVAT: KEPAN ARKISTO

KIRJAPAINO: UUSIMAA OY, PORVOO 2005

KEHITYSYHTEISTYÖN PALVELUKESKUS

Töölöntorinkatu 2 A, 00260 Helsinki, Finland

TEL +358-9-584 233

FAX +358-9-584 23 200

www.kepa.fi

KEPAN TOIMINTAA TUETAAN JULKISIN VAROIN ULKOASIAINMINISTERIÖN
KEHITYSYHTEISTYÖOSASTON KANSALAI SJÄRJESTÖMÄÄRÄRAHOISTA.

Sisällysluettelo

Esipuhe	5
----------------------	---

Osa I: Kepan jäsenjärjestökysely 2004 (Sirpa Rovaniemi ja Eeva Maijala)

1. Johdanto	8
2. Kepan toiminta- ja palvelulohkojen tärkeys	10
3. Kepan palvelut	13
4. Kepan uudet palvelumuodot	18
5. Kepan rooli järjestöjen yhteistyöjärjestönä	20
6. Kepan tiedotus	22
7. Kepan rahoituspohjan laajentaminen	24
8. Keskustelun herättäminen kehityskysymyksistä	26
9. Kepan kansainvälisyyskasvatushanke	29
10. Tuki järjestöille Suomessa ja kentällä	31

Osa II: Kansalaisjärjestöjen näkemyksiä toiminnastaan ja Kepan roolista (Sirpa Rovaniemi, Tiina Kontinen ja Eeva Maijala)

11. Johdanto	
11.1. Selvityksen tarkoitus ja kysymykset	36
11.2. Aineiston keruu ja analyysi	36
11.3. Menetelmän vahvuudet ja heikkoudet	36
12. Järjestöjen toiminta etelässä	38
12.1. Eteläyhteistyön motiivit	39
12.2. Eteläyhteistyössä tapahtuneet muutokset	40
12.2.1. Toiminnan kasvu ja lisääntynyt suunnitelmallisuus	41
12.2.2. Pienten järjestöjen toiminnan vaikeutuminen	41
12.2.3. Kumppanuushaasteisiin vastaaminen	41
12.2.4. Vaikuttamistyön lisääntyminen	43
12.2.5. Yhteistyön lisääntyminen	45
12.2.6. Muita muutoksia	46
12.3. Eteläyhteistyön tulevaisuuden näkymät	46
13. Järjestöjen kotimaan vaikuttamistoiminta	47
13.1. Järjestöjen toiminta kotimaassa	48
13.2. Kotimaan toiminnassa tapahtuneet muutokset	48
13.3. Kotimaan toiminnan tulevaisuuden näkymät	50
13.4. Järjestöjen suhde valtioon	51

14. Verkostoituminen.....	52
14.1. Verkostoitumisen sisältö.....	54
14.2. Verkostoitumisen edut.....	54
14.3. Verkostoitumisen ongelmat.....	55
15. Järjestöjen näkemyksiä Kepan roolista.....	57
15.1. Kepan rooli kehitysyhteistyötä tekevien järjestöjen palvelujärjestönä.....	57
15.1.1. Kepan koulutus.....	59
15.1.2. Kepan yhteyspalvelut etelässä.....	60
15.1.3. Kepan tutkimus ja selvitystoiminta.....	60
15.1.4. Kepan hankeneuvonta.....	61
15.1.5. Tiedottamisessa avustaminen.....	61
15.1.6. Temaattinen palvelu ja yhteistyö.....	62
15.1.7. Tilojen tarjoaminen järjestöille.....	62
15.1.8. Järjestöjen välisen yhteistyön edistäminen.....	63
15.2. Kepan rooli kehityspoliittisena vaikuttajana.....	64
16. Tulevaisuuden hankehallintomalli.....	68
16.1. Ulkoasiainministeriön rooli.....	68
16.2. Kepan rooli.....	69
16.3. Ajatuksia erillisestä säätöstä hankkeiden hallinnoijana.....	70
17. Yhteenveto ja johtopäätökset.....	71
17.1. Järjestöjen toiminta etelässä.....	71
17.2. Järjestöjen toiminta kotimaassa.....	72
17.3. Järjestöjen välinen yhteistyö ja verkostoituminen.....	73
17.4. Järjestöjen näkemyksiä Kepan roolista.....	73
17.4.1. Kepan rooli järjestöjen palvelujärjestönä.....	73
17.4.2. Kepan rooli kehityspoliittisena vaikuttajana.....	74
17.5. Johtopäätökset.....	74

Loppusanat.....	78
------------------------	-----------

Liitteet

1. Kyselylomake.....	80
2. Järjestökyselyyn vastanneet järjestöt.....	85
3. Lukuihin 1-3 liittyvät kaaviot.....	87
4. Keskustelujen pohjana toimineet kysymykset.....	91
5. Keskusteluihin osallistuneet järjestöt.....	92

Esipuhe

Tässä raportissa dokumentoidaan Kepan neljännen jäsenjärjestökyselyn ja sen yhteydessä toteutettujen jäsenjärjestöjen ryhmäkeskustelujen tulokset.

Kepan neljäs jäsenjärjestökysely toteutettiin syksyllä 2004. Edelliset kyselyt ovat vuosilta 1993, 1996 ja 1999.

Kepan hallitus päätti edellisen jäsenkyselyn yhteydessä tehdä kyselyistä pysyvän käytännön siten, että ne ovat rakenteeltaan mahdollisimman vertailukelpoisia. Kepa on vuodesta 1999 vuoteen 2004 muuttunut ja kasvanut kuitenkin sen verran, ettei kyselylomaketta ollut mahdollista eikä perusteltua säilyttää täysin entisellään. Lisäksi vuoden 2004 kyselyn tueksi järjestettiin jäsenjärjestöjen ryhmäkeskusteluja eri puolilla Suomea, jotta saatiin mahdollisimman kattava kuva jäsenjärjestöjen nykyisestä toiminnasta, tulevaisuuden suunnitelmista ja kokemuksista ja näkemuksista Kepasta.

Jäsenjärjestökysely haluttiin tehdä pituudeltaan kohtuulliseksi, mutta siihen vastaaminen on kuitenkin vaatinut aikaa ja paneutumista. Reilu puolet (noin 55%) Kepan jäsenjärjestöistä vastasi kyselyyn. Se on riittävä määrä, jotta kyselyn tulokset ovat relevantteja Kepan käytännön työlle. Eri puolilla Suomea järjestetyissä ryhmäkeskusteluissa oli kaikkiaan mukana 33 jäsenjärjestön edustajat. Suuret kiitokset kaikille kyselyyn vastanneille ja keskusteluihin osallistuneille järjestöille!

Kyselyn tulokset ovat jälleen kiinnostavia ja erittäin hyödyllisiä Kepan toiminnan kehittämiseksi. Kepa saa vuoden 2004 kyselyssä kohtuullisen hyvän arvostuksen kaikkien palvelu- ja toiminnanlohkojensa osalta, mutta jäsenjärjestöt tuovat toki esiin myös puutteita, ehdottavat parannuksia ja esittävät toiveita uusille toiminnoille. Etenkin ryhmäkeskusteluissa nousi esiin, ettei Kepa ole aina onnistunut tiedottamaan toiminnastaan niin hyvin, että kaikki jäsenjärjestöt olisivat tietoisia niiden kannalta tärkeistä Kepan toiminnoista.

Kyselyn tulokset vahvistavat jälleen kerran sen tosiasian, että järjestöjen näkemykset eivät suinkaan ole yhteneväiset siitä, mitä Kepa on tai mitä sen tulisi olla.

Kuten vuoden 1999 raportin esipuheessa Folke Sundman toteaa: “Mutta eiväthän asiat voisi olla kovin paljon toisin järjestössä, jonka jäsenkunta on eräänlainen läpileikkaus koko suomalaisesta yhteiskunnasta”.

Vuoden 2004 jäsenkyselyn ja ryhmäkeskustelujen tulokset tulevat Kepan kannalta tärkeään ja tarpeelliseen aikaan. Niistä on erityistä iloa käynnissä olevalle ulkoasiainministeriön teettämälle evaluaatiolle Kepasta ja Kepan omalle strategia-prosessille. Kepa työstää vuoden 2004 aikana uutta strategiaa vuosille 2006-2010, ja jäsenjärjestöjen näkemykset Kepasta ovat tällaisessa työssä keskeisiä. Myös Kepan nykyisiä toimintoja parannetaan jäsenkyselyn ja ryhmäkeskustelujen tulosten pohjalta ja Kepa järjestää keskusteluja jäsenjärjestöjen kanssa siitä, mitä tulokset tarkoittavat Kepan toimintojen kehittämisen kannalta.

Jäsenjärjestökysely ja ryhmäkeskustelut ovat kaksi erillistä kokonaisuutta, siksi ne dokumentoidaan tässä raportissa omina osioinaan. Raportti on dialoginen siten, että Kepa esittää kommentteja joihinkin ryhmäkeskusteluissa esille tulleeisiin asioihin.

Lopuksi kiitokset jäsenjärjestökoordinaattori **Outi Hannulalle** ja **Auli Starckille**, jotka vastasivat jäsenkyselyn suunnittelusta ja toteutuksesta. Kiitokset myös harjoittelija **Hanna Tattarille**, **Minna Kuivalaiselle** ja **Petra Terännölle**, jotka osallistuivat vastausmateriaalin kokoamiseen ja työstämiseen sekä ohjelmasuunnittelija **Outi Hakkaraiselle** loppuvaiheen avusta. Paljon kiitoksia Kehitysväestökeskuksen laitoksen ryhmälle, assistentti **Tiina Kontiselle**, tutkija **Sirpa Rovaniemelle** ja tutkimusavustaja **Eeva Maijalalle**. He analysoivat kyselyn aineiston ja vastasivat ryhmäkeskusteluista kokonaisuudessaan.

Timo Lappalainen
Kepan toiminnanjohtaja

Osa I:

**Kepan
jäsenjärjestökysely
2004**

1. Johdanto

Kepan jäsenkyselyllä kartoitettiin jäsenjärjestöjen näkemyksiä ja kokemuksia Kepan toiminnasta ja palveluista sekä niiden laadusta. Järjestöiltä pyydettiin ideoita ja kommentteja, miten Kepa voisi kehittää toimintaansa jäseniä paremmin palvelevaksi. Kyselylomake (liite 1) lähetettiin elokuussa 2004 kaikille Kepan jäsenjärjestöille, niissä toimivien aktiivien, luottamushenkilöiden tai työntekijöiden vastattavaksi. Järjestöille esitettiin toivomus, että vastaukset perustuisivat useamman kuin yhden henkilön arviointeihin. Kyselyyn oli mahdollista vastata joko internetissä tai täyttämällä käsin paperilomake, joka oli saatavilla sekä suomeksi että englanniksi. Vastausaikaa oli noin kuukausi. Kyselyvaiheessa järjestöille kerrottiin myös, että heidän antamiin tietoja käsiteltäisiin luottamuksellisesti eikä järjestön nimeä yhdistettäisi vastauksiin. Analyysin jäsenjärjestökyselyn vastauksista toteuttivat VM Sirpa Rovaniemi ja valt.yo Eeva Maijala Helsingin yliopiston kehitysmaatutkimuksen laitokselta.

Kepalla oli vuoden 2004 lopussa 13 kannatusjäsentä ja 240 jäsenjärjestöä, niistä 139 vastasi jäsenjärjestökyselyyn (liite 2). Kyselyyn vastanneet järjestöt on jaoteltu järjestötyypeittäin taulukossa 1. Vastausprosentti oli siten 55 prosenttia. Kysymyslomakkeessa oli monivalinta- ja avoimia kysymyksiä. Raportissa esitetään järjestöjen vastauksia myös taulukoina ja kaavioina. Niissä tarkastellaan monivalintakysymysten osalta asteikollisten muuttujien keskiarvoja eri luokissa. Kepan eri palvelut ja toimintalohkot luetellaan tekstissä keskiarvojen perusteella tehdyssä tärkeys- tai tyytyväisyysjärjestyksessä siten, että aloitetaan kysymyksen mukaan joko tärkeimmästä tai vähiten tärkeästä.

Monivalintakysymyksiin vastanneet järjestöt luokiteltiin kolmen muuttujan perusteella (ks. liite 3):

1. Sijainti. Pääkaupunkiseudulla ja muualla Suomessa sijaitsevat järjestöt.
2. Koko. Kepan oman kokoluokituksen mukaisesti isot (jäsenmäärä yli 25 000), keskikokoiset (500 – 25 000 jäsentä) ja pienet (alle 500 jäsentä) järjestöt.
3. Vuoden 2004 hanketuki. Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyön hanke-

tukea vuonna 2004 käyttäneet järjestöt. Tällä jaotellulla tarkkailtiin kehitysyhteistyötä tekevien ja muiden järjestöjen välillä olevia mahdollisia eroja.

Taulukko 1.
Järjestötyypit

	Kpl	Prosenttia
1. Kumppanuusjärjestöt	7	5
2. Vammaisjärjestöt	6	4,3
3. Lähetys- ja muut uskonnolliset järjestöt	12	8,6
4. Maailmankaupat/Reilun kaupan yhdistykset	11	7,9
5. Maahanmuuttajien järjestöt	4	2,9
6. Kehityspoliittiset järjestöt	3	2,2
7. Ystävyyden- ja kehityskaupat ja -yhdistykset	31	22,3
8. Avustusjärjestöt	6	4,3
9. Terveystieteiden järjestöt	8	5,8
10. Koulut, opistot, opiskelija- ja sivistysjärjestöt	10	7,2
11. Lapsi- ja nuorisoyhdistykset	9	6,5
12. Ammattiyhdistysjärjestöt	3	2,2
13. Kummilapsi- tai adoptiotoiminta	5	3,6
14. Muut	24	17,3
Yhteensä	139	100

Yhden järjestön sijaintia ei tiedetä. Viisi vastannutta järjestöä on Kepan kannatusjäseniä, eivätkä ne siten ole mukana kokoluokituksessa. Tiedon puuttuessa järjestöt on jätetty kokonaan luokittelun ulkopuolelle, eikä niiden vastauksia ole huomioitu kuvioissa tai taulukoissa.

Pääkaupunkiseudun ulkopuolella sijaitsevista järjestöistä kyselyyn vastasi 40,4 prosenttia. Alhaiselle vastausprosentille on varmasti monta syytä, mutta yksi niistä on todennäköisesti se, että monet Kepan palveluista ja toiminnoista keskittyvät pääkaupunkiseudulle. Kepa on näkyvämpi ja tutumpi pääkaupunkiseudun järjestöille, joista kyselyyn vastasi 67,5 prosenttia. (Ks. taulukko 2).

Taulukko 2.
Vastausprosentit koon ja sijainnin perusteella

Kepan jäsenjärjestöinä	(kpl)	Vastanneita (kpl)	Vastausprosentti (%)
Kaikki järjestöt	253	139	54,9
Kaikki jäsenjärjestöt	240	134	55,8
Kannatusjäsenet	13	5	38,5
Isot (yli 25 000 jäsentä)	25	16	64,0
Keskikokoiset (500-25000 jäsentä)	53	35	66,0
Pienet (alle 500 jäsentä)	162	83	51,2
Pääkaupunkiseutu	151	102	67,5
Muu Suomi	89	36	40,4

2. Kepan toiminta- ja palvelulohkojen tärkeys

Järjestöt arvioivat Kepan eri toiminta- ja palvelulohkojen tärkeyttä asteikolla yhdestä neljään seuraavasti:

- 4 Erittäin tärkeä
- 3 Tärkeä
- 2 Ei kovin tärkeä
- 1 Ei lainkaan tärkeä
- 0 Ei vastausta

Mitä korkeampi keskiarvo, sitä tärkeämpänä järjestöt ovat siis pitäneet kyseessä olevaa Kepan toimintaa tai palvelua.

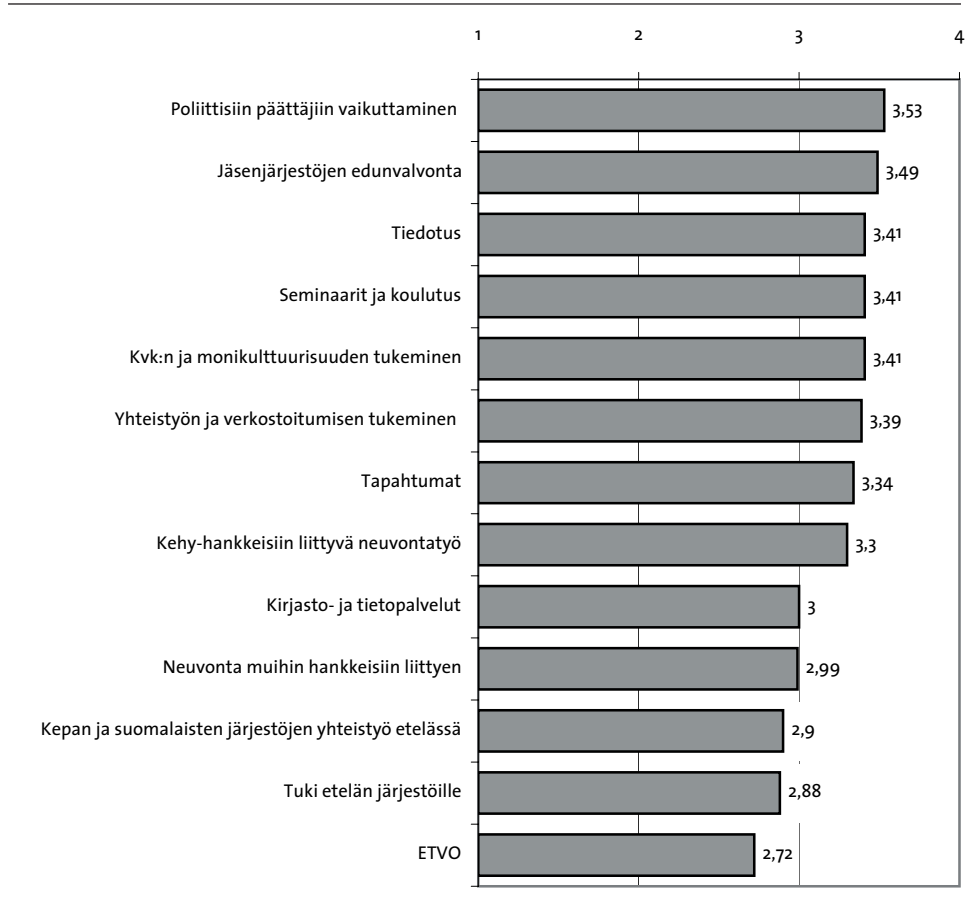
Arvioitavat toiminta- ja palvelulohkot olivat:

- ▶ Järjestöjen yhteistyön ja verkostoitumisen tukeminen Suomessa
- ▶ Jäsenjärjestöjen edunvalvonta (esim. UM:n kansalaisjärjestömäärärahat)
- ▶ Poliittisiin päättäjiin vaikuttaminen kehityskysymyksissä
- ▶ Kansainvälisyyskasvatuksen ja monikulttuurisuuden tukeminen
- ▶ Tapahtumat (esim. Mahdollisuuksien torit ympäri Suomen, Maailma kylässä -festivaali)
- ▶ Seminaarit ja koulutus
- ▶ Järjestöjen kehitysyhteistyöhakkeisiin liittyvä neuvontatyö
- ▶ Neuvonta järjestöjen muihin hankkeisiin liittyen (esim. tiedotushankkeet)
- ▶ Kepan ja suomalaisten järjestöjen yhteistyö etelässä
- ▶ Etelän vapaaehtoisohjelma Etvo (yhteistyössä Allianssin, ICYE:n, KVT:n ja Suomen Tinku-järjestön kanssa)
- ▶ Tiedotus
- ▶ Kirjasto- ja tietopalvelut

Järjestöt pitivät tärkeimpinä Kepan toiminta- ja palvelulohkoina poliittisiin päättäjiin vaikuttamista kehityskysymyksissä, jäsenjärjestöjen edunvalvontaa ja tiedotusta. Vähiten tärkeinä järjestöt pitivät Etelän vapaaehtoisohjelmaa (Etvo), tukea etelän järjestöille sekä Kepan ja suomalaisten järjestöjen yhteistyötä etelässä. Kuitenkin Etvoakin piti tärkeänä yli puolet järjestöistä, niistä 21 prosenttia jopa erittäin tärkeänä. (ks. kaavio 3).

Kaavio 3.

Kepan toiminta- ja palvelulohkojen tärkeys, kaikki järjestöt (keskiarvo)

Pääkaupunkiseudun järjestöt pitivät suurinta osaa Kepan toiminta- ja palvelulohkoista tärkeämpinä kuin muualla Suomessa sijaitsevat järjestöt. Pienet järjestöt

pitivät Kepan toimintaa ja palveluja keskimääräisesti tärkeämpinä kuin isot ja keskikokoiset järjestöt. Isot järjestöt pitivät Kepan toimintaa ja palveluja vähiten tärkeinä.

Hanketukea vuonna 2004 saaneet järjestöt pitivät jäsenjärjestöjen edunvalvontaa Kepan tärkeimpänä ja järjestöjen yhteistyön ja verkostoitumisen tukemista toiseksi tärkeimpänä toimintalohtona. Järjestöt, jotka eivät olleet saaneet ulkoasiainministeriön hanketukea vuonna 2004, pitivät tärkeimpänä toimintalohtona poliittisiin päättäjiin vaikuttamista kehityskysymyksissä.

Kepan palvelujen ja toimintojen saamat keskiarvot olivat pääasiassa yli kolmen, eli järjestöt pitivät niitä tärkeinä tai erittäin tärkeinä. Esimerkiksi yhteistyön ja verkostoitumisen tukemista, joka sijoittuu järjestöjen arvioinnissa Kepan kuudenneksi tärkeimmäksi toiminta- ja palvelulohkoksi, piti 45 prosenttia erittäin tärkeänä ja 43 prosenttia tärkeänä.

3. Kepan palvelut

Järjestöt arvioivat tyytyväisyyttään Kepan palveluihin seuraavalla asteikolla:

- 4 Erittäin tyytyväisiä
- 3 Tyytyväisiä
- 2 Ei täysin vastaa odotuksiamme/ tarveitamme
- 1 Tyytymättömiä
- 0 Emme ole käyttäneet

Järjestöt arvioivat seuraavia palveluja:

- ▶ Järjestöjen yhteistyön ja verkostoitumisen tukeminen Suomessa
- ▶ Jäsenjärjestöjen edunvalvonta (esim. UM:n kansalaisjärjestömäärärahat)
- ▶ Keskustelutilaisuudet/seminaarit ajankohtaisista kehityspoliittisista kysymyksistä
- ▶ Yhteiset kehityspoliittiset kampanjat
- ▶ Kansainvälisyyskasvatusverkosto
- ▶ Tapahtumat (esim. Mahdollisuuksien torit ympäri Suomen, Maailma kylässä -festivaali)
- ▶ Koulutus
- ▶ Kehitysyhteistyöhankkeisiin liittyvä neuvonta
- ▶ Muu hankeneuvonta (esim. tiedotushankkeet)
- ▶ Yhteyspalvelut (Kepan toimistot ja henkilökunta Indonesiassa, Mosambikissa, Nicaraguassa, Sambiassa, Tansaniassa ja Thaimaassa)
- ▶ Tiedon saanti Kepan välityksellä (Kirahviposti, Kumppani, sähköpostilistat, www-sivut)
- ▶ Kepan tiedotuskanavien käyttö järjestön omassa tiedotuksessa (Kirahviposti, sähköpostilistat, www-sivut)
- ▶ Kepan tekemät/teettämät selvitykset ja julkaisut
- ▶ Kirjasto- ja tietopalvelut (kirjallisuutta, lehtiä, videoita ja tiedonhakua)

- Kokoustilat ja järjestöhuone (tieto- ja kopiokoneet) Kepan toimistossa

Kaaviossa 4 on kaikkien järjestöjen vastauksista muodostettu keskiarvopylväät. ”Emme ole käyttäneet” -vastauksia ei ole laskettu mukaan keskiarvoon.

Järjestöt olivat tyytyväisimpiä Kepan järjestämiin tapahtumiin, tiedon saantiin ja koulutukseen.

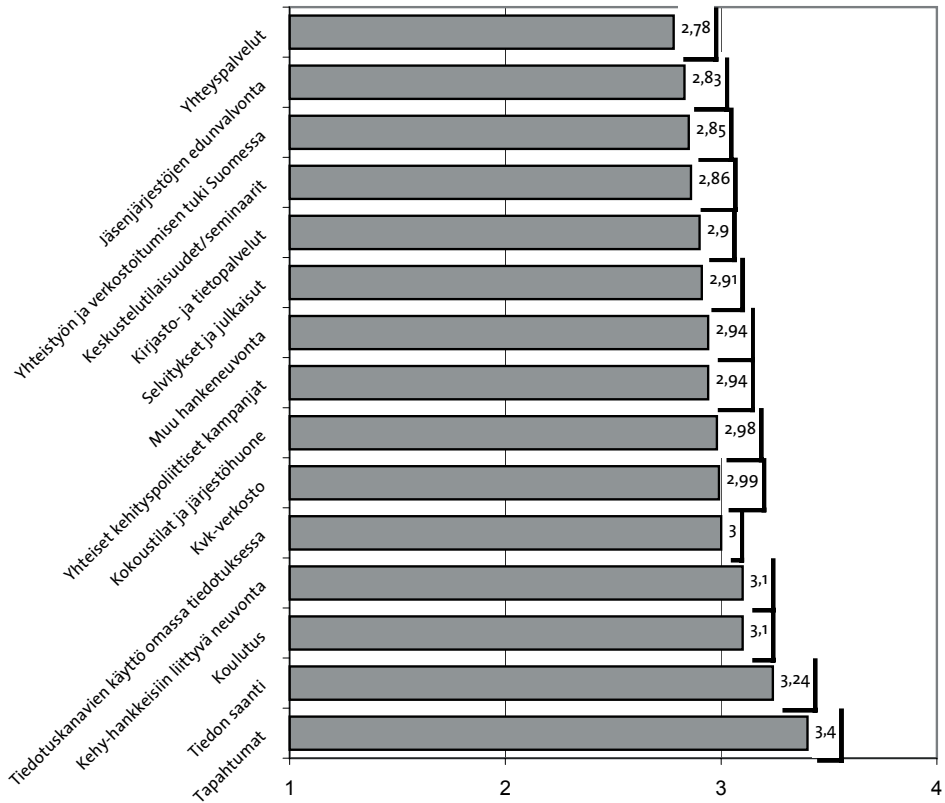
Järjestöt olivat vähiten tyytyväisiä Kepan yhteyspalveluihin, jäsenjärjestöjen edunvalvontaan sekä yhteistyön ja verkostoitumisen tukeen Suomessa.

Järjestöjen tärkeimpinä pitämistä Kepan toiminnoista tiedotus, seminaarit ja koulutus sekä kansainvälisyyskasvatuksen ja monikulttuurisuuden tukeminen sijoittuivat järjestöjen arvioinnissa kuuden parhaan joukkoon. Sen sijaan jäsenjärjestöjen edunvalvonta, jonka järjestöt arvioivat Kepan toiseksi tärkeimmäksi toimintalohkoksi, sijoittuu toiseksi viimeiseksi järjestöjen arvioidessa tyytyväisyyttä Kepan palveluihin. Samoin yhteistyön ja verkostoitumisen tukeminen, jonka järjestöt arvioivat Kepan kuudenneksi tärkeimmäksi toimintalohkoksi, sijoittuu järjestöjen tyytyväisyyttä mitattaessa kolmen viimeisen joukkoon.

Pääkaupunkiseudun järjestöt olivat selvästi tyytyväisempiä kuin muualla Suomessa sijaitsevat järjestöt yhteistyön ja verkostoitumisen tukemiseen Suomessa, tapahtumiin ja Kepan yhteyspalveluihin. Kolmesta eri kokoluokasta isot järjestöt olivat kaikkiin Kepan tarjoamiin palveluihin vähiten tyytyväisiä. Noin puolet kyselyyn vastanneista järjestöistä ei ollut koskaan käyttänyt Kepan kokoustiloja ja järjestöhuonetta. Sama koskee myös Kepan yhteyspalveluja ja Kepan tarjoamaa muuta hankeneuvontaa.

Kaavio 4.

Tyytyväisyys Kepan palveluihin, kaikki järjestöt (keskiarvo)

Järjestöjä pyydettiin kyselyssä antamaan Kepalle yleisarvosana kouluasteikolla 4-10. Yhteensä 122 järjestöä vastasi kysymykseen, ja keskiarvoksi tuli 8,18. Pääkaupunkiseudun ulkopuolella sijaitsevat järjestöt antoivat keskimäärin hieman paremman arvosanan kuin pääkaupunkiseudun järjestöt. Keskikokoiset järjestöt antoivat parhaimman arvosanan ja isot huonoimman. Järjestöt, jotka eivät olleet käyttäneet hanketukea vuonna 2004, antoivat Kepalle paremman arvosanan kuin järjestöt, jotka olivat saaneet hanketukea. (Ks. taulukko 5).

Vuoden 1999 jäsenjärjestökyselyssä järjestöjä pyydettiin antamaan yleisarvosana Kepan palveluille seuraavasti: "Olitteko tyytyväisiä saamaanne palveluun? Antakaa yleisarvosana kouluasteikolla 4-10". Kysymysten erilaisuuden vuoksi eri

vuosien vastaukset eivät siis ole suoraan vertailukelpoisia. Vuonna 1999 keskiarvo oli 8,14.

Taulukko 5.

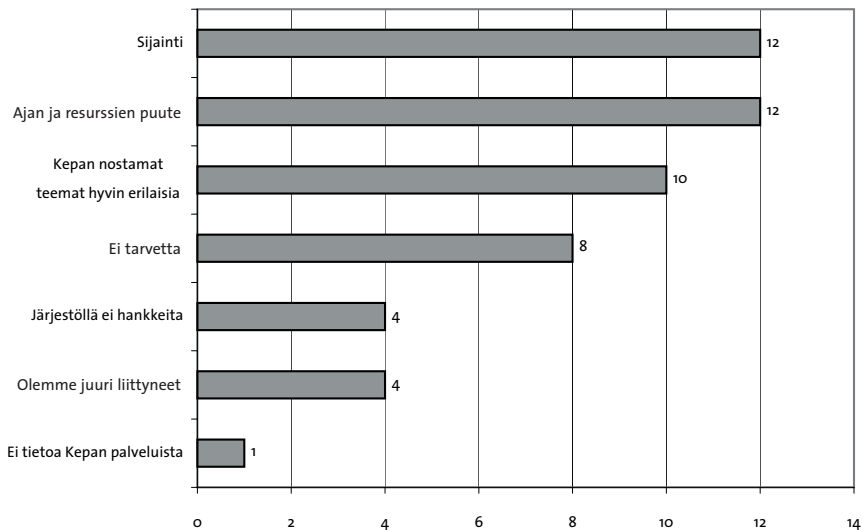
Arvosanojen keskiarvot ja vastausten lukumäärät luokittain

	Kaikki järjestöt	Sijainti		Kokoluokka			Hanketukea v. 2004	
		Pk-seutu	Muu Suomi	Iso	Kk	Pieni	Kyllä	Ei
Vastanneita yhteensä	122	88	33	15	30	72	46	75
Keskiarvo	8,18	8,16	8,23	8,03	8,32	8,16	8,04	8,26

Järjestöt eivät ole käyttäneet Kepan palveluja pääasiassa siksi, että Kepa ja sen toiminta on keskittynyt niin paljon Helsinkiin, järjestöillä ei ole aikaa eikä resursseja käyttää niitä tai järjestöjen toiminnan luonne ja Kepan esiin tuomat teemat eivät kohtaa. (Ks. kaavio 6).

Kaavio 6.

Miksi järjestöt eivät olleet käyttäneet Kepan palveluita (kpl)

Järjestöt toivoivat Kepalta lisää koulutusta, lisää tietoa Kepan palveluista, lisää resursseja yhteystoimintaan, palveluja pääkaupunkiseudun ulkopuolelle, lisää tiloja järjestöille sekä työtä järjestöjen rahoituksen turvaamiseksi. Koulutusta toivottiin lisää sellaisista syventävistä teemoista kuten poliittisesta vaikuttamistyöstä, gender-näkökulmasta, vammaisasioiden huomioimisesta, vuosittain asetettavista ja osallistavista PLA/PRA –menetelmistä (Participatory Learning Approach, Participatory Rural Appraisal). Järjestöt toivoivat myös pienten järjestöjen vaikuttamis- ja tiedottamistyöhön liittyvää koulutusta, tukea verkostoitumiseen, tietoa Kepan etelän toimistoista, tietoa Kepan toiminnasta englannin kielellä sekä profiloitumista entistä enemmän terveyssektorin kysymyksiin. Kysyntää oli myös Kepan erilaisille jäsenjärjestöryhmille kohdennetulle täsmäkoulutukselle ja -tiedotukselle. Brändikoulutus oli palvellut hyvin maailmankauppoja, ja ne toivoivatkin vastaavanlaista koulutusta lisää esimerkiksi suoraan maailmankaupoille kohdennettuna.

4. Kepan uudet palvelumuodot

Järjestöjä pyydettiin valitsemaan 17 ehdotuksesta toimintansa kannalta tarpeelliset uudet palvelumuodot. Suosituin niistä oli neuvonta eri rahoituslähteistä järjestöjen koti- ja ulkomaan hankkeille, jota yli 60 prosenttia järjestöistä piti tarpeellisena. Lähes puolet järjestöistä piti tarpeellisena koulutuksen tarjoamista vaikuttamis- ja kasvatustyöhön ja noin kolmannes jäsenjärjestöjen kehitysyhteistyöhankkeiden laadun arvioinnin kehittämistä, Kepan extranet-palveluja, nettisivujen julkaisu- ja ylläpitojärjestelmän tarjoamista järjestöille, Kepan osallistumista pienten kehitysyhteistyöhankkeiden hakemusten arviointiin ja yhteistyön lisäämistä maahanmuuttajien kanssa. (ks. taulukko 7).

Järjestöjen näkemykseen Kepan palvelumuotojen tarpeellisuudesta vaikuttaa niiden sijainti ja hanketuen käyttö, mutta erityisesti koko. Erilaiset palvelumuodot näyttävät olevan selvästi tärkeämpiä pienille kuin keskikokoisille tai isoille järjestöille. (ks. liite 1).

Taulukko 7.

Uudet palvelumuodot ja niiden kannatusprosentit

Prosenttia	Kaikki järjestöt
Neuvontaa eri rahoituslähteistä koti- ja ulkomaan hankkeille	63
Koulutuksen tarjoaminen vaikuttamis- ja kasvatustyöhön	48
Jäsenjärjestöjen kehitysyhteistyöhankkeiden laadun arvioinnin kehittäminen	39
Kepan Extranet-palvelut	38
Nettisivujen julkaisu- ja ylläpitojärjestelmän tarjoaminen järjestöille	35
Kepa osallistuisi UM:n kanssa pienten kehitysyhteistyöhankkeiden tukihakemusten arviointiin	32
Järjestökohtaisen koulutuksen ja -neuvonnan tarjoaminen organisaation kehittämiseksi	32
Yhteistyön lisääminen maahanmuuttajien kanssa	32
Koko maan kattava verkosto kehityspoliittista vaikuttamista varten	24
Vapaaehtoisten välitystä jäsenjärjestöille Suomessa	22
Suomalaisten vapaaehtoisten välitystä jäsenjärjestöjen kumppaneille etelässä	18
Englanninkielisen tiedotuksen tarjoaminen	14
Yhteyksien luominen muihin etelän maihin	12
Englanninkielisen koulutuksen tarjoaminen	11
Lähialueyhteistyöhön liittyvien palvelujen tarjoaminen	10
Muun kuin suomen- tai englanninkielisen koulutuksen tarjoaminen	9
Uusia palveluita Kepan kenttätoimistoihin	4

Järjestöillä oli runsaasti omia ehdotuksia Kepan palvelujen kehittämiseksi ja lisäämiseksi. Koulutusta toivottiin ruotsin, portugalilain, ranskan, espanjan, venäjän, somalin sekä twin (asante) kielillä. Koulutusta toivottiin enemmän myös viikonloppuisin. Kansanopistot ilmaisivat olevansa kiinnostuneita koulutusyhteistyön lisäämisestä Kepan, sen jäsenjärjestöjen ja hankekumppanien kanssa. Sopivia koulutusohjelmien aiheita voisivat olla esimerkiksi konfliktien hallinta tai hankesuunnittelu ja -arviointi.

Kepan kenttätöimistoilta toivottiin lisää yhteistyötä henkilöapuun liittyen, tulkkauspalvelua, selkeämpää tiedotusta kenttätöimistöjen työstä sekä tietoa paikallisen kansalaisyhteiskunnan ja kansalaisjärjestöjen toiminnasta. Uusia yhteyksiä toivottiin Senegaliin, Etiopiaan, Kameruniin, Keniaan, Angolaan, Länsi-Afrikkaan, Tansanian Dar es Salaamiin, Kongon demokraattiseen tasavaltaan, Brasiliaan, Mekong-alueelle, Kiinaan, Intiaan, arabimaihin sekä Tyynenmeren alueelle.

Lähialueyhteistyön parantamiseksi toivottiin lisää tietoa venäläisten kansalaisjärjestöjen toiminnasta sekä koulutusta lähialueyhteistyön rahoitusmahdollisuuksista. Kepalta toivottiin myös tukea kansainvälisyyskasvatuksellisiin koulutustilaisuuksiin Baltian maissa, venäjän kielen käännösapua, yhteistyötä ja verkostoitumisapua luonnonsuojeluun ja kestävään kehitykseen liittyvissä teemoissa sekä apua yhteistyökumppaneiden etsimisessä.

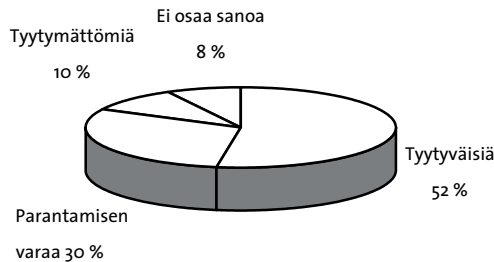
Lisäksi järjestöt toivoivat Kepan painotusten selkiyttämistä, kohdennettuja palveluita erityyppisille järjestöille, lisää tiloja järjestöille, tiedotuksen parantamista, varastotilan tarjoamista näyttelyille ja materiaaleille, kansainvälisyyskasvatusta tekevien järjestöjen koordinointia sekä ympäri Suomea kiertävää toimistotyöntekijää. Tietoa Kepasta toivottiin myös englannin ja ranskan kielillä. Joku pohdiskeli sitä, kuinka jäsenjärjestöjen toiveiden ja tarpeiden ollessa hyvin erilaisia, kaikille järjestöille on kuitenkin tärkeää yhteistyön ja toimintaedellytysten turvaaminen ja parantaminen. Joku toinen peräänkuulutti vaikuttamista opetus- ja ulkoasiainministeriöihin järjestöjen taloudellisten toimintaedellytysten parantamiseksi. Myös järjestöjen tuotteiden markkinointikanavan (esimerkiksi Kepan kaupan) perustamista ehdotettiin. Joku toivoi myös sitä, että Kepa osallistaa maahanmuuttajia niin aktiivisina toimijoina ja resurssihenkilöinä kuin erityispalvelujen kohderyhmänä. Maailmankaupat toivoivat heidän tiedottamistyönsä, tuottajaseurantansa ja ohjauksensa tukemista.

5. Kepan rooli järjestöjen yhteistyöjärjestönä

Kysymykseen Kepan roolista yhteistyöjärjestönä vastasi 103 järjestöä. Vähän yli puolet näistä (52 %) ovat tyytyväisiä Kepan toimintaan, vähän alle kolmanneksen (30 %) mielestä siinä on parantamisen varaa. Noin 10 prosenttia järjestöistä oli tyytymättömiä Kepan toimintaan järjestöjen yhteistyöjärjestönä, ja loput 8 prosenttia järjestöistä ei ilmaissut kantaansa. (ks. kaavio 8).

Kaavio 8.

Kuinka tyytyväisiä olette Kepan rooliin yhteistyöjärjestönä (Prosentteina kysymykseen vastanneista)

Järjestöt näkivät Kepan roolin yhteistyöfoorumina ja kattojärjestönä erittäin tärkeänä. Kritiikkiä Kepalle tuli muun muassa gender-näkökulman ja pienten järjestöjen unohtamisesta, Helsinki-keskeisyydestä ja ei-perinteistä kehitysyhteistyötä tekevien järjestöjen roolin tai aseman epäselvyydestä. Joillekin oli jäänyt epäselväksi, mikä Kepan rooli ylipäätään on tai mikä sen tulisi olla. Muutamia kommentteja tuli siitä, että kynnystä osallistua Kepan toimintaan tulisi madaltaa. Joku toivoi

maahanmuuttajajärjestöjen integroimista paremmin Kepan toimintaan.

Järjestöt pitivät yhteistyötä toisten järjestöjen kanssa tärkeänä ja toivoivat Kepalta nykyistä aktiivisempaa roolia järjestöjen välisen yhteistyön ja verkostoitumisen edistäjänä. Monien järjestöjen mielestä järjestöjen välillä on liian vähän yhteistyötä. Järjestöt kaipaivat lisää luontevia tilaisuuksia verkostoitua, esimerkiksi samalla alueella toimivien järjestöjen kanssa.

Järjestöt olivat tietoisia siitä, että Kepan jäsenjärjestökentän heterogeenisuus asettaa Kepan toiminnalle rajoitteita yhteistyöjärjestönä. Jotkut järjestöt olivat huolestuneita järjestökentän jakautumisesta kahteen leiriin: isoihin ja vakavaraisiin, pieniin ja köyhiin. Jotkut järjestöt olivat huolestuneita siitä, että isoilla järjestöillä on liikaa sananvaltaa Kepan toiminnassa ja että pienet järjestöt unohdetaan. Toiset kyselivät sitä, miten Kepa voisi ottaa jäsenjärjestöjen näkemykset ja mielipiteet paremmin huomioon. Joku kritisoi Kepaa liiallisesta keskittymisestä globalisaatioon liittyviin kysymyksiin. Järjestöt toivoivat Kepan toimintaan lisää avoimuutta ja jäsenjärjestölähtöistä ajattelua.

Järjestöt pitivät Etvoa sellaisena toimintamuotona, joka on pystynyt edesauttamaan kehitysyhteistyöhön osallistumista ja tuomaan uusia toimijoita mukaan suomalaisen kansalaisyhteiskunnan rakentamistyöhön.

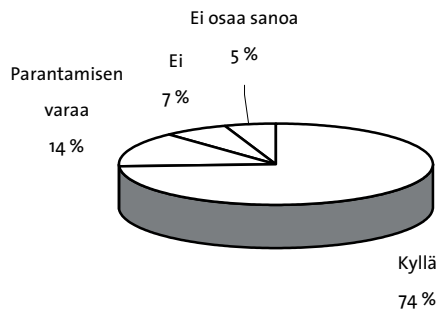
Järjestöjen sijainti ei juurikaan vaikuttanut niiden tyytyväisyyden tasoon. Pääkaupunkiseudulla ja muualla Suomessa sijaitsevat järjestöt esittivät yhtä lailla kriittisiä ja myönteisiä huomioita Kepasta. Muualla kuin pääkaupunkiseudulla toimivien järjestöjen kritiikki kohdistui Kepan Helsinki-keskeisyyteen. Niiden mielestä Kepan toiminnan keskittyminen pääkaupunkiseudulle jättää muualla Suomessa sijaitsevien järjestöjen etuja ajamatta. Ne toivoivat lisää koulutusta ja tilaisuuksia muualle Suomeen.

6. Kepan tiedotus

Järjestöt olivat Kepan tiedotustoimintaan hyvin tyytyväisiä. Jopa 74 prosenttia kysymykseen vastanneista 98 järjestöstä näki, että tietoa on saatavilla riittävästi. 14 prosenttia järjestöistä oli sitä mieltä, että tiedotusta voitaisiin lisätä ja että tieto tulisi olla helpommin saatavilla. 7 prosenttia järjestöistä piti Kepan tiedotusta epäonnistuneena. Järjestöt toivoivat jäsenjärjestöjen hankkeiden esittelyä Kepan nettisivuilla, joku toivoi lisää tietoa Kepan hallituksen toiminnasta. (ks. kaavio 9).

Kaavio 9.

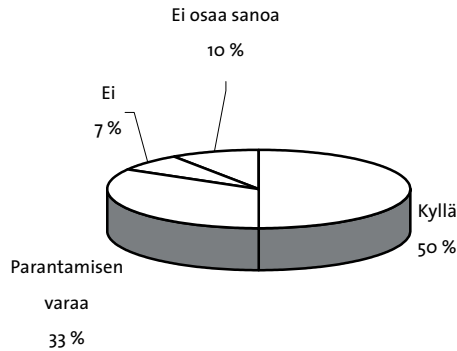
Saako Kepan toiminnasta tarpeeksi tietoa? (% vastanneista)

Puolet kysymykseen vastanneista järjestöistä oli sitä mieltä, että Kepa vastaa järjestökentän muuttuviin tarpeisiin, kolmannes näki asiassa parantamisen varaa, 7 prosenttia oli sitä mieltä, että Kepa ei vastaa järjestökentän muuttuviin tarpeisiin ja 10 prosenttia vastanneista ei osannut sanoa omaa mielipidettään (ks. kaavio 10).

Kaavio 10.

Vastaako Kepa järjestökentän muuttuviin tarpeisiin? (% kysymykseen vastanneista)

Järjestöt pohtivat Kepan jäsenjärjestökentän heterogeenisyyttä ja erilaisia tarpeita ja korostivat verkostoitumisen tärkeyttä sekä Kepan roolia järjestöjen edunvalvojana ja kehityspoliittisena vaikuttajana. Järjestöt toivoivat, että Kepa järjestäisi useammin jäsenjärjestöjen välisiä tapaamisia. Kansainvälisyyskasvatusverkostoa ja Etvoa kiiteltiin verkostoitumismahdollisuuksien tarjoamisesta.

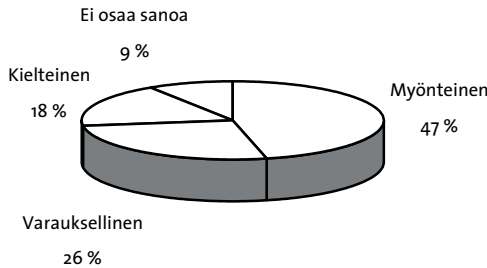
Muualla kuin pääkaupunkiseudulla toimivat järjestöt toivoivat Kepan toiminnan laajentamista myös muualle Suomeen, esimerkiksi kaupunkiin sivutoimisia hankeneuvoja, joiden puoleen voisi kääntyä. Joku ilmaisi halunsa toimia Tampereella Kepan edustajana, jos saavat siihen tukea. Muualla kuin pääkaupunkiseudulla toimivat järjestöt harmittelivat sitä, etteivät Kepan edustajien kanssa kasvotusten käytävät keskustelut ole mahdollisia pitkän välimatkan vuoksi. Toiminnan luonteeseen vaikuttaminen ja siihen osallistuminenkin jäävät sitä kautta vähäiseksi. Joku esitti ratkaisuksi työryhmätyöskentelyä tai ideointikokouksia jäsenjärjestöjen kanssa. Jotkut järjestöt ilmaisivat olevansa kiinnostuneita osallistumaan myös Kepan ohjelmapolitiikka- ja strategiaprosesseihin ja tilaisuuksiin, joissa Kepan toimintaa arvioidaan ja kehitetään. Yksi järjestö ehdotti sellaisten tutor-henkilöiden kouluttamista, joiden tehtävänä olisi Kepan jäsenjärjestöjen henkilökohtainen neuvonta ja tukeminen.

7. Kepan rahoituspohjan laajentaminen

Jäsenjärjestöt suhtautuvat myönteisemmin sponsoreiden hankintaan kuin palvelujen maksullisuuteen. Kysymykseen vastasi 113 järjestöä, joista 99 otti kantaa sponsoreiden hankintaan (ks. kaavio 11) ja 95 maksullisten palvelujen lisäämiseen. (ks. kaavio 12).

Kaavio 11.

Järjestöjen suhtautuminen Kepan sponseiden hankintaan (% kysymykseen vastanneista)

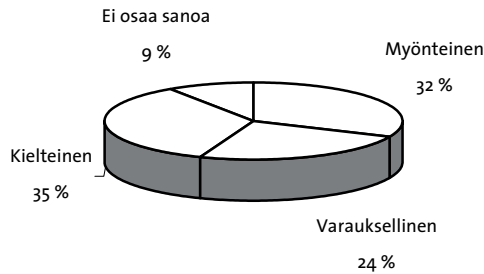
Yleisesti järjestöt näkivät sponsoreiden hankinnassa myönteisenä sen, että se lisäisi Kepan riippumattomuutta ulkoasiainministeriöstä. Monet järjestöt näkivät vaarana kuitenkin sen, että Keka kilpailee jäsenjärjestöjen kanssa samoista rahoista. Ne ilmoittivat kannattavansa sponsoreiden hankintaa ainoastaan siinä tapauksessa, että ulkoasiainministeriön tukea supistetaan. Järjestöt pitivät tärkeänä tarkkaa harkintaa mahdollisten sponsoreiden valinnassa. Ne korostivat myös, että sponsoreiden toiminnan pitäisi olla eettisesti kestävä ja yhteensopivaa Kepan edustaman aatemaailman kanssa. Suurimpana vaarana sponsoreiden suhteen jär-

jestöt näkivät sen, että sponsorit pyrkisivät vaikuttamaan Kepan ja järjestöjen politiikkaan ja toimintaan.

Monet järjestöt pitivät palvelujen maksuttomuutta erittäin tärkeänä etenkin pienille järjestöille. 14 järjestöä huomautti, että palvelujen muuttuminen maksulliseksi rasittaisi liikaa pieniä järjestöjä ja siten niiden mahdollisuudet käyttää Kepan palveluja pienenisivät. Järjestöt pitivät Kepan jäsenilleen tarjoamien koulutusten huokeita hintoja hyvänä kannustimena osallistumiselle. Ne toivoivatkin, että käytäntö jatkuisi edelleen. Jotkut mainitsivat hyväksyvänsä pienen kustannusten nousun. Monet näkivät tärkeänä, että järjestöille tarpeelliset peruspalvelut, kuten esimerkiksi hankeneuvonta, pysyisivät maksuttomina, mutta hyväksyivät joidenkin palvelujen muuttamisen maksulliseksi.

Kaavio 12.

Järjestöjen suhtautuminen Kepan maksullisten palvelujen lisäämiseen (% kysymyksen vastanneista)

8. Keskustelun herättäminen kehityskysymyksistä

Keskeisimpiä kehityskysymyksiä, joita järjestöjen mielestä tulisi tuoda julkiseen keskusteluun ja joilla Kepan tulisi lähestyä päättäjiä, olivat maailmankauppaan ja globalisaatioon liittyvät kysymykset, järjestöjen tukeminen ja hankkeiden laatu sekä kehitysyhteistyömäärärahojen nostaminen 0,7 prosenttiin. Kysymykseen vastasi 93 järjestöä. (ks. kaavio 13).

Maailmankauppaan ja globalisaatioon liittyen järjestöt peräänkuuluttivat keskustelua kehitysyhteistyön ja kauppasuhteiden kytköksistä, suomalaisten yritysten vastuusta, kehitysmaiden asemasta maailmantaloudessa, reilun kaupan kysymyksistä, globalisaatiosta ja sen vaikutuksista heikompiosaisiin väestöryhmiin sekä EUn roolista Maailman kauppajärjestössä WTOssa.

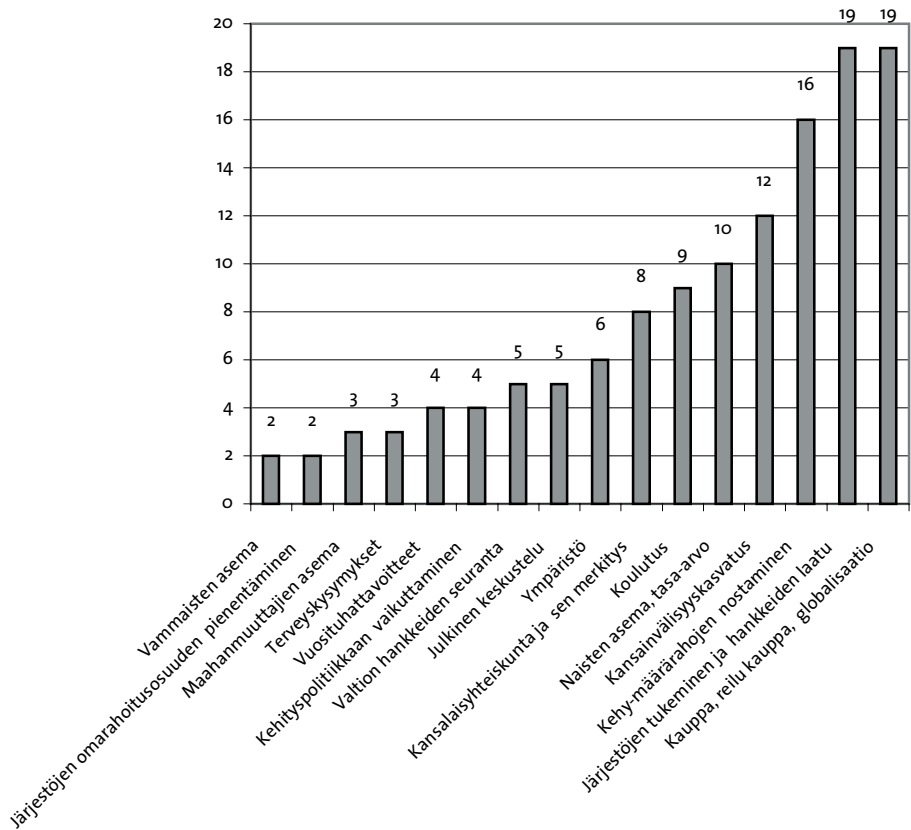
Järjestöjen tukemisen ja hankkeiden laadun osalta järjestöt toivoivat järjestö- ja hankkeiden rahoitusasioiden esillä pitämistä, uusia rahoitusikkunoita kansalaisjärjestöille, pienhankkeiden jatkuvuuden tukemista ja vahvistamista, hankkeiden laadun ja kestävyys edesauttamista, hanketukijärjestelmän uudistamista prosesseja tukevaksi, vapaaehtoistyön aseman turvaamista sekä pienten järjestöjen tukemista. Joku mainitsi epäkohtana sen, kuinka ulkoasiainministeriö tekee hankkeiden hakuprosessin niin vaikeaksi, että vain vahvat ja varakkaat jäävät jäljelle. Muutama järjestö peräänkuulutti kansalaisjärjestöhankkeiden omavastuuosuuden pienentämistä tai poistamista.

Järjestöjen mielestä kehitysyhteistyömäärärahojen nostaminen on erittäin tärkeä ja kaikkia järjestöjä yhdistävä teema. Niiden mukaan Kepan tulisi koordinoita järjestöjen vaikuttamistyötä kehitysyhteistyömäärärahojen lisäämiseksi.

Järjestöt näkevät myös kansainvälisyyskasvatuksen ja naisten aseman parantamisen, tasa-arvon lisäämisen ja gender-näkökulman huomioon ottamisen tärkeinä kehityskysymyksinä. Joku ehdotti gender-näkökulman liittämistä Kepan raportteihin ja kommentteihin, mahdollisesti yhteistyössä asian parissa työskentelevien (nais)järjestöjen kanssa.

Kaavio 13.

Mitä kehityskysymyksiä Kepan tulisi nostaa esiin julkisuudessa ja suhteessa päättäjiin? (kpl)

Järjestöt pitivät myös koulutusta, kansalaisyhteiskunnan tukemista, ympäristökysymyksiä ja valtion hankkeiden seuranta tärkeinä kehityspoliittisina kysymyksinä. Joku peräänkuulutti huomion kiinnittämistä etelän ongelmien (kuten köyhyys ja väestönkasvu) ja ympäristöongelmien (kuten eroosio ja ilmastonmuutos) välisiin riippuvuuksiin ja linkkeihin. Tämän järjestön mukaan Kepan tulee tukea jäsenjärjestöjään huomioimaan ympäristönäkökohdat hankkeissaan sekä tuoda omassa vaikuttamistyössään esille ympäristöasioita. Se nosti esiin esimerkiksi kehitysyhteistyönä rakennettavan energiantuotannon, hiilidioksidipäästöjen ja ilmastonmuutoksen väliset yhteydet ja poliittisten päätöksentekijöiden sitout-

tamisen valtion hankkeissa hajautettuihin, uusiutuviin energianlähteisiin perustuvaan energiatuotantoon.

Järjestöt toivoivat, että Kepa olisi entistä näkyvämmiin esillä mediassa ja julkisessa keskustelussa ja edesauttaisi monipuolista tiedottamista kehitysmaista ja kehitysyhteistyöstä. Ne esittivät, että osana terveysteemaa Kairon väestökongressin päätöslauselmat sisällytettäisiin vahvemmin osaksi vuosituhattavoitteiden strategioita. Järjestöt halusivat myös lisää keskustelua kulutusvalinnoista, globaalista vesitilanteesta, alkuperäiskansoista, eteläisten järjestöjen esille tuomista aiheista, kulloinkin ajankohtaisista teemoista, maataloudesta, kansainvälisestä huumetaloudesta ja pakolaisista.

9. Kepan kansainvälisyyskasvatushanke

Järjestöjen vastauksista (78 kpl) oli luettavissa selkeä viesti: kansainvälisyyskasvatustyön tukemista ja koordinoimista tulee jatkaa. Järjestöt näkivät kansainvälisyyskasvatustyön tärkeimmiksi tukimuodoiksi tulevaisuudessa tiedottamisen, koulutuksen, järjestöjen välisen verkostoitumisen tukemisen ja synnytetyn verkoston ylläpidon ja koordinoinnin. (ks. kaavio 14). Järjestöt pitivät kansainvälisyyskasvatushankkeen tehtävää yhteiskunnallisten asenteiden muokkaajana erittäin tärkeänä ja suhtautuivat kielteisesti hankkeen loppumiseen.

Kaavio 14.

Miten Kepan tulisi tukea järjestöjen kansainvälisyyskasvatustyötä? (kpl)

Järjestöjen mielestä Kepalla on tärkeä rooli tiedottamisessa. Ne toivoivat, että Kepa toisi kansainvälisyyskasvatuksen merkitystä esille mediassa, auttaisi järjes-

töjä tiedon saannissa ja tiedottaisi jäsenjärjestöille esimerkiksi erilaisista rahoitusmahdollisuuksista. Järjestöjen mielestä myös koulutuksen merkitys on tärkeä kansainvälisyyskasvatustyössä. Koulutuksella tarkoitettiin lähinnä informaation, osaamisen ja toimintamallien jakamista seminaareissa ja ideariihissä. Lisäksi Kegalta toivottiin kouluttajien kouluttamista, koulutusmateriaalia ja ohjeita koulutuksen sisällöstä.

Järjestöjen mielestä verkostoituminen oli kansainvälisyyskasvatushankkeen keskeinen anti ja ne pitivät hankkeen puitteissa syntyneen verkoston ylläpitoa ja koordinoitua erittäin tärkeänä. Kepan tulisi koota yhteen kansainvälisyyskasvatustyötä tekeviä järjestöjä ja toimia yhteistyöverkoston koordinaattorina. Järjestöt pitivät tärkeänä, että Kepassa olisi hanketta koordinoiva henkilö, jolla on kokonaisvaltainen tuntuma ja tietotaito kansainvälisyyskasvatuksen kentästä. Koordinaattori keräisi tietoa, pitäisi yhteyttä järjestöihin, välittäisi tietoa koulutuksista, materiaaleista ja palveluista sekä hoitaisi vaikuttamistyötä ja verkoston markkinointia. Joku kaipasi Kegalta tukea yhteydenpitoon koulujen ja opettajien kanssa ja toivoi, että se markkinoisi verkostoa kouluille.

Yhteinen sähköpostilista, tietopankki ja nettisivusto (koulutuskalenteri ja muut palvelut) olivat järjestöille hyödyllisiä ja niitä tulisikin jatkaa. Järjestöt toivoivat myös, että Kepa järjestäisi edelleen kansainvälisyyskasvatustyön tiimoilta yhteisiä seminaareja, joissa järjestöillä olisi mahdollisuus vaihtaa ajatuksia, kokemuksia ja ideoita ja saada yleiskuvaa kansainvälisyyskasvatustyön tilanteesta Suomessa.

Järjestöt eivät halua itse koordinoida kansainvälisyyskasvatusverkostoa. Järjestöjen mielestä jaettu vastuu olisi ongelmallista toteuttaa, eikä niillä myöskään ole tarvittavia resursseja. Verkoston ylläpitäminen on järjestöjen mukaan Kepan perustehtävä, johon pitäisi priorisoida voimavaroja.

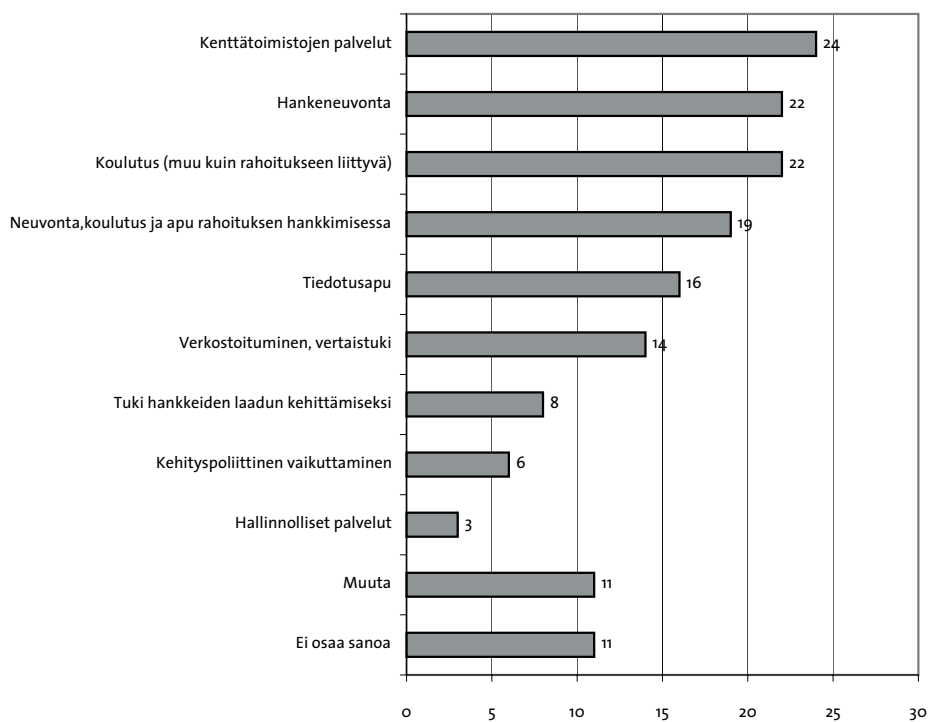
Järjestöt toivovat Kegalta rahallista tukea esimerkiksi kurssien, koulutusten ja leirien järjestämiseen sekä tiedottamiseen ja materiaalikustannuksiin. Järjestöjen mielestä kansainvälisyyskasvatuksen tehtävänä on kansalaismielipiteeseen vaikuttaminen ja kehityspoliittisesti vastuullisen ja myönteisen ilmapiirin luominen osaksi suomalaista asenneilmastoa.

10. Tuki järjestöille Suomessa ja kentällä

Kenttätoimistojen palvelut, hankeneuvonta ja koulutus olivat jäsenjärjestöjen mielestä Kepan tärkeimmät tukimuodot. Kysymykseen vastasi 86 järjestöä. (ks. kaavio 15).

Kaavio 15.

Jos järjestönne tekee kehitysyhteistyötä, minkälaista tukea kaipaatte Suomessa/kentällä? (kpl)

Kenttätoimistojen palvelut. Järjestöt pitivät kenttätoimistojen tukea erittäin tärkeänä, etenkin kun monilla järjestöillä ei ole mahdollisuuksia itse lähettää kentälle työntekijöitä. Kepan kenttätoimistot toimivat niille linkkeinä etelän yhteistyökumppaneihin. Järjestöt toivoivat kenttätoimistoilta parempia palveluja, apua rahaliikenteen hoitamisessa, vierailuja järjestöjen yhteistyökumppaneiden luona ja niistä raportointia, koulutusta hankehallinnosta ja projektisuunnittelusta, joihin järjestöjen kenttätyöntekijät ja etelän yhteistyökumppanit voisivat osallistua, mahdollisuutta käyttää tietokonetta ja toimistoa, apua vapaaehtoistyövoiman saamisessa, tiedottamisessa ja yhteyksien luomisessa paikalliseen lehdistöön ja mediaan. Järjestöt toivoivat kenttätoimistoilta myös materiaalia ja tietoa kohdemaan ja -alueen oloista hankkeiden suunnitteluvaiheessa, neuvontaa sekä opastusta paikalliseen kulttuuriin.

Hankeneuvonta. Järjestöt toivoivat Kepalta apua hanketukianomuksissa ja projektien suunnittelussa, materiaalia ja tietoutta kohdemaiden tilanteista hankkeiden käynnistysvaiheessa, koordinoititukea, ohjausta ongelmatilanteissa ja apua raportoinnissa.

Koulutus. Hankkeiden laadun kehittämiseksi järjestöt toivoivat koulutusta ja neuvontaa muun muassa hankehallinnosta, hankkeiden suunnittelusta ja hankkeiden seurantamenetelmistä. Monet järjestöt toivoivat erityisesti koulutusta hankkeiden arvioinnin kehittämiseksi. Järjestöt halusivat lisää asia- ja teemakohtaista koulutusta, maailmankaupat erityisesti kaupallista koulutusta.

Apu rahoituksen hankkimisessa. Järjestöt toivoivat neuvontaa, koulutusta ja apua rahoituksen hankkimisessa sekä uusien rahoitusikkunoiden avaamista pienille hankkeille ja järjestöille sekä Suomessa että kentällä. Monet järjestöt olivat kokeneet omarahoitusosuuden keräämisen hankalaksi ja kaipaavat tilanteeseen jotain helpotusta, esimerkiksi neuvontaa tai vaikuttamistyötä omarahoitusosuuden pienentämiseksi. Järjestöt kiittelivät Kepan neuvontaa ja ohjausta hanketuki-anomusten tekemisessä ja toivoivat neuvonnan jatkuvan tulevaisuudessakin.

Tiedotusapu. Järjestöt toivoivat Kepalta tiedotusapua hankkeista ja kohde- maista tiedottamisessa. Ne halusivat yhteistä tiedottamista järjestöjen hankkeista esimerkiksi oppilaitoksille ja myös itselleen enemmän tietoa muiden järjestöjen hankkeista. Joku ehdotti, että Kepa perustaisi nettisivujensa yhteyteen tietokannan järjestöjen toiminnasta ja hankkeista, mikä edesauttaisi myös järjestöjen välistä verkostoitumista. Lisäksi järjestöjen arviointiraportteja ja muita vastaavia selvityksiä toivottiin nettiin. Järjestöt kaipaavat lisää tiedotusta myös järjestöjen ja ulkoasi-

ainministeriön välillä. Maailmankaupat toivoivat tiedotusapua kauppojen myynnin edistämiseen.

Verkostoituminen. Monet järjestöt pitivät järjestöjen välistä yhteistyötä ja verkostoitumista erittäin tärkeänä ja toivoivat, että järjestöjen välinen yhteistyö ja tiedonvaihto toimisi nykyistä paremmin. Järjestöt halusivat, että Kepa edistäisi entistä aktiivisemmin järjestöjen verkostoitumista ja saattaisi niitä yhteen esimerkiksi temaattisissa seminaareissa ja keskustelutilaisuuksissa. Somaliassa toimivien järjestöjen verkostoitumishanke mainittiin myönteisenä kokeiluna, myös kumppanuusjärjestöt sanoivat saavansa toisiltaan tärkeää tukea. Järjestöt kaipaisivat lisää epämuodollisia tapaamisia, tilaisuuksia ja tukiverkostoja, esimerkiksi samassa maassa tai samalla alalla toimivien järjestöjen kanssa. Jotkut toivoivat myös yhteisiä hankkeita toisten järjestöjen kanssa.

Tuki hankkeiden laadun kehittämiseksi. Järjestöjen mielestä Kepan näkemykset ja tuki ovat tärkeitä hankkeiden laadun kannalta, esimerkiksi hankkeiden laatukriteereiden, valvonnan ja seurannan kehittämisessä. Ne toivoivat neuvontaa ja koulutusta kehitysvaikutusten arviointiin ja laadun mittaamiseen.

Kehityspoliittinen vaikuttaminen. Monien järjestöjen mielestä kehityspoliittinen vaikuttaminen on tärkeä tukimuoto. Järjestöt toivoivat Kepalta jäsenjärjestöjen kehityspoliittista aktivoimista. Ne kokevat ulkoasiainministeriön hanketuen hakuprosessin raskaaksi ja toivoivat Kepalta vaikuttamistyötä tilanteen muuttamiseksi. Joku mainitsi, että vaikka ministeriö tuntuu kehittävän hankkeita yhä mitattavampaan suuntaan, niin kehitysyhteistyön traditioon pitäisi edelleen mahtua vuorovaikutus, dialogi, keskinäinen oppiminen ja vahvistuminen.

Järjestöt toivoivat lisää yhteisiä hallintopalveluja, esimerkiksi tilintarkastajia, tilitoimistoja ja kirjanpitoneuvontaa. Lisäksi ne toivoivat asianajajan apua konfliktitilanteisiin ja että Kepa voisi rekrytoida ja välittää suomalaisille järjestöille vapaaehtoisia työntekijöitä. Ne halusivat myös lisää toiminta- ja varastotiloja sekä kaiken kaikkiaan enemmän tukea ja kannustusta.

Osa II:

**Kansalaisjärjestöjen
näkemyksiä
toiminnastaan ja
Kepan roolista**

11. Johdanto

11.1. Selvityksen tarkoitus ja kysymykset

Kepa tilasi Helsingin yliopiston kehitysmaatutkimuksen laitokselta selvityksen suomalaisten kansalaisjärjestöjen näkemyksistä niiden oman toiminnan muutoksista ja Kepan roolista niiden työssä. Kepa halusi selvityksellä saada jäsenjärjestökyse-lyä täydentävää laadullista aineistoa. Selvityksen vastuullisena johtajana toimi KM Tiina Kontinen, tutkijana VM Sirpa Rovaniemi, sekä tutkimusavustajana valt.yo Eeva Maijala. Tutkimusryhmä toteutti selvityksen loka-joulukuussa 2004.

Selvityksen toimeksiannota oli selvittää ”kehitysmaaliikkeen tilaa ja suuntaa Suomessa”. Toimeksiannossa selvitettävät kysymykset määriteltiin seuraavasti:

- 1) Millaista on järjestöjen eteläyhteistyö verrattuna aiempaan, ja mihin suuntaan ollaan menossa?
- 2) Millaista on järjestöjen kotimaan työ globaalien vastuun edistämiseksi verrattuna aiempaan, ja minne ollaan pyrkimässä?
- 3) Millaista on järjestöjen välinen yhteistyö ja verkostoituminen, ja mitä sen eteen voisi/pitäisi tehdä?

Kepa toivoi järjestöiltä näkemyksiä myös siitä, kuinka se voisi edistää jäsenjärjestö- jensä eteläyhteistyötä, kotimaan vaikuttamistyötä ja verkostoitumista. Tutkimus- ryhmä muotoili kolmen pääkysymyksen pohjalta kysymysrunгон keskusteluille (ks. liite 4) ja kysyi kunkin kysymyksen yhteydessä myös järjestöjen näkemyksiä Kepan roolista järjestöjen toiminnan edistäjänä.

11.2. Aineiston keruu ja analyysi

Toimeksiannon mukaisesti työryhmä kutsui kehityskysymysten parissa toimivien kansalaisjärjestöjen edustajia fokusryhmäkeskusteluihin. Fokusryhmäkeskustelu on ryhmäkeskustelumenetelmä, jossa pyritään saamaan esille erilaisia näkökul-

mia tutkittavaan asiaan tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden keskinäisellä keskustelulla. Kepa antoi listan järjestöistä, joiden se toivoi osallistuvan keskusteluihin. Pyrkimyksenä oli saada mukaan mahdollisimman erilaisia järjestöjä. Tutkimusryhmä järjesti kahdeksan keskustelua, joihin kuhunkin osallistui 3-6 järjestön edustajaa. Keskusteluista sovittiin 47 järjestön kanssa, mutta lopulta paikalle tuli 33 järjestön edustajat (ks. liite 5). Helsingissä yliopiston tiloissa järjestettiin viisi keskustelua ja loput kolme Tampereella, Turussa ja Jyväskylässä, jäsenjärjestöjen tarjoamissa tiloissa. Tutkimusryhmä lähetti järjestöille etukäteen keskusteluissa käsiteltävät kysymykset, ja osa järjestöistä miettikin etukäteen vastauksiansa kysymyksiin. Keskusteluihin osallistuneet järjestöjen edustajat olivat motivoituneita. Ryhmäkeskusteluissa saatiin kerättyä paljon aineistoa järjestöjen näkemyksistä.

Kaikki ryhmäkeskustelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Litteroitu aineisto koodattiin atlas.ti -laadullisen aineiston analyysiohjelmalla, jotta saatiin kattava kuva siitä, millaisia teemoja keskusteluissa käsiteltiin. Näiden teemojen perusteella luotiin raportin otsikot. Teemojen sisällöt analysoitiin siten, että pyrittiin saamaan esille kaikki mahdolliset mielipiteet käsiteltävästä teemasta. Analyysin tarkoituksena on antaa kattava ja mahdollisimman monipuolinen kuvaus keskustelujen sisällöstä, eikä tehdä esimerkiksi määrällisiä jäsennyksiä ja yleistäviä johtopäätöksiä.

Lukijan on siten hyvä pitää mielessä, että selvitykseen osallistuneet järjestöt ovat esimerkkejä kehityskysymysten parissa toimivista suomalaisista kansalaisjärjestöistä, jotka olivat keskusteluissa mukana valitsemallaan edustajalla. Analyysi ja johtopäätökset perustuvat pelkästään keskustelujen sisältöön. Selvityksen tarkoituksena oli nostaa esille järjestöjen erilaisia kokemuksia ja ehdotuksia jatkokeskustelujen pohjaksi.

Keskustelujen analyysin tulokset raportoidaan neljässä luvussa. Luku 12 käsittelee järjestöjen toimintaa ja yhteistyötä etelässä, luku 13 järjestöjen toimintaa kotimaassa ja ennen kaikkea järjestöjen vaikuttamistoimintaa, luku 14 järjestöjen verkostoitumista ja keskinäistä yhteistyötä ja luku 15 järjestöjen näkemyksiä Kepan roolista heidän toiminnassaan. Luku 16 esittelee keskusteluissa esiin nousseita näkemyksiä tulevaisuuden hankehallintomallista. Näiden näkemysten selvittäminen ei kuulunut alkuperäiseen toimeksiantoon, mutta aihe nousi spontaanisti esille järjestöjen keskusteluissa. Luvussa 17 esitellään tulosten yhteenvedo ja keskustellaan tuloksista yleisen kansalaisjärjestökeskustelun valossa.

11.3. Menetelmän vahvuudet ja heikkoudet

Fokusryhmäkeskustelun menetelmässä on joitakin heikkouksia, jotka on hyvä pitää mielessä raporttia lukiessa.

Valitun menetelmän ensimmäinen heikkous on sen vaativuus. Jo yhteydenotto-vaiheessa ilmeni, että monet järjestöt kokivat ryhmäkeskustelut raskaiksi ja aikaa vieviksi, eivätkä halunneet osallistua niihin. Toisaalta menetelmän vahvuus näkyi siinä, että keskusteluihin paikalle tulleista monet olivat tyytyväisiä keskustelujen tarjoamasta uudenlaisesta mahdollisuudesta välittää viestejä Kepalle sekä siihen, että keskusteluissa avautui mahdollisuus kuulla myös toisten järjestöjen kokemuksia ja ajatuksia. Selvästikin nämä kaksi teemaa, ehdotukset Kepan kehittämiseksi ja järjestöjen välisen yhteistyön ja kommunikoinnin merkitys, nousivat myös keskusteluissa keskeiseen asemaan. Laajemman aineiston saamiseksi olisi ollut välttämätöntä sopia ryhmäkeskustelut hyvissä ajoin – mielellään 1-2 kuukautta ennen itse keskusteluja – jotta sopivia ajankohtia olisi löytynyt. Toisaalta, tutkimusaineiston syventämiseksi olisi ollut hyödyllistä yhdistää järjestöjen yksittäisiä haastatteluja ja niiden jälkeen järjestettäviä ryhmäkeskusteluja.

Toinen käytetyn menetelmän heikkous oli keskusteluteemojen runsaus. Fokusryhmäkeskustelu menetelmänä suosii enemmän yhteen teemaan tai kysymykseen keskittymistä, jolloin tätä kysymystä voidaan käsitellä syvällisesti aikarajoitusten puitteissa. Tutkimusryhmä huomasi tässä selvityksessä jo ensimmäisen keskustelun jälkeen, että kysymyksiä oli liikaa ja ne olivat liian laajoja. Ajan puutteen takia keskusteluissa ei ollut mahdollista käsitellä sovittuja kysymyksiä kovin laajasti tai yksityiskohtaisesti vaan niissä keskityttiin ennemminkin suuriin linjoihin ja kehityssuuntiin sekä ongelmiin, toiveisiin ja tarpeisiin. Keskustelujen sisällölliset painotukset vaihtelivat keskustelusta toiseen riippuen siitä, millaiset asiat olivat mukana oleville järjestöille tärkeitä ja millaiseksi ryhmän keskusteludynamiikka muodostui. Vaikka kysymykset eivät olleetkaan painottuneet järjestöjen toiveisiin Kepan suhteen, niin kysymykset Kepan roolista herättivät selvästi eniten tarvetta keskustelulle ja voimakkaitakin mielipiteitä. Toisaalta kysymykset Kepan roolista olivat sellaisia, jotka ohjasivat järjestöjä miettimään nimenomaan sitä, miten Kepa voisi palvella heitä paremmin, joten keskusteluissa korostuivat järjestöjen Kepaan kohdistamat toiveet ja tarpeet. Kyseessä ei siis ole Kepan toimintaa arvioiva selvitys, vaan siinä annetaan tilaa nimenomaan järjestöjen Kepaan liittyville toiveille, tarpeille ja kehittämissuunnitelmille.

12. Järjestöjen toiminta etelässä

Tutkimukseen osallistui 33 järjestöä, joista 19 oli keskustelujen aikaan omia kehitysyhteistyöhankkeita. Ne ovat Emmaus Helsinki, Evankelisluterilainen Lähetisyhdistys KYLVÄJÄ, Globaali Sosiaalityö, Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta (JYY), Kehitysumaayhdistys Indigo, Kehitysvammaliitto, Metallityöväen Liitto, Plan Suomi Säätiö, Psykologien sosiaalinen vastuu, Punaisen Talon Ystävät, Silta, Suomen Baptistiyhdistys, Suomen Lähetysseura, Suomen World Vision, Taksvärkki, Tampereen yliopiston ylioppilaskunta (Tamy), Turun Maailmankauppayhdistys, Unioni Naisasialiitto ja Väestöliitto. Siemenpuu-säätiöllä ei ole omia hankkeita, vaan säätiö rahoittaa etelän toimijoita. Suomen Liikemiesten Lähetysliitto toimii läheisessä yhteistyössä Suomen Lähetysseuran kanssa, mutta jakaa myös esimerkiksi stipendejä. Myöskään Suomen UNICEF:lla ei ole omia hankkeita, vaan kansainvälinen UNICEF toteuttaa hankkeet. Keskusteluissa kävi ilmi, että mukana olleista järjestöistä Allianssilla, Suomen Musiikkikasvatusseuralla (FiSME), Suomi-Chile-seuralla ja Uudella Tuulella on aiempina vuosina ollut omia hankkeita etelässä. Monet järjestöistä odottivat ulkoasiainministeriön päätöstä tulevasta rahoituksesta tai hankkeiden rahoituksen jatkamisesta.

Niiden 11 järjestön työ, joilla ei ollut omia hankkeita etelässä, keskittyi kotimaassa toimimiseen, esimerkiksi tiedottamiseen, kansainvälisyyskasvatukseen tai poliittiseen vaikuttamistyöhön. Niillä oli kuitenkin yhteyksiä myös etelään. Aasian ystävät koordinoi Kaakkois-Aasian ystävyysseurojen toimintaa, ihmisoikeusliitto osallistuu Kansalaisjärjestöjen Ihmisoikeussäätiön (KIOS) toimintaan ja Suomen Attac on osa kansainvälistä Attacia, jolla on toimintaa myös etelässä. Lisäksi Suomen Attac osallistuu Maailman sosiaalifoorumi -prosessiin. NIGD puolestaan on kansainvälinen Perussa ja Suomessa toimiva kehityspoliittista työtä tekevä järjestö, joka myös osallistuu Maailman sosiaalifoorumi -prosessiin. Suomen Tinku vastaa Etelän vapaaehtoisohjelman (Etvo) Latinalaisen Amerikan yhteyksistä, ja Allianssi puolestaan Intiasta. Jyväskylän kehitysumaayhdistys ja Kehitysumaayhdistys Tas-

ajako kuuluvat molemmat Maailmankauppojen liittoon, jolla on yhteys etelään ja etelän tuottajiin. FiSME ja Uusi Tuuli ovat säilyttäneet yhteyden etelän kumppaneihinsa. FiSME on hakenut lisärahoitusta vuonna 2003 päättyneille hankkeille, Uusi Tuuli suunnittelee uutta hanketta. Suomi-Chile-seuralla on edelleen vahva yhteys Chileen ja uusi hanke suunnitteilla.

Järjestöjen hankkeet vaihtelivat ympäristöhankkeista sosiaalisiin ja kulttuurisiin hankkeisiin. Naiset ja lapset nousivat esille monien järjestöjen hankkeissa. Maailmankauppatoimintaa harjoittavat yhdistykset – Kehitysumaayhdistys Tasajako, Jyväskylän Kehitysumaayhdistys ja Turun Maailmankauppayhdistys – sekä Uusi tuuli erottuivat muista järjestöistä vahvalla suuntauksellaan reiluun kauppaan. Vahvasti poliittista työtä etelässä tai toisaalta kehityspoliittista työtä Suomessa ja muilla toimialueillaan tekeviä järjestöjä olivat Attac, NIGD, Metallityöväen Liitto, Turun Maailmankauppayhdistys ja Siemenpuu-säätiö, joka tukee etelän radiokaaleja toimijoita. Järjestöistä omaksi ryhmäkseen erottuivat myös kristilliseltä arvopohjalta alun perin lähetystyön kautta kehitysyhteistyöhön päätyneet järjestöt, joita olivat Kylväjä, Suomen Baptistiyhdistys, Suomen Liikemiesten Lähetysliitto ja Suomen Lähetysseura. Lähialueyhteistyötä tekevät Globaali sosiaalityö, Kehitysvammaliitto, Silta, Suomen Liikemiesten Lähetysliitto ja Väestöliitto.

12.1. Eteläyhteistyön motiivit

Järjestöjen nykyisen työn taustalta löytyi seuraavia syitä: kansainväliset sopimukset ja kansainvälinen ulottuvuus, kristilliset arvot, yleinen solidaarisuusaate ja halu kehittää vaihtoehtoisia kehityspoliittisia toimintamalleja. Osa järjestöistä on perustettu täydentämään puuttuvaa asiantuntemusta jollakin tietyllä toiminta-alueella.

Osa järjestöistä mainitsi kansainväliset sopimukset tai kokoukset toimintansa taustalla. Sopimukset olivat vaikuttaneet järjestöjen perustamiseen ja ne olivat järjestöjen työn taustalla edelleen. Kansainvälisyys näkyi järjestöjen taustalla siten, että osa järjestöistä kuuluu laajaan kansainväliseen järjestöön niin, että Suomessa toimii sen enemmän tai vähemmän itsenäinen maatoimisto.

Kristilliset arvot löytyivät niiden järjestöjen taustalta, jotka tekivät tai olivat aikaisemmin tehneet lähetystyötä ja olivat mahdollisesti yhteydessä johonkin kirkkokuntaan. Kristilliseltä arvopohjalta työtään tekevät järjestöt kuitenkin korostivat, ettei työn tavoitteena ole niinkään sanan julistaminen, vaan kristillisten arvojen täyttäminen oman toiminnan kautta.

Joidenkin järjestöjen taustalla oli yleinen solidaarisuusaate. Ne tekevät työtä sekä etelässä että kotimaassa, ensisijaisena tavoitteenaan rakentaa sosiaalisesti oikeudenmukaista maailmaa. Osa järjestöistä pyrkii etsimään vaihtoehtoja olemassa oleville kehitysyhteistyön muodoille. Tältä pohjalta toimivien järjestöjen työssä korostui halu siirtää valtaa etelään ja pyrkimys antaa etelän toimijoille mahdollisuus omalla työllään ja toiminnallaan vaikuttaa omiin yhteiskuntiinsa.

12.2. Eteläyhteistyössä tapahtuneet muutokset

12.2.1. Toiminnan kasvu ja lisääntynyt suunnitelmallisuus

Monilla, etenkin isoilla järjestöillä, toiminta on kasvanut ja laajentunut. Monet järjestöt mainitsivat, että heidän toimintansa on muuttunut entistä ammattimaisemmaksi ja siihen oli tullut entistä enemmän suunnitelmallisuutta. Suurin osa järjestöistä oli siirtynyt 3-5 vuoden projektisykliin. Toiminta oli useimmiten laajentunut niissä maissa, joissa järjestöillä oli ennestään toimintaa.

Useimmat järjestöt mainitsivat muutoksena siirtymisen yksittäisistä asioista kouluttamiseen, yhdyskunnan kehittämiseen ja aikaisempaa kokonaisvaltaisempiin ohjelmiin. Monet, etenkin isot järjestöt, olivat siirtyneet työskentelemään globaalin kehityspolitiikan yleisten teemojen, kuten gender, lapset ja HIV/AIDS, parissa. Monet järjestöt mainitsivat, että YK:n kansainväliset konferenssit ja sopimukset olivat vaikuttaneet paljon heidän toimintaansa.

12.2.2. Pienten järjestöjen toiminnan vaikeutuminen

Isojen järjestöjen toiminta oli vakiintunut huomattavasti ja muuttunut entistä turvatummaksi ulkoasiainministeriön kanssa solmittujen kumppanuussopimusten myötä. Selvityksen toteutushetkellä ulkoministeriön kumppanijärjestöjä olivat Fida International ry, Frikyrklig Samverkan, Kansainvälinen Solidaarisuussäätiö, Kirkon Ulkomaanapu, Suomen Punainen Risti, Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus, Suomen Lähetysseura ja Suomen World Vision. Uudistus lisää järjestöjen itsenäisyyttä ulkoministeriön myöntämän tuen käytössä. Plan Suomi Säätiöstä tuli kumppanijärjestö helmikuussa 2005.

Pienten ja keskikokoisten järjestöjen tilanne taas oli muuttunut paljon entistä epävarmemmaksi. Etenkin pienet järjestöt olivat huolestuneita ulkoasiainministeriön hankerahoituksen jatkumisesta ja pitivät rahoituksen turvaamista tulevaisuudessa isona haasteena. Jotkut mainitsivat pyrkivänsä etsimään uusia

rahoituslähteitä. Monet järjestöt mainitsivat keskusteluissa sen muutoksen, että vapaaehtoisten määrä on vähentynyt. Järjestöt olivat kokeneet entistä vaikeamaksi saada aktivisteja ja vapaaehtoisia mukaan toimintaan. Omarahoitusosuu- den kerääminen oli ollut etenkin pienille vapaaehtoisvoimin toimiville järjestöille raskasta, ja se oli vienyt paljon aikaa ja voimavaroja. Monet järjestöt pitivätkin olennaisen tärkeänä, että järjestöjen hankkeiden omavastuuosuutta pienennettäisiin. Järjestöt ehdottivat, että Kepan tulisi pyrkiä vaikuttamaan omavastuuosuu- den alentamiseen.

Useimmat järjestöt mainitsivat sen, että ulkoasiainministeriön raskas byrokra- tia kuluttaa kohtuuttoman paljon etenkin pienten järjestöjen resursseja. Järjestöt toivovat, että pienten järjestöjen byrokratiaa kevennettäisiin tulevaisuuden han- kehallinnossa. Jotkut ehdottivat pienille järjestöille yhteistä hakuprosessia. Järjes- töt keskustelivat erilaisista ratkaisuista byrokratian vähentämiseksi. Yhteistyö ja yhteisten hankkeiden toteuttaminen samalla maantieteellisellä tai temaattisella alueella työtään tekevien järjestöjen kanssa herätti sekä myönteisiä että kielteisiä ajatuksia. Järjestöjen mielestä silloin, kun yhteistyö toteutuu kaikkia osapuolia tyy- dyttävästi ja kaikki ovat valmiita tekemään kompromisseja, se voisi todella helpot- ta hankkeiden toteuttamista. Resurssien yhdistäminen voisi johtaa laadullisesti entistä parempiin ja hallinnollisesti vähemmän kuormittaviin hankkeisiin. Epäilyk- siä yhteisten hankkeiden toteuttamisessa aiheutti järjestökentän heterogeenisuus ja järjestöjen oma vahva identiteetti. Järjestökentän moniäänisyys nähtiin rikkau- tena, joka haluttiin säilyttää, mutta toisaalta moniäänisyyden todettiin voivan han- kaloittaa yhteisten hankkeiden toteuttamista.

Järjestöillä oli ollut hankaluuksia hankehallinnossa esimerkiksi siksi, että niillä on eri tilikausi kuin ulkoasiainministeriöllä ja ne käyttävät toisenlaista kirjanpito- ohjelmaa kuin mitä ministeriö suosittelee. Järjestöt toivoivat ministeriön rahoitus- päätöksiä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa vuotta, jotta niille jäisi enemmän aikaa valmistella hankkeitaan.

Järjestöt kritisoivat ulkoasiainministeriötä siitä, että se jakaa rahat pääasiassa isoille kumppanusjärjestöille. Sekä isot että pienet järjestöt näkivät pienten järjes- töjen tekemän työn arvokkaana ja pitivät pienten järjestöjen rahoituksen kiristä- mistä huonona kehityksenä. Järjestöt olivat sitä mieltä, että se rajoittaisi ja supistaisi olennaisella tavalla suomalaisen kansalaisyhteiskunnan monimuotoisuutta. Pien- ten, useimmiten vapaaehtoisvoimin toimivien kansalaisjärjestöjen myönteisenä puolena järjestöt mainitsivat erityisesti kasvatustehtävän.

— Jos keskitytään kahdeksaan maahan – ja sitten on Jätti-Kepa, joka syö paljon resursseja – niin se tarkoittaa, että Suomen kansalaisyhteiskuntaa ollaan kiristämässä pois. Jos monet tekevät monta vuotta vapaaehtoistyötä ja saavat kerran pari hylkääviä päätöksiä, niin se tarkoittaa sitä, että pikkuhiljaa ryhdytään tekemään jotain muuta.

— Tämä on hyvin fundamentaali iso asia, ja se on myös demokratian nimissä aivan järjetön katastrofi, jos pienprojektirahoja ei ole.

Järjestöt toivoivat, että Kepa toimisi rahoituksen vakiinnuttamisen puolesta ja edesauttaisi pienten järjestöjen yhteistyötä ja verkostoitumista. Monet pitivät hyvänä ja varteenotettavana ajatuksena sitä, että pienet järjestöt toteuttaisivat yhteisiä hankkeita.

Ulkoasiainministeriön byrokratian raskauden vuoksi jotkut järjestöt harkitsivat hankkeiden lopettamista, koska ne kokivat vähäisten voimavarojensa menevän byrokratian pyörittämiseen. Pienet järjestöt kokevat ulkoasiainministeriön pelottavana ja kasvottomana, niiden on vaikea asioida ministeriön kanssa. Jotkut pidempään järjestötyötä tehneet olivat sitä mieltä, että ulkoasiainministeriön asenne pieniä järjestöjä kohtaan on muuttunut kielteisemmäksi vuosien varrella.

12.2.3. Kumppanuushaasteisiin vastaaminen

Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön yhteydessä on jo useamman vuoden ajan puhuttu kumppanuudesta, uudenlaisesta tasa-arvoisesta yhteistyösuhteesta. Aina-kin retoriikan tasolla järjestöt olivat hyvin sisäistäneet kumppanuushaasteet. Useimmat mainitsivat kumppanuuden lisääntyneen toiminnassaan. Kumppanuus ilmeni esimerkiksi pyrkimyksenä siirtää valtaa etelän kumppaneille sekä molemminpuolisen henkilövaihdon lisäämiseksi.

Järjestöt pitivät henkilövaihtoa ja henkilökohtaisia suhteita etelän yhteistyökumppaneihin tärkeinä, ja monet mainitsivatkin, että yhteydenpito kumppaneiden kanssa oli tiivistynyt sekä hallinnollisesti että sisällöllisesti. Järjestöt pitivät tärkeänä myös pitkäaikaista yhteistyötä saman kumppanin kanssa ja painottivat sitoutumisen merkitystä yhteistyössä.

Järjestöt korostivat pitkäaikaisen yhteistyön kautta kertyvän tiedon, ymmärryksen, paikallisten olojen tuntemuksen ja luottamuksen merkitystä. Yhteistyösuhteissa onkin tärkeää pyrkimys jatkuvuuteen, useimmat halusivat jatkaa yhteistyötä

samojen kumppanien kanssa. Esimerkiksi maailmankauppajärjestöillä yksi toiminnan peruseriaatteista oli solmia pitkäaikaisia yhteistyösopimuksia, joiden varaan etelän yhteistyökumppanit pystyvät tekemään omia tulevaisuuden suunnitelmiaan.

Vaikka kumppanuusretoriikka on noussut keskeiseksi, niin kansainvälisessä kuin kotimaisessakin kehitysyhteistyökeskustelussa, ei yhteistyölle ole olemassa sen vaatimia, uudenlaisia resursseja. Ajatus molemminpuoliseen luottamukseen ja pitkäaikaiseen kumppanuuteen perustuvasta yhteistyösuhteesta on ristiriidassa hankemuotoon sidotun rahoitusjärjestelyn kanssa. Luottamuksellisten suhteiden rakentaminen vie aikaa, ja usein hanke on ajallisesti loppusuoralla siinä vaiheessa kun jonkinlaisesta kumppanuudesta voidaan puhua. Haastava kysymys onkin se, miten jatkaa yhteistyösuhdetta siinä vaiheessa, kun rahoitus loppuu.

Useimmat järjestöt ovat pyrkinet lisäämään etelän kumppaneiden omistajuutta hankkeissaan. Yhdeksi kumppanuutta edistäväksi tekijäksi nähtiin henkilövaihto. Vastavuoroiset vierailut tekevät hankkeet eläviksi ja läheisiksi sekä tuovat laajempaa ja monipuolisempaa materiaalia kotimaan vaikuttamistyöhön, kampanjointiin ja kansainvälisyyskasvatukseen. Henkilövaihto mahdollistaa myös paikallisten olosuhteiden tuntemuksen lisääntymisen. Järjestöt korostivatkin paikallisten olosuhteiden tuntemisen, kunnioittamisen ja huomioon ottamisen merkitystä. Monet mainitsivat vastavuoroisuuden etelän kumppaneiden kanssa lisääntyneen, ja järjestöjen kumppanit olivat vierailleet Suomessa. Järjestöt kertoivat pyrkivänsä lisäämään vastavuoroisuutta ja henkilövaihtoa.

Informaatioteknologian kehitys ja leviäminen on helpottanut merkittävästi järjestöjen välistä kommunikointia ja tiedon saantia. Suorat ja nopeat yhteydet etelään helpottavat myös nopeaa reagointia vaativaa vaikuttamistyötä.

Useimmat järjestöt mainitsivat pyrkimyksen kuunnella etelän kumppaneita ja siirtyä tukemaan heidän aloitteitaan ja tarpeitaan. Monet mainitsivat hankkeidensa syntyneen etelän kumppaneiden pyynnöstä. Esimerkiksi Siemenpuu-säätiön perustamisen taustalla ovat yleisemmät suomalaisen kehitysyhteistyökentän muutokset: siirtyminen etelän omien aloitteiden tukemiseen suomalaisten toteuttamien hankkeiden sijaan ja tarve tukea nimenomaan etelän poliittiseen vaikuttamiseen liittyviä hankkeita, kampanjoita, seminaareja ja tutkimuksia. Useimmat järjestöt mainitsivat pyrkimyksen vähentää suomalaisten ohjausta ja lisätä paikallisten kumppaneiden omistajuutta hankkeissa.

Suomalaisten työntekijöiden vähentymisen myötä myös rahojen hallinnointi

siirtyy entistä enemmän etelän kumppaneiden käsiin. Joillakin järjestöillä oli ollut huonoja kokemuksia tästä, esimerkiksi rahoja ja irtaimistoa oli varastettu. Monet järjestöt pohtivatkin rahojen kontrollikysymyksiä. Toisaalta kumppanuus edellyttäisi myös taloudellis-hallinnollisen vastuun siirtämistä etelään, toisaalta rahojen käyttöä pitäisi pystyä valvomaan.

Järjestöt pohtivat myös valtasuhdetta, jonka rahan antaminen ja valvomisen aiheuttaa. Järjestöt tiedostivat, että heillä on viime kädessä valta päättää, antavatko he rahaa siihen mitä etelän kumppanit ehdottavat vai pyrkivätkö he ohjaamaan hankkeita parhaaksi katsomaansa suuntaan.

— Yritämme rakentaa kumppanuutta, mutta meillä on viime kädessä kuitenkin mieletön valta siitä, että annammeko rahaa vai emme. Se on aivan olennainen kysymys tietenkin näissä hankkeissa. Eivät ne toteudu ellei rahaa tule, ja mehän siitä täällä pohjoisessa yksin päätämme.

— Me olemme nimenomaan halunneet siirtää valtaa etelään tällä ajatuksella, että tuemme heitä ja heidän toimintaansa. Mutta tämä hallinto ikuisesti rajoittaa sen siihen, että meillä kuitenkin on se valta kun meillä on rahat.

12.2.4. Vaikuttamistyön lisääntyminen

Keskusteluissa oli mukana myös monia nuoria järjestöjä, jotka keskittyvät pääasiassa poliittiseen vaikuttamiseen. Esimerkiksi Siemenpuu-säätiön perustamisen taustalla oli tarve tukea nimenomaan etelän poliittiseen vaikuttamiseen liittyviä hankkeita. Jotkut järjestöistä olivat osallistuneet Maailman sosiaalifoorumi -prosessiin, ja erityisesti NIGD, Siemenpuu-säätiö, Aasian ystävät ja Attac keskittyvät pääasiassa poliittiseen vaikuttamistyöhön sekä globaalisti että kotimaassa. Siemenpuu-säätiö ja Aasian ystävät seuraavat suomalaisten investointeja ja/tai kehitysyhteistyöhankkeita ja pyrkivät vaikuttamaan niihin. Erityisesti vaikuttamistyössä korostui kansainvälisten verkostojen merkitys.

Monet järjestöt sanoivat hankkeidensa lähteneen paikallisesta aloitteesta. Järjestöt olivat sitä mieltä, että paikallisten aloitteiden ja järjestöjen tukeminen antaa etelän kumppaneille mahdollisuuksia itse vaikuttaa omaan yhteiskuntaansa parhaaksi katsomallaan tavalla.

Monien järjestöjen hankkeissa oli mukana myös vaikuttamistyötä. Järjestöt

katsovat vaikuttamistyöksi sekä yhdyskuntapoliittisen vaikuttamisen että suoranaisen lainsäädäntöön vaikuttamisen. Kristilliset järjestöt näkivät kristillisen sanoman julistamisen vaikuttamistyönä. Joidenkin järjestöjen mielestä kaikenlainen interventio ja kehitysyhteistyö on poliittista. Monet näkivät, että ruohonjuuritason kehitystyö on paras tapa vaikuttaa. Jotkut järjestöt halusivat edistää etelän äänen kuulumista Suomessa. Toiset taas olivat sitä mieltä, että suomalaisen kehitysyhteistyön laatuun vaikuttaminen muokkaa merkittäväällä tavalla myös etelän yhteiskuntaan.

Monet järjestöt vaikuttavat lainsäädäntöön, julkisen hallinnon toimintatapoihin ja periaatteisiin. Ne edistävät ihmisoikeuksia ja naisten, lasten, vammaisten tai muiden vaikeassa asemassa olevien ihmisryhmien asemaa. Jotkut maailmankaupat ja Metallityöväen liitto tukevat paikallisia ammattiyhdistysliikkeitä. Joidenkin järjestöjen hankkeet sijaitsevat alueilla, joissa poliittinen vaikuttaminen on kielletty.

12.2.5. Yhteistyön lisääntyminen

Useimpien keskusteluihin osallistuneiden järjestöjen yhteistyö oli lisääntynyt muiden järjestöjen kanssa ja joillakin niistä myös yhteistyökumppanien määrä tai yhteistyö yliopistojen ja ministeriöiden kanssa oli lisääntynyt (ks. yhteistyöstä ja verkostoitumisesta enemmän luvussa 14).

12.2.6. Muita muutoksia

Seksuaaliterveyden parissa työskentelevät järjestöt toivat esiin, että niiden toiminnan ala kohtaa yhä enemmän vastustusta. Sen seurauksena järjestöjen toiminta on vaikeutunut ja niiden rahoitus on kriisissä. Jotkut järjestöt mainitsivat muutoksena maailman muuttumisen monimutkaisemmaksi. Joidenkin poliittiseen vaikuttamiseen keskittyvien järjestöjen mielestä globaali etelä on radikalisoitumassa ja etelän kumppaneiden kärsivällisyys alkaa olla lopussa. Niiden mielestä on erittäin tärkeää kuunnella etelää.

Maailmankauppaliikkeessä suuri muutos on ollut siirtyminen kehitysmaakaupoista maailmankaupoiksi. Muutoksen taustalla oli kehityksen käsitteeseen kohdistunut kritiikki. Myös reilun kaupan käsitteen yleistyminen on ollut suuri muutos maailmankauppaliikkeelle. Kristilliseltä arvopohjalta toimivilla järjestöillä yksi muutos on ollut lähetystyöntekijöiden vähentäminen ja siirtyminen projektimuotoiseen kehitysyhteistyöhön.

12.3. Eteläyhteistyön tulevaisuuden näkymät

Vallitsevassa kehityspoliittisessa tilanteessa etenkin pienet järjestöt olivat huolestuneita tulevaisuuden rahoituksestaan, ja monet näkivätkin suurimpana tulevaisuuden haasteenaan rahoituksen turvaamisen. Monien pienten ja keskikokoisten järjestöjen tulevaisuuden suunnitelmiin ei siten kuulunut kasvua tai laajentumista, vaan ne näkivät haasteena toiminnan säilyttämisen nykyisessä laajuudessa.

Isot kumppanuusjärjestöt suunnittelevat toimintansa laajentamista uusilla hankkeilla, mutta entisissä kohdemaissa. Nykyisen rahoituksen epävarmuuden vuoksi jotkut järjestöt haluavat lisätä hankkeiden ja etelän kumppaneiden omavaraisuutta siten, että etsivät uusia rahoituslähteitä.

Järjestöt pitivät yhteistyön ja verkostoitumisen lisäämistä sekä etelässä että Suomessa suurena tulevaisuuden haasteena ja toivoivat Kepalta apua yhteistyön edistämisessä ja koordinoimisessa. Monet isot järjestöt mainitsivat tulevaisuuden yhtenä kasvavana tendenssinä hankkeisiin liittyvän tutkimustyön lisääntymisen. Järjestöt halusivat myös hyödyntää paremmin olemassa olevaa tutkimusta.

Monet järjestöt mainitsivat, että heidän vaikuttamistyönsä lisääntyy sekä etelässä että Suomessa. Esimerkiksi Aasian ystävät halusivat lisätä suomalaisten yritysten, rahoituslaitosten ja kehitysyhteistyön seurantaan etelässä sekä niihin vaikuttamista Suomessa. Yksi idea poliittisesta vaikuttamistyöstä oli tutkimustiedon ja poliittisen vaikuttamisen yhdistäminen. Siemenpuu-säätiön tekeillä olevan tukistrategian yksi painopiste on todennäköisesti poliittinen vaikuttaminen. Monet järjestöt kertoivat, että ne aikovat panostaa enemmän koulutukseen sekä naisten ja lasten aseman parantamiseen. Kristillisten järjestöjen työ on muuttumassa tulevaisuudessa enemmän projektiluonteiseksi. Joillain järjestöillä lähialueyhteistyö on lisääntymässä.

Monet järjestöt pyrkivät lisäämään vastavuoroisuutta ja henkilövaihtoa. Muutenkin järjestöt näkevät kumppanuuden suurena haasteena myös tulevaisuudessa. Useimmat pitävät tärkeänä jatkuvuutta ja toivovat, että heidän yhteistyönsä voisi jatkua saman kumppanin kanssa. Järjestöt halusivat myös tulevaisuudessa lisätä etelän kumppaneiden omistajuutta hankkeissa.

13. Järjestöjen kotimaan vaikuttamistoiminta

Monet kehityskysymysten parissa toimivista järjestöistä ovat pääasiassa aktiivisia Suomessa, ne pyrkivät vaikuttamaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Kuten eräs keskustelija totesi, järjestöjen tämänhetkistä kotimaan toimintaa voi luonnehtia seuraavasti: ”vaikuttaminen, tiedottaminen ja varainkeruu”. Osalle järjestöistä tärkeää oli myös järjestön jäsenten tai kohderyhmän edunvalvonta kotimaassa sekä suomalaisen yhteiskunnan kehityksen seuranta, esimerkiksi maahanmuuttajiin liittyvissä kysymyksissä. Monet järjestöt olivat sitä mieltä, että heidän eteläyhteistyönsä ja kotimaan vaikuttamistyönsä täydentävät merkittävällä tavalla toisiaan. Järjestöt saavat eteläyhteistyöstä innostusta ja materiaalia kotimaan vaikuttamistyöhön. Osalla keskusteluihin osallistuneista järjestöistä ei keskustelujen ajankohtaan ollut kehitysyhteistyöhankkeita (Aasian Ystävät, Allianssi, Attac, Ihmisoikeusliitto, Jyväskylän Kehitysmaayhdistys, Kehitysmaayhdistys Tasajako, NIGD, Suomen Tinku, Suomi-Chile-seura ja Uusi Tuuli). Näiden järjestöjen pääasiallinen toimintakenttä on Suomessa, vaikkakin yhteys etelään on olemassa.

13.1. Järjestöjen toiminta kotimaassa

Kaikilla keskusteluihin osallistuneilla järjestöillä on toimintaa myös Suomessa. Järjestöjä yhdistävänä tekijänä voi pitää omaan asiantuntemukseen ja työhön liittyvää tiedottamista. Osa järjestöistä painotti myös poliittisen vaikuttamistyön merkitystä kotimaan työssä, esimerkiksi Kehitysvammaliitto ja Väestöliitto nostivat merkittäväksi kotimaan vaikuttamiskanavaksi eduskunnan epäviralliset työryhmät. Ihmisoikeusliitto ja UNICEF toivat esiin oikeusnäkökohdan sekä globaalissa että kotimaan työssä. Kyseisten järjestöjen kotimaan työhön liittyy myös hyvin vahvasti vaikuttaminen lainsäädäntötyöhön, omaan erityisalaansa liittyen.

Järjestöjen mielestä niiden kotimaan työssä on tärkeää vaikuttaa kansalaisten asenteisiin ja julkiseen mielipiteeseen. Tällaista työtä on esimerkiksi osallis-

tuminen Kepan kansainvälisyysverkoston ja rasisminvastaisen Rasmus-verkoston työhön. Erilaisissa tapahtumissa, koulutustilaisuuksissa ja opintopiireissä voidaan tuoda esille etelän näkökulmaa, vaihtoehtoisia näkemyksiä ja monikulttuurisuutta. Monet järjestöt korostivat myös kulttuurisen vaihdon ja vastavuoroisuuden merkitystä. Ne olivat sitä mieltä, että henkilökohtaiset kokemukset ja henkilövaihto parantavat tiedottamisen ja eteläyhteistyön laatua.

Järjestöt tekevät vaikuttamistyötä niille itselleen tärkeistä teemoista, tiettyyn maantieteelliseen alueeseen liittyen tai yleisistä kehityskaakysymyksistä, kuten kehitysyhteistyömäärärahojen nostaminen 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Kun järjestöt yrittävät vaikuttaa lainsäädännön tai hallinnon toimintatapojen muutokseen, heidän kohteenaan ovat kansanedustajat, Euroopan parlamentin jäsenet ja virkamiehet. Muita vaikuttamisen kohteita ovat yritykset ja tiedotusvälineet. Järjestöjen mielestä on tärkeää vaikuttaa myös kansalaismielipiteeseen, esimerkiksi tiedotusvälineiden avulla ja omalla esimerkillä

Vaikuttamisen keinoja on monenlaisia. Kansalaismielipiteeseen vaikuttamisessa kansainvälisyyskasvatus kouluissa on tärkeää. Kouluvierailuilla kerrotaan esimerkiksi kehitysmaiden elinoloista ja muiden kuin länsimaiden historiasta. Järjestöjen omista kehitysyhteistyöhankkeista saatu materiaali on tärkeää tiedotusmateriaalia. Muita vaikuttamisen keinoja ovat näyttelyiden, infotilaisuuksien, kehitysyhteistyö-viikkojen ja seminaarien järjestäminen. Jotkut järjestöt olivat järjestäneet isoja kampanjoita. Vaikuttamista tehtiin myös yleisönosastoihin kirjoittamalla, opinto- ja lukupiiritoiminnalla sekä nettisivuilla. Järjestöt näkevät myös tutkimus- ja julkaisutoiminnan osana vaikuttamista. Järjestöt vaikuttavat hallintoon ja päättäjiin osallistumalla erilaisiin työryhmiin ja toimikuntiin sekä kirjoittamalla lausuntoja esimerkiksi jonkun poliittisen päätöksen valmisteluvaiheessa.

Järjestöjen kotimaan poliittinen toiminta liittyy tiiviisti vaikuttamistyöhön. Poliittiseksi toiminnaksi nähtiin neuvottelukuntiin osallistuminen, kansanedustajiin vaikuttaminen ja lausuntojen antaminen lainsäädäntöön liittyvissä prosesseissa. Poliittista toimintaa ovat myös erilaiset kampanjat kuten esimerkiksi Irakin sodan vastustus.

Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyöosastoon pyritään vaikuttamaan kutsumalla virkamiehiä tilaisuuksiin ja toimimalla neuvonantajana oman asiantuntemuksen alueella. Osa järjestöistä kertoi myös lobbaavansa omia hankkeitaan ministeriöön päin. Toiset puolestaan näkivät roolikseen enemmänkin kehitysyhteistyöosaston kriittisen seurannan.

Isot järjestöt toimivat kaikkein aktiivisimmin kotimaassa, niissä palkattu henkilökunta hoitaa kotimaan työtä. Tässäkin kysymyksessä ero pienten ja suurten järjestöjen välillä tuotiin esiin. Pienet järjestöt olivat sitä mieltä, että vaikka ne haluaisivatkin tehdä kotimaassa vaikuttamistyötä, niin hankehallinnon pyörittämisen lisäksi aika ei tahdo riittää ja uusia vapaaehtoisia on vaikea saada mukaan toimintaan.

Myös hankkeiden omavastuuosuuden kerääminen on kotimaan työtä. Osa järjestöistä saa omavastuuosuuden kerättyä osin tai kokonaisuudessaan jäsenmaksujen yhteydessä, kuten JYY, Tamy ja Metallityöväen Liitto, osa taas esimerkiksi hankkii myyntituloja erilaisissa tapahtumissa. Suomen UNICEFin yksi pääasiallinen tehtävä on hankkia rahoitusta kansainväliselle UNICEFille.

Maailmankaupat muodostavat oman erityisen ryhmänsä myös kotimaan työssä. Keskusteluissa oli mukana yksi maahantuova kauppa ja kaksi kauppa, joilla ei ole omaa maahantuontia. Kauppojen ja niistä vastaavien yhdistysten kotimaan toiminta keskittyy kaupoissa myytävistä tuotteista ja reilusta kaupasta tiedottamiseen. Myös kristilliseltä arvopohjalta toimivat järjestöt poikkeavat kotimaan toiminnassaan muista järjestöistä, ne toimivat Suomessa yhteistyössä oman kirkko- tai seurakuntansa kanssa.

13.2. Kotimaan toiminnassa tapahtuneet muutokset

Järjestöjen kotimaan toiminnassa kokemat muutokset liittyivät toisaalta maailmanlaajuisiin ja toisaalta yksittäisten järjestöjen työtapojen ja työn sisältöjen muutoksiin. Ne nimesivät tietotekniikan leviämisen ja internetin tulon yhdeksi tärkeäksi muutoksen aikaansaajaksi. Internet on helpottanut tiedotustoimintaa, tiedotuslehtisten ”leikkaa & liimaa -askartelusta” on päästy nopeaan nettisivujen päivittämiseen. Internet on muuttanut radikaalisti myös vuorovaikutusta etelän kumppaneiden kanssa. Nopea tiedonsaanti on vaikuttanut myös kotimaan työhön, esimerkiksi kansainvälisyyskasvatuksen materiaaleja pystytään pitämään entistä paremmin ajan tasalla.

Järjestöt nostivat esiin maailman poliittisen monimutkaistumisen. Joidenkin mielestä aikaisemmin oli ollut selkeämpää se, ”ketkä olivat hyviä, ketkä pahoja”, ja järjestöjen oli helpompaa valita kenen puolesta puhua. Järjestöjen mielestä suomalaisen yhteiskunnan muutosta kuvaa se, että niiden on yhä vaikeampaa saada uusia ihmisiä mukaan toimintaan ja että niiden jäsenmäärät ovat laskussa. Järjes-

töjen mukaan nykyajalle tyypillisiä ilmiöitä ovat esimerkiksi ajasta kilpaileminen, itsekkyyden kasvu, aatteettomuus ja rahan perässä juokseminen: ”Ihmiset hinnoittelevat aikansa, aktivistien ja vapaaehtoishenkilöiden saaminen on nykyään paljon vaikeampaa kuin aikaisemmin”.

Järjestöjen työn sisällön muutoksista mainittiin usein siirtyminen pelkästä hanketoiminnasta enemmän tiedotukseen ja vaikuttamistyöhön: ”Suurin muutos on tapahtunut siinä, että olemme ymmärtäneet, että vaikuttamistyö on tosi olennainen työkalu kehitysyhteistyössä ja köyhyyden vähentämisessä”. Esimerkiksi kansainvälisyyskasvatuksen alueella suunta oli muuttunut pelkistä tiedottavista kouluvierailuista opetussuunnitelmien sisältöön vaikuttamiseen. Lausuntojen antaminen lainsäädäntöasioissa on lisääntynyt. Moni järjestö on nähnyt myös selvää muutosta oman toimintansa kohdeyleisössä – nuorisotyössä nuorista on hiljalleen tulossa aktiivisia toimijoita, reilu kauppa on muuttunut hatarasta ideasta liikkeeksi, jossa reilu kauppa on tarkasti määritelty, ja esimerkiksi vammaisuuden sosiaalinen määritelmä on tullut tunnustetuksi yhteiskunnassa.

Osa järjestöistä mainitsi, että vaikuttamistyössä on siirrytty kohti tarkasti määriteltyjä strategioita. Ne rakentavat esimerkiksi eurooppalaisia verkostoja ja saavat tietoa siitä, keihin ja miten kannattaa vaikuttaa: ”Vaikuttamistyössä semmoinen muutos, että nyt me olemme tehneet paljon yhteistyötä suomalaisten kansanedustajien kanssa, mutta että Euroopan tasolla toimivat mepit olisivat yhtä lailla meidän keskeinen vaikuttamistyön kohde”.

13.3. Kotimaan toiminnan tulevaisuuden näkymät

Järjestöt kertoivat keskusteluissa näkemyksiään siitä, mihin suuntaan heidän oma sekä kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö yleisesti on menossa. Joidenkin mielestä suuria muutoksia ei ole tulossa, ja etenkin järjestöjen omassa työssä tärkeää on nykyisten toimintamuotojen vakiinnuttaminen. Yksi suunnan muutos näyttää olevan se, että ”vaikuttaminen kasvaa koko ajan, täällä ja etelässä”. Jotkut järjestöt kertoivat vaikuttamistyössä nousevan esiin uusia teemoja, joihin niiden mielestä on tarpeellista vaikuttaa. Järjestöt ehdottivat, että kehitysyhteistyössä voisi esimerkiksi keskittyä vuosituhattulistuksen tavoitteisiin ja kansalaisjärjestöjen virallisen kehitysyhteistyötä tarkkailevan ”ODA watchin” perustaminen.

Järjestöt nostivat esiin ajatuksen eräänlaisesta ”etelätalosta”, jossa järjestöillä olisi mahdollisuus pitää fyysisistä toimistoa nykyisten postilokero-osoitteiden ja

kotoa käsin tehtävän työn sijaan. Tämä helpottaisi sekä yksittäisten järjestöjen toimintaa että yhteistyötä tiedottamisessa ja vaikuttamistyössä.

Osallistaminen nähtiin tulevaisuuden haasteena niin Suomessa kuin kohde- maissakin. Esimerkiksi nuorisotyön ja maahanmuuttajatyön yhteydessä tuotiin esiin pyrkimys rohkaista kehitysyhteistyön kohderyhmiä aktiiviseen toimijuuteen. Lisäksi järjestöt toivat esille, että kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyössä pitäisi siirtyä ”hyväntekeväisyydestä oikein tekemiseen”.

Järjestöt ehdottivat, että yksityiset ja yritykset voisivat vähentää kehitysyhteis- työhön laitettuja varoja verotuksessa: ”Kun tiedetään suomalaisten suhtautuminen verotukseen ja verovähennyksiin erityisesti, niin se 0,7 prosenttia olisi yhdessä vuo- dessa täynnä.”

13.4. Järjestöjen suhde valtioon

Järjestöt kokivat kysymyksen suhteestaan valtioon hyvin eri tavoin. Joillekin kysy- mys tuntui vieraalta, yksi edustajista esimerkiksi totesi: ”Tuntuu aivan kaukaiselta kysymykseltä”. Toisaalta monet järjestöt pohtivat paljonkin suhdettaan valtioon. Läheisin suhde on hankerahoituksen myötä ulkoasiainministeriön kehitysyhteis- työosastoon: ”Meidän suhde valtioon on se, että sieltä tulee rahaa – toisinaan, jos saa tehtyä hyvät hakemukset”. Toisten järjestöjen hanketoiminta oli täysin riip- puvaista ulkoasiainministeriöstä, jotkut taas pitivät tärkeänä sitä, että valtaosa rahoituksesta tulee yksityisiltä tahoilta. Yleisesti ottaen taloudellinen riippuvuus valtiosta koettiin ristiriitaiseksi. Rahoitus toisaalta mahdollistaa toiminnan, toi- saalta myös muokkaa sitä: ”Siitä on tavallaan haittaa, että järjestöt muokkaantuvat tai kehittyvät siihen tiettyyn suuntaan tämän rahoituksen kautta”.

Järjestöjen yleinen huomio oli, että ”Suomessa suhde valtioon on täysin erilai- nen kuin missään muualla”. Suomalaisen yhteiskunnan erityispiirteiksi nimettiin kansalaisjärjestökentän ja valtion läheinen suhde, jonka nähtiin olevan pohjoismai- sen demokratian ominaisuus. Järjestöt kokivat, että Suomessa valtio on hyväksynyt kolmannen sektorin toiminnan ja monissa tapauksissa esimerkiksi valtion virka- miehet ja kansanedustajat ovat aktiivisia myös järjestötoiminnassa. Erityisesti mai- nittiin se, että presidentti Tarja Halosen myötävaikutuksella kansalaisjärjestöt ovat saaneet entistä enemmän ääntään kuuluviin. Kansainväliset järjestöt ovat huomaneet, että toisten maiden toimistoissa joskus ihmetellään suomalaisen järjestöken- tän suhdetta valtioon: ”Että meillä on vapaus sanoa, ja ne välillä siellä hätkähtääkin,

että näinkö tiiviisti me olemme viranomaisten kanssa, näinkö kaverillisesti me toimimme viranomaisten kanssa”.

Järjestöt kuvasivat suhdetta valtioon termeillä asiantuntija, yhteistyökumppani, vaihtoehto ja vahtikoira. Asiantuntijuus ilmeni kehitysyhteistyöosaston suhteen niin, että monissa tapauksissa ministeriö lähettää järjestöjen edustajia edustamaan itseään kokouksiin ja järjestämään tilaisuuksia, joissa tarvitaan erityistä asiantuntemusta. Muussa poliittisessa toiminnassa asiantuntijuus näkyy esimerkiksi siten, että järjestöjen edustajat ovat neuvottelukuntien ja toimikuntien jäseniä sekä saavat lausuntopyyntöjä laki- ja politiikkaluonnoksiin. Toisaalta järjestöt näkevät esimerkiksi kehitysyhteistyöpolitiikkaa ja globalisaatioraporttia koskevat dialogit valtion virkamiesten kanssa osittain näennäisinä. Vahtikoiran rooli liittyy ennen kaikkea siihen, että valvotaan sitä, onko kehitysyhteistyöhankkeissa otettu huomioon tiettyjä temaattisia aihealueita. Muuten järjestöt olivat suhteellisen varovaisia nimeämään itseään vahtikoiriksi. Jotkut järjestöt painottivat myös sitä, että kritiikissäkin lähestymistapa on yhteistyö- eikä konfliktihakuinen.

14. Verkostoituminen

14.1. Verkostoitumisen sisältö

Monilla järjestöillä oli jonkin verran yhteistyötä toisten järjestöjen kanssa. Henkilökohtaiset verkostot ovat tärkeä yhteistyön muoto, niiden kautta toimivat myös järjestöjen väliset verkostot. Monet järjestöaktivistit ovat usean järjestön jäseniä, ja verkostoituminen syntyy luonnollisesti yksittäisten henkilöiden kautta. Järjestöt toivat esiin, että myös rahoittajat vaikuttavat verkostoitumiseen, sillä ne pitävät verkostoitumista edellytyksenä rahoituksen saamiselle.

Järjestöt ovat verkostoituneet paikallisesti esimerkiksi kaupungin, oppilaitosten ja opiskelijajärjestöjen kanssa sekä valtakunnallisesti temaattisesti yhteensopivien järjestöjen tai esimerkiksi ammattiliittojen kanssa. Joillakin järjestöillä oli EU-verkostoja, ja toiset olivat kansainvälisten verkostojen ja esimerkiksi omien kattojärjestöjensä kautta verkostoituneita.

Erilaiset seminaarit kuten Maailman sosiaalifoorumi ja muut isot kansainväliset konferenssit sekä kampanjatoiminta olivat tärkeitä verkostoitumisen muotoja. Muita esille nousseita verkostoitumisen esimerkkejä olivat Somaliassa kehitysyhteistyötä tekevien järjestöjen verkosto, Maailmankauppaliitto, nuorisovaihdon verkostot ja vammaisjärjestöjen keskinäinen yhteistyö.

Järjestöjen verkostoituminen on tärkeää myös etelässä. Lisäksi ne tekevät erilaisissa kampanjoissa etelä-pohjoinen yhteistyötä. Etelän hankekumppaneilla on omat verkostonsa, jotka edesauttavat myös suomalaisen järjestön verkostoitumista. Järjestöt näkevätkin kehitysyhteistyöhankkeet tärkeänä verkostoitumisen mahdollisuutena. Myös hankkeissa itsessään nähtiin tarvetta verkostoitumiselle. Järjestöjen mielestä myös ministeriön lobbaaminen – hanketoimintaan liittyen – on hyvä syy verkostoitua.

Järjestöt nostivat verkostoitumisen tärkeäksi ominaisuudeksi sen, että se olisi asiapohjaista yhteistyötä. Verkostojen jäsenten ei tarvitsisi olla saman alan järjestöjä, mutta niillä pitäisi olla samaan sisällölliseen teemaan liittyvää toimintaa.

— Minä uskon siihen, että verkostoitumista ei aina tehdä edistämällä verkostoitumista vaan pitäisi edistää niitä asioita, ja asioiden kautta tulee sitten erilaisia yhteistyökuvioita ja erilaisia yhteistyömuotoja.

14.2. Verkostoitumisen edut

Järjestöt toivat keskusteluissa esille erilaisia verkostoitumisen etuja. Niiden mielestä onnistunut verkostoituminen on parhaassa tapauksessa molemminpuolista asiantuntemuksen vaihtoa, joka mahdollistaa molemminpuolisen oppimisen. Järjestöjen mielestä ajatusten vaihto ja vuorovaikutus toisten järjestöjen kanssa on kaiken kaikkiaan virkistävää. Esimerkkinä hyvästä verkostoitumisesta ne toivat esille, että jos toisella järjestöllä on hyvää sisällöllistä asiantuntemusta ja toisella taas menetelmistä, niin näitä yhdistelemällä saadaan aikaan laadullisesti parempaa toimintaa. Järjestöjen mielestä verkostoitumisen etu on tiedon ja kokemusten vaihto ja yhdisteleminen, joka säästää järjestöiltä aikaa ja vaivaa. ”On paljon järjestöjä, jotka puuhaavat saman asian puitteissa, yhteistyötä voisi kyllä tehdä enemmän Suomessa, ettei keksitä pyörää aina uudelleen.”

Hyvä yhteistyö myös säästää sekä henkilö- että taloudellisia resursseja. Kehitysyhteistyöstä järjestöt nostivat esille esimerkin, että jos kaikki samassa maassa kehitysyhteistyötä tekevät verkostoituisivat, niin saataisiin sekä lisäresursseja että parempaa tietoa kohdemaasta.

Järjestöjen mielestä verkostoituminen on tärkeää kampanjatoiminnassa, ja esimerkiksi globalisaation seuraamiseen kaivattaisiin kansalaisjärjestöverkostoa. Käytännön verkostoyhteistyötä voisi tehdä myös erilaisten tilaisuuksien järjestämisessä ja yhteistiedotuksessa. Järjestöjen mukaan yhteiset tilaisuudet ovat tärkeitä, koska ”sitten kun tulee se tarve, niin on käyntikortti ja sähköpostiosoite valmiina”.

Järjestöt ehdottivat myös paikallistason yhteistyötä Suomeen. Samalla paikallakunnalla toimivien järjestöjen edustajat voisivat esimerkiksi vierailta toistensa kokouksissa ja pitää yllä nettisivua paikallisista tapahtumisista.

14.3. Verkostoitumisen ongelmat

Vaikka järjestöt näkevät verkostoitumisen esimerkiksi alueellisesti tai temaattisesti potentiaalisesti hyödyllisenä, on verkostojen luomisessa järjestöjen mukaan myös ongelmia. Suurin ongelma on järjestöjen välinen kilpailu. Kilpailua käydään ennen

kaikkea kotimaan toiminnan ja kehitysyhteistyöhankkeiden rahoituksesta.

— Liian monet järjestöt näkevät itsensä toistensa kilpailijoina, vaikka samasta asiasta puhutaankin, ja se sekoittaa tätä kuviota pahasti. Eikö voitaisi tehdä joitain asioita yhdessäkin eikä salaa toisilta kilpaillen? On tämä raaka peli, että raha on tiukassa, ja jokainen yrittää löytää oman työntekijänsä palkan jostain.

Muita verkostoitumisen ongelmia ovat esimerkiksi pitkät etäisyydet ja ajan puute. Verkostoitumiseen käytetty aika on pois oman järjestön toiminnasta.

Joillakin järjestöillä oli myös ollut huonoja kokemuksia aikaisemmista verkostoitumishankkeista. Verkostoitumisen vaarana nähtiin esimerkiksi se, että jotkut tekevät suurimman osan työstä ja toiset saavat siitä maineen. Järjestöt näkivät ongelmalliseksi myös verkostojen sisäiset valtakamppailut ja vaikeuden noudattaa demokratian ja läpinäkyvyyden periaatteita.

Järjestöt näkivät verkostoitumisen ongelmaksi myös tiedon puutteen toisten toiminnasta ja toivat esille sen, että tällä hetkellä kaikki ”touhuavat omiaan” eikä tunnu olevan aikaa, kiinnostusta tai kanavia tutustua toisten toimintaan. Kuten eräs järjestön edustaja totesi: ”Kyllä sitäkin tapahtuu, että tehdään melkein nurkan takana tietämättä toisistaan”. Verkostoitumisen pitäisi myös tukea järjestön identiteettiä ja antaa järjestön toimintaan jotakin. Verkostoitumisen yhteydessä keskusteltiin myös identiteetiltään ja maailmankatsomukseltaan erilaisten järjestöjen mahdollisuudesta tehdä yhteistyötä. Esimerkiksi uskonnollisten järjestöjen ja uskonnollisesti sitoutumattomien tai jopa uskonnollista maailmankatsomusta vastustavien järjestöjen yhteistyö vaatisi selkeitä yhteisiä, kaikkien hyväksyttävissä olevia tavoitteita, joiden sisällä yhteistyötä tehdään.

Järjestöjen mielestä verkostoitumisen arvon tulee olla sisällössä eikä trendikkyudessa. Parhaat verkostot syntyvät sattumalta, kun huomataan että toisilla on kiinnostavia hankkeita, joiden puitteissa voisi tehdä yhteistyötä. Toisaalta järjestöt toivat esiin myös näkemyksen, että verkostot eivät välttämättä synny itsestään, vaan joskus on hyvä saada ulkopuolista asiantuntemusta nimenomaan verkoston rakentamiseen.

Järjestöt esittivät verkostoitumisesta esimerkkinä Kepan kansainvälisyyskasvatusverkoston, jonka ne ovat kokeneet hyödylliseksi ja toimivaksi.

15. Järjestöjen näkemyksiä Kepan roolista

15.1. Kepan rooli kehitysyhteistyötä tekevien järjestöjen palvelujärjestönä

Järjestöt toivoivat Kepalta entistä aktiivisempaa vuorovaikutussuhdetta jäsenjärjestöihin. Jotkut kritisoivat sitä, että vaikka suurin osa Kepan jäsenjärjestöistä toteuttaa sosiaali- ja terveysalan hankkeita, Kepa on keskittynyt kauppapoliittisiin kysymyksiin. Tästä heräsikin keskustelua siitä, missä määrin Kepa edustaa jäsenjärjestöjään ja miten Kepan agendat valikoituvat.

— Minun mielestäni Kepa voi keskittyä globaaleihin teemoihin. Mutta jos Kepa keskittyy juuri kauppapolitiikkaan niin vahvasti, niin kyllähän niiden teemojen, mitä Kepa valitsee, pitäisi olla jäsenjärjestöjen yhteisiä, kehitysmönteisyys olisi sellainen, minkä kaikki järjestöt periaatteessa voisivat allekirjoittaa, että se on tärkein tema.

— Ne toimivat siellä omassa piirissään ja tekevät kannanottoja, mutta ne eivät kontaktoi järjestöpintaa muuten kuin järjestämällä koulutuksia, tai sitten on näitä yhteisiä kampanjoita.

Isot järjestöt eivät niinkään tarvitse Kepan palveluja, mutta niiden mielestä Kepalla on merkittävä rooli kehityspoliittisessa vaikuttamistyössä. Pienet ja keskikokoiset järjestöt taas tarvitsevat Kepaa sekä palvelujärjestönä että kehityspoliittisena vaikuttajana.

► **Kepan kommentti:** Kepan kehityspoliittisen agendan hyväksyy jäsenjärjestöjen valitsema hallitus. Kepan vaikuttamistoiminnan tavoitteena on saada Suomi osallistumaan aktiivisemmin köyhdyttämisen vastaiseen tais-

teluun. Tällä hetkellä keskeisimpiä vaikuttamiskohteita ovat kehitysavun määrä ja laatu, ruokaturva ja maaseutukehitys, kauppapolitiikka sekä velkakysymys ja köyhyydenvähentämisstrategiat (PRSPt). Valintoihin on vaikuttanut se analyysi, jota Kepassa on tehty näiden prosessien vaikutuksesta köyhimpien maiden ja ihmisten tilanteeseen.

Jäsenjärjestöjen mukanaolo vaikuttamistyössä on välttämätöntä, jotta luodaan poliittista painetta tavoitteiden läpiajamiseksi. Osa vaikuttamistyöstä on kuitenkin väistämättä nopeaa reagointia vaativaa lausuntojen laatimista, eikä jäsenjärjestöjen mukaan ottaminen aina ole mahdollista. Yhteisten kampanjoiden, kuten Ruoka-aika-kampanjan ja 0,7-kampanjan, tarkoituksena on ottaa jäseniä laajalti mukaan Kepan poliittiseen vaikuttamistyöhön. Kauppapoliittisen työn osalta suunnitelmissa on laajentaa vuoden 2005 aikana keskustelua koko Kepan jäsenkenttään.

Monet järjestöt mainitsivat Kepan ”kasvottomuuden”. Järjestöille oli epäselvää, kuka Kepassa vastaa mistäkin. Monien mielestä organisaatiouudistus oli huono ja epäselvä jäsenjärjestöjen kannalta. Myös ihmisten nopea vaihtuvuus vaikeuttaa järjestöjen yhteydenpitoa Kepaan.

Järjestöt kaipasivat enemmän tietoa siitä, mitä työntekijät Kepassa tekevät. Keskusteluissa ehdotettiin, että Kepan nettisivuilla olisi esittely Kepan työntekijöistä ja heidän vastuualueistaan. Jotkut järjestöt kritisoivat Kepaa siitä, että Kepa on liian uppoutunut sisäiseen kehittämiseen. Järjestöt näkivät Kepan jäsenjärjestöjen tuki- ja palvelutoiminnot yhtä tärkeinä kuin Kepan roolin kehityspoliittisena vaikuttajana. Muualla kuin Helsingissä toimivat järjestöt kritisoivat Kepan Helsinki-keskeisyyttä.

— *Kepa näyttää uppoutuvan siihen omaan sisäiseen kehittämiseen. Minä toivoisin, että se ottaisi askeleen käytännön tasolle ja muistaisi että se on olemassa järjestöjä eikä itseään varten. Suurin osa varoista pitäisi minun mielestäni laittaa ulospäin.*

► **Kepan kommentti:** Henkilökunnan suuri vaihtuvuus on todellinen haaste Kepalle ja vaikeuttaa henkilökohtaisten yhteyksien luomista jäsenistöön. Hyvästä vinkistä on otettu vaari: pääsivustolle www.kepa.fi luodaan työntekijöistä asiantuntija- ja palveluhaku, jonka avulla pitäisi entistä helpommin

löytyä se, kuka mistäkin vastaa. Kehittelemme uusia tapoja olla yhteydessä jäsenistöön, mutta toisaalta, kun jäsenmäärä on noussut jo yli 250:n ja jäseniä on ympäri Suomen, on tasapuolinen yhteydenpito henkilökohtaisella tasolla melkoisen vaikeaa. Jäsenjärjestöille pian avattavan, uudistetun extranetin myötä (extranet.kepa.fi) tämä toivottavasti helpottuu, ja samalla järjestöt saavat uuden foorumin myös keskinäiselle keskustelulle ja verkostoitumiselle.

Sisäinen kehittäminen on tärkeää, mutta se ei saa viedä liiaksi tilaa varsinaiselta toiminnalta. Kepa tekee muita järjestöjä julkisemmin sisäisiäkin uudistusprosesseja, koska jäsenten omistajuus halutaan taata Kepaa kehitettäessä. On haastavaa tiedottaa uudistuksista koko jäsenistölle, osallistaa sitä näihin prosesseihin, ja samalla hoitaa tiedotusta myös Kepan perustoiminnasta ja aikaansaannoksista

15.1.1. Kepan koulutus

Järjestöjen mielestä Kepan koulutuksesta oli ollut paljon hyötyä hankkeiden suunnittelussa ja toteuttamisessa. Järjestöt toivoivat enemmän syventävää koulutusta. Muualla kuin Helsingissä toimivat järjestöt kritisoivat sitä, että koulutus on enimmäkseen Helsingissä. Ne toivoivat, että koulutusta järjestettäisiin joskus myös muissa kaupungeissa. Erityisesti vapaaehtoispuolelta toimivat järjestöt toivoivat enemmän viikonloppukurseja. Pienten järjestöjen mielestä tiedottaminen on vaikeaa ja ne toivoivat enemmän tiedottamiseen liittyvää koulutusta. Toinen ratkaisuehdotus pienten järjestöjen tiedotusongelmiin oli se, että tiedotusta hoidettaisiin enemmän Kepan kautta.

► **Kepa kommentoi:** Hankesykliin liittyvässä koulutuksessa etusija on luonnollisesti peruskursseilla eli ns. kehä-avaimilla, mutta Kepa pyrkii vastaamaan toivomukseen syventävän koulutuksen lisäämisestä järjestämällä temaattisia kurseja ja seminaareja. Järjestöt voivat myös itse esittää aiheita koulutuksiin. Helsinki-keskeisyyttä vähentääkseen Kepa järjestää nykyään kurseja myös verkossa. Kokemukset koulutuksen järjestämisestä muissa kaupungeissa eivät ole olleet rohkaisevia vähäisen osallistujamäärän vuoksi, mutta ainakin Ruoka-aika -kampanja jatkaa koulutusten pitämistä ympäri Suomea. Koulutustilaisuuksia on järjestetty yhä enemmän lauantaisin, jotta myös vapaaehtoispuolelta toimivien järjestöjen edustajat voisivat osallistua niihin.

15.1.2. Kepan yhteyspalvelut etelässä

Monet järjestöt ovat hyödyntäneet Kepan yhteyspalveluja etelässä ja pitivät niitä erittäin hyödyllisinä niiden eteläyhteistyössä. Järjestöjen mielestä eteläverkostot ovat erittäin tärkeitä, ja monet esittivätkin toivomuksen, että yhteyshenkilöitä tulisi olla useammassa maassa. Joku kritisoi Kaakkois-Aasian yhteystoimitsijan lakkauttamista. Järjestöt olivat kokeneet tärkeäksi, että paikalla on suomalainen, joka kiinnittää huomiota suomalaisten järjestöjen ja yritysten toimintaan. Joku ehdotti, että Kepan koko toiminnan pitäisi muuttua eri puolilla etelää oleviksi yhteystoimitsijoiksi, jotka toimisivat linkkeinä paitsi alueen järjestöjen ja asioiden esille tuomisessa Suomessa, myös suomalaisten järjestöjen apuna paikan päällä. Keskusteluissa tuotiin esille, että järjestöjen toimintaa tietyissä maissa pitäisi koordinoida myös kansainvälisesti, ja järjestöt pohdiskelivat, kuka voisi tehdä tätä.

► **Kepan kommentti:** Kaakkois-Aasian yhteystoimitsijan toimen lopettaminen Thaimaassa perustuu yhteistyökumppanimme PER/Terran tarpeisiin. Järjestöön sijoitettuna olleen Kepan yhteystiedottajan työhön oltiin erittäin tyytyväisiä sekä Thaimaassa että Suomessa, mutta PER/Terran selkeä toive ulkomaisen henkilöavun osalta oli äidinkieleltään englanninkielinen toimittaja Watershed-lehdelle.

Koko Kepan toiminnan muuttaminen eri puolilla oleviksi yhteystoimitsijoiksi ei olisi mahdollista ilman muiden toimintojen, kuten koulutuksen ja neuvontatyön, leikkaamista. Kepa on ollut luomassa verkostoja niiden suomalaisten järjestöjen välille, jotka toimivat samassa maassa, muun muassa järjestämällä tapaamisia, mutta kansainväliseen koordinaatioon resurssit eivät nykyisellään riitä.

15.1.3. Kepan tutkimus- ja selvitystoiminta

Tutkimus- ja selvitystoimintaa toivottiin lisää etelästä, erityisesti paikallisten kansalaisyhteiskuntien tilasta, toimijoista ja verkostoista.

► **Kepan kommentti:** Kepa tuottaa vuosina 2005 ja 2006 ”köyhdytetyt” analyysissään tietoa useista etelän yhteiskunnista (Indonesia, Mosambik, Nicaragua, Sambia, Tansania ja osittain myös Thaimaa ja Intia), erityisesti köyhdyttämisen rakenteista ja niiden murtamisesta, ihmisten elinmahdollisuuksien vahvistamisesta ja yhteiskunnallisesta osallistumisesta. Analyysia

varten kerätään joissakin maissa empiiristä aineistoa sellaisilla paikallisilla alueilla missä Kepa tai sen etelän kumppanijärjestöt toimivat, käydään läpi paikallisen kansalaisyhteiskunnan kriittistä keskustelua ja pohditaan lopulta sitä, miten pohjoisen kansalaisjärjestöt voisivat parhaalla mahdollisella tavalla toimia köyhdyttävien rakenteiden murtamiseksi. Analyysin tuloksia julkistetaan vuoden 2006 aikana.

15.1.4. Kepan hankeneuvonta

Järjestöjen mielestä Kepan apu hankesuunnitelmissa ja niiden arvioinnissa on ollut erittäin tarpeellista ja hyödyllistä. Jotkut järjestöt toivoivat tällaisen palvelun lisäämistä ja laajentamista.

15.1.5. Tiedottamisessa avustaminen

Järjestöt pitävät tiedottamista työnsä tärkeänä osana, mutta etenkin monet pienet ja keskikokoiset järjestöt kokevat tiedottamisen hankalaksi ja kuormittavaksi. Monet järjestöt kaipaisivat siten enemmän tiedottamiseen liittyvää koulutusta ja toivovat myös, että Kepa voisi avustaa järjestöjä niiden tiedotustyössä, esimerkiksi osallistumalla painokuluihin, järjestämällä lehdistötilaisuuksia ja jakamalla järjestöjen materiaalia eteenpäin. Tämä lisäisi järjestöjen välistä yhteistyötä ja tiedonkulkua. Järjestöt toivoivat Kepan kautta näkyvyyttä omalle työlleen. Joku ehdotti, että Kepa voisi toimia logistisena keskuksena, joka pitäisi yllä vuotuista luetteloa siitä materiaalista, mitä järjestöillä on tarjolla. Siten kirjakauppojen, kirjastojen ja opettajien sekä muiden tietoa tarvitsevien tahojen olisi helpompaa löytää tietoa järjestöistä.

Myös Kepan nettisivujen yhteyteen perustettu tietokanta järjestöjen työstä ja hankkeista auttaisi opettajia ja muita kansalaisjärjestötyöstä kiinnostuneita tahoja löytämään tietoa kansalaisjärjestöistä ja niiden toiminnasta sekä auttaisi järjestöjä saamaan tietoa samalla alueella tai samojen teemojen parissa työskentelevistä järjestöistä. Tietokanta edistäisi järjestöjen välistä yhteistyötä ja verkostoitumista.

► **Kepan kommentti:** Järjestöjen toivomaa tiedotukseen liittyvää koulutusta pyritään lisäämään, sillä se on osoittautunut hyvin suosituksi. Esimerkiksi huhtikuussa 2005 Kepa järjestää järjestöjen mediaviestintäkurssin.

Kepan kotisivuilla on jo olemassa tietokanta, jäsenjärjestörekisteri, josta

voi etsiä järjestöjä esimerkiksi maan tai teeman mukaan. Valitettavasti kaikki järjestöt eivät ole antaneet tai päivittäneet omia tietojaan. Ainakin toistaiseksi yksityiskohtaiset tiedot järjestöjen hankkeista löytyvät vain ulkoministeriön sivuilta. Vastaavan tiedon laittamisesta Kepan sivuille on keskusteltu, mutta UM:n ja Kepan tietokantojen yhdistäminen on osoittautunut vaikeaksi, eikä toisaalta täysin päällekkäistä työtä kannata tehdä.

Monien jäsenjärjestöjen lehdet tulevat Kepan kirjastoon, missä niitä voi käydä lukemassa. Kepan kirjasto ottaa mielellään vastaan jäsenjärjestöjen julkaisuja, mutta ne luokitellaan samoin kuin muu kirjaston materiaali eli temaattisesti ja alueellisesti, ei erityisesti Kepan jäsenjärjestön julkaisuina. Mikäli jäsenjärjestöt ovat itse aktiivisia ja toimittavat vuosittain listan julkaisuistaan, niin Kepan kirjasto voi koota ne yhteen.

15.1.6. Temaattinen palvelu ja yhteistyö

Järjestöt toivoivat Kepalta enemmän tiettyihin teemoihin keskittyvää palvelua ja temaattisen yhteistyön koordinoitua. Järjestöt ehdottivat, että kohdennettujen palvelujen tunnistaminen ja tuottaminen voisi olla yksi Kepan palvelusuunta. Järjestöt toivoivat Kepalta järjestöjen asiakohdaisen yhteistyön avustamista ja koordinoimista sekä lisää temaattista koulutusta.

► **Kepan kommentti:** Järjestöjen toiveiden mukaisesti Kepan järjestää eri teemoihin, maanosiin, alueisiin tai erityispiirteisiin liittyviä tapaamisia, joiden tarkoituksena on lisätä järjestöjen välistä vuorovaikutusta. Kepan resurssit eivät riitä kovin monen verkoston aktiiviseen koordinointiin, mutta Kepasta saa apua verkoston käynnistämiseen ja yhteyksien luomiseen. Järjestöt voivat tehdä konkreettisia ehdotuksia tapaamisten aihepiireistä.

15.1.7. Tilojen tarjoaminen järjestöille

Järjestöt toivoivat lisää tiloja toiminnalleen. Joissain keskusteluissa innostuttiin kovasti etelätalo-ajatuksesta. Järjestöt kokivat, että etelätalo helpottaisi paitsi järjestöjen tila/toimisto-ongelmaa myös edistäisi järjestöjen verkostoitumista. Samoissa tiloissa työskentelevät järjestöt tapaisivat toisiaan luontevasti, keskustelisivat ja vaihtaisivat kokemuksia. Etelätalossa järjestöt voisivat myös myydä tuotteitaan keskitetysti ja pitää näyttelyitä. Myös muualla kuin Helsingissä toimivat järjestöt toivoivat yhteisiä tiloja.

► **Kepan kommentti:** Etelätalo on ajatuksena hyvä. Toivottavasti Kepa, järjestöt ja muut mahdolliset yhteistyökumppanit, yhdessä tai erikseen, saavat joskus käyttöönsä tällaisen järjestöjen monitoimitalon. Pientä yritystä tähän suuntaan tapahtui vuoden 2005 alussa, kun Kepa varasi oman muuttonsa yhteydessä samasta talosta toimistotiloja jäsenjärjestöilleen. Näiden vuokratilojen lisäksi jäsenjärjestöjen maksuttomassa käytössä on kokoustila ja ATK-huone Kepan kirjaston yhteydessä. Vastaavien palvelujen ulottaminen Helsingin ulkopuolelle on käytännössä vaikeaa, varsinkin kun jäsenjärjestöt jakautuvat lukuisille eri paikkakunnille ympäri maata. Tällainen Kepan toiminnan painotusten muuttaminen on kuitenkin mahdollista, jos jäsenjärjestöt yhdessä niin päättävät.

15.1.8. Järjestöjen välisen yhteistyön edistäminen

Järjestöjen mukaan Kepalla on tärkeä rooli järjestöjen välisen yhteistyön edistäjänä. Sillä tulisi myös olla kokemusten ja tiedon välittäjän rooli. Järjestöt toivoivat, että Kepa voisi aktivoida järjestökenttää, toimia kokoavana voimana ja koota verkostoja erilaisten teemojen ympärille.

Järjestöt kritisoivat Kepan saavutuksia järjestöjen välisen yhteistyön edistäjänä. Verkostoituminen nousikin keskusteluissa keskeiseksi kysymykseksi, järjestöjen mielestä Kepalla on potentiaalinen rooli verkostoitumisen edistäjänä. Tällä hetkellä pienet järjestöt kokevat jäävänsä hyvin yksin ja ne toivovatkin Kepalta tukea ja apua verkostoitumisessa. Joidenkin järjestöjen mielestä pienten järjestöjen voimavarojen yhdistäminen ja verkostoituminen asia- tai maakohtaisesti voisi auttaa tilannetta. Jotkut järjestöt pitivät hyvänä ideana järjestöjen yhteisiä hankkeita. Yhteiset hankkeet keventäisivät sekä järjestöjen että ulkoasiainministeriön byrokratiaa.

Järjestöt toivovat enemmän mahdollisuuksia tavata, vaihtaa kokemuksia ja keskustella muiden järjestöjen edustajien kanssa. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi tiettyihin teemoihin keskittyvät tilaisuudet, tapahtumat tai esimerkiksi epämuodolliset illanvietot, joissa voisi olla kevyitä alustuksia.

Myös järjestöjen peräänkuuluttamat yhteiset tilat tai etelätalo edistäisivät yhteistyötä. Muualla kuin Helsingissä toimivat järjestöt haluavat tehdä yhteistyötä muiden paikallisten järjestöjen kanssa ja toivovat, että Kepa voisi jollakin lailla koordinoida tätä. Järjestöt toivoivat Kepan työntekijöitä myös muualle kuin Helsinkiin koordinoimaan järjestöjen välistä yhteistyötä ja esimerkiksi Mahdollisuuksien toria sekä järjestöjen tekemää kansainvälisyyskasvatustyötä.

► **Kepan kommentti:** Kepa pitää järjestöjen keskinäistä verkostoimista yhtenä tärkeimmistä tehtävistään. Kepa järjestää jo nyt erilaisia teema- tai maatapaamisia, mutta jatkossa pyrimme monipuolistamaan niiden sisältöjä ja muotoja, esimerkiksi epämuodollisten tapaamisten suuntaan. Uudistusta extranetistä luodaan järjestöjen kohtaustapaikka, jossa on muun muassa mahdollisuus käydä keskusteluja eri teemoista, kuten hankkeista ja poliittisesta työstä. Kepassa tiedostetaan tarve tukea järjestöjä eri puolella maata, ongelmana on se, miten tarjota tukea nykyisten voimavarojen puitteissa. Yhteistyön luominen paikallisesti eri puolilla Suomea on haastava tehtävä, eivätkä Kepan resurssit riitä sellaiseen ilman paikallisten järjestöjen voimakkasta panostusta. Tällä hetkellä Kepa pyrkii pitämään yllä yhteyksiä muualle Suomeen tukemalla Mahdollisuuksien torien verkostoa sekä paikallisesti että valtakunnallisesti.

15.2. Kepan rooli kehityspoliittisena vaikuttajana

Vallitseva kehityspoliittinen tilanne heijastui voimakkaasti keskusteluihin. Rahojen ja hankkeiden hallinnoinnin tulevaisuus oli keskustelujen ajankohtana epäselvä. Kehitysyhteistyöministeri Paula Lehtomäki oli ehdottanut, että myös kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö kohdennettaisiin Suomen kahdeksaan viralliseen kumppanimaahan. Pienten järjestöjen hankkeiden hylkäysprosentti on jatkuvasti kasvanut sen vuoksi, että yhä suurempi osa rahoista on sidottu rakenteisiin ja isojen kumppanuusjärjestöjen toimintaan.

Tällaisessa tilanteessa, jossa pienten järjestöjen tulevaisuuden rahoituksen koettiin olevan vaakalaudalla, monet järjestöt ilmaisivat hyvin painokkaasti toiveen, että Kepa ajaisi järjestöjen asioita. Monet pitivät Kepan tärkeimpinä tehtävinä kehityspoliittista vaikuttamista ja rahoituksen turvaamista.

— Onko näin, että Kepakaan ei tiedä missä mennään ja että UM harrastaa ihan omaa politiikkaa? Joka tapauksessa nyt minä odottaisin Kepalta välittömästi jotakin toimenpiteitä siihen, että kutsutaan kansalaisjärjestöt kokoon.

Erityisesti kehitysyhteistyöministerin ehdotus, että myös kansalaisjärjestöt keskittäisivät työtään Suomen kahdeksaan viralliseen kohdemaahan herätti järjestöjen piirissä närkästystä ja huolta. Järjestöt suhtautuivat tähän kriittisesti ja kokivat,

että pienet järjestöt hylätään eikä heidän usein hyvinkin pitkäaikaista toimintaansa arvosteta. Pienille järjestöille kohdemaakysymys on tärkeä ja ne toivoivatkin Kepalta entistä ärhäkämpää ja nopeampaa reagointia.

Isoilla järjestöillä on varsin turvattu kumppanuusasema, joten erityisesti pienten järjestöjen huolet ja toiveet korostuivat keskusteluissa. Myös isot järjestöt pitivät erittäin tärkeänä pienten järjestöjen tukemista. Useimmat järjestöt suhtautuivat kriittisesti siihen, että pienprojektit loppuisivat. Järjestöjen mielestä suomalaista kansalaisyhteiskuntaa ollaan ajamassa alas. Monet näkivät vallitsevassa tilanteessa perustavanlaatuisia ongelmia ja totesivat, että nyt on ”viimeinen hetki tehdä jotain järkevää”. Kepalla on järjestöjen mielestä tärkeä tehtävä kutsua järjestöjä koolle ja tuoda epäkohtia esille. Monet olivat pettynneitä Kepan toimintaan tässä tilanteessa, ne eivät tienneet mitä Kepa tekee. Tämän vuoksi jotkut järjestöt kyseenalaistivat Kepan roolin jäsenjärjestöjen edunvalvojana.

— Minusta Kepaa ei pitäisi lopettaa, mutta tässä on niin perusteellisia ongelmia, että jos asioille ei tehdä mitään, alkaa syntyä vaikeita tilanteita ja myöhemmin niille on enää vaikeaa tehdä jotain. Nyt olisi viimeinen hetki tehdä asioille jotain järkevää, ja minimijuttu olisi kutsua ihmiset koolle.

— Kepan pitäisi nyt ryhdistäytyä ja irrottautua kumppanuusjärjestön statuksesta kansalaisjärjestöjen edustajaksi ja kehityspoliitikan ohjaajaksi.

Myös yleisellä tasolla järjestöt toivoivat, että Kepa kokoaisi entistä aktiivisemmin järjestöjä keskustelemaan ja reagoimaan kehityspoliittisiin kysymyksiin. Monet odottivat Kepalta juuri kattojärjestönä toimimista, järjestöjen etujen ajamista ja järjestöjen integroimista paremmin Kepan toimintaan. Jotkut toivoivat, että Kepalla olisi selkeämpi strategia siitä, mihin Kepa aikoo vaikuttaa ja millä tavoin. Järjestöt toivoivat, että Kepa olisi aktiivisempi vaikuttaja ja kehityskaanoniin yleinen äänitorvi. Järjestöjen näkemyksen mukaan Kepan tulisi seurata kehityspoliittisia prosesseja, pitää järjestöjä ajan tasalla niistä sekä reagoida niihin esimerkiksi Amnesty-tyyliin lähettämällä erilaisia vetoamuksia. Järjestöt toivoivat, että Kepa voisi koota kannanottoja myös kansainvälisesti.

► **Kepan kommentti:** Myös Kepassa järjestöjen edunvalvojana toimiminen nähdään järjestön keskeisenä perustehtävänä. Ajankohtaisen tiedon saami-

nen UM:stä on välillä hyvin haasteellista ja tapahtumien ennakoiminen ja askeleen edellä oleminen vaikeaa. Kepa kerää tietoa järjestöjen hankkeita koskevista ajankohtaisista aiheista ja toimenpiteistä ja tekee myös työtä paremman dialogin aikaansaamiseksi järjestökentän ja UM:n välille.

Osa edunvalvontatyöstä tehdään ilman suurta näkyvyyttä, mikä saattaa luoda vaikutelman, että mitään ei tehdä. Kepassa on tartuttu tähän kritiikkiin ja kiinnitetty entistä enemmän huomiota järjestötiedotukseen edunvalvonnan prosesseista ja saavutuksista. Kepassa ollaan kiinnostuneita järjestöjen kommentteista ja mielipiteistä, ja niitä kerätään myös erikseen järjestetyissä tilaisuuksissa. Järjestöt voivat myös ottaa yhteyttä Kepaan aina kun se tuntuu tarpeelliselta.

Kehityspoliittisten prosessien suhteen Kepa on jatkuvassa valmiustilassa. Julkisuudessa Kepa pyrkii mediavaikuttamiseen aiempaa valikoidummin mutta tehokkaammin. Julkisia esiintymisiä on pyritty rajaamaan, jotta välttyttäisiin kaikkien hyvien asioiden asianajajan leimalta. Myös vetoomuksia olemme allekirjoittaneet vain, jos aihe on ollut Kepan poliittisen vaikuttamisen ydinteemoja.

Kepassa on havahduttu siihen, että ainakin osa jäsenistä haluaisi enemmän tietoa Kepan päivittäisen, usein näkymättömäksi jäävän vaikuttamistyön sisällöstä. Etsimme uusia tapoja tehdä työtä yhdessä jäsenistön kanssa perinteisen kampanjatoiminnan rinnalle. Usein on kuitenkin vaikeaa, lähes mahdotonta pitää jäsenjärjestöjä mukana nopeaa reagointia vaativassa kannanmuodostuksessa, jota muun muassa edellyttävät erilaiset lausuntopyyntöt ja lakialoitteet.

Edellisiin liittyen Kepan, järjestöjen ja ulkoasiainministeriön suhde nousi tärkeäksi aiheeksi keskusteluissa. Järjestöt olivat sitä mieltä, että Kepan tulisi olla jäsenjärjestöjen edunvalvontaelin. Järjestöt kokivat kuitenkin, että Kepa on liian sidottu, koska sen rahoitus tulee ulkoasiainministeriöltä. Monet järjestöt toivoivatkin Kepalta enemmän kritiikkiä ulkoasiainministeriön suhteen. Jotkut järjestöt olivat sitä mieltä, ettei Kepa aja kehitysyhteistyövarojen nostamista tarpeeksi voimakkaasti ja totesivat, että tämä vähentää järjestöjen luottamusta Kepaan. Järjestöt peräänkuuluttivat julkista kehityspoliittista keskustelua ulkoasiainministeriön kanssa.

— *Ongelma on se, että jos Kepa markkinoi itseään kansalaisjärjestöjen kat-*

tojärjestönä Suomessa, niin sen täytyy myös toimia kansalaisjärjestöjen kattojärjestönä tai sitten se toimii UM:n osastona. Jos Kepa on kattojärjestö, niin sen täytyy olla a) yhteydessä jäsenjärjestöihin, b) kuulla ja kuunnella jäsenjärjestöjä ja sitten täytyy tulla dialogi eli c) kertoa missä mennään suhteessa UM:ään ja muihin ja kysyä mitä jäsenjärjestöt haluavat. Se ei voi olla niin, että Kepa ottaa UM:n sanan jumalan sanana ja toteuttaa sitä. Kepan täytyy osata itse kyseenalaistaa UM. Se on Suomen ulkoasiainministeriö, joka on meidän kansalaisten ulkoasiainministeriö.

— Kun se rahoitus tulee sieltä. Jos SAK:n rahoitus tulisi työnantajilta, niin ei se voisi olla edunvalvontaorganisaatio. Kepa saa rahoituksen UM:ltä ja UM:n kanssa se joutuu neuvottelemaan, niin ei se oikein istu.

Järjestöt suhtautuivat kriittisesti myös ulkoasiainministeriön politiikkaan, joka ei suosi pitkäaikaista sitoutumista samaan kumppaniin. Järjestöt pitävät pitkäaikaisia suhteita ja sitoutumista erittäin tärkeinä. Pitkäaikaisen yhteistyön ja sitoutumisen etuja ovat syventyvä tieto ja ymmärrys kumppaneiden työstä ja paikallisesta yhteiskunnallisesta tilanteesta sekä kumppanuuden ja luottamuksen kasvaminen. Keskusteluissa mainittiin, että esimerkiksi Ruotsi suosii pitkäaikaista yhteistyötä.

Pienet järjestöt kokivat vaikeaksi asioida ulkoasiainministeriön kanssa, koska he eivät tiedä kuka hoitaa mitään, eikä heillä useimmiten ole henkilökohtaisia suhteita ministeriöön. Järjestöt toivoivatkin, että Kepa toimisi välittäjänä ulkoasiainministeriön ja järjestöjen välillä.

► **Kepan kommentti:** Lähdemme Kepassa siitä, että valtion rahoituksesta huolimatta Kepan on ajettava vapaan kansalaistoiminnan etua ja toimittava vahtikoirana kehityspolitiikassa. Yllättävää kyllä, tähän on suhtauduttu ulkoministeriössä usein hyvin positiivisesti ja sitä on jopa toivottu.

Käytännössä toimintastrategioita on valittu sen mukaan, mikä on kokemuksen kautta opittu parhaiten tehoavaksi: ammattimaisuus on osa pitkän linjan uskottavuutta. Usein Kepa myös toimii yhdessä järjestöjen kanssa, jolloin kokonaisuus koostuu erilaisista ärhäköistä ja maltillisista sävyistä. Toiminnassa korostetaan järjestökentän moninaisuutta.

16. Tulevaisuuden hankehallintomalli

Järjestöt ajautuivat keskustelemaan myös hankehallinnosta. Ne pohtivat neljän toimijan roolia hankekäsittelyssä ja hankerahoituksen myöntämisessä. Ne ovat ulkoasiainministeriön kehityspoliittinen osasto, Kepa, mahdollinen uusi säätiö ja järjestöt itse. Keskustelut suuntautuivat tulevaisuuteen ja siihen, minkälaiseksi järjestöt toivoivat hankehallinnon kehittyvän.

16.1. Ulkoasiainministeriön rooli

Ulkoasiainministeriö poliittisten linjojen määrittäjänä ja hanketuen myöntäjänä vaikuttaa järjestöjen työhön osin tavalla, joka järjestöistä on kyseenalainen. Eri-tyistä huolta aiheutti ulkoasiainministeriön kehityspoliittisen periaatepäätöksen linjaus kehitysyhteistyön keskittämisestä Suomen kahdeksaan viralliseen kumppanimaahan. Järjestöt - erityisesti pienet - olivat huolestuneita toimintansa jatkuvuuden puolesta maissa, jotka ovat keskittämislinjauksen ulkopuolella.

Järjestöt pitivät pienprojektien byrokratiaa nykyisellään hyvin raskaana ja ne joutuvat käyttämään kohtuuttoman paljon resursseja kotimaan hallinnolliseen työhön. Hankkeiden suunnittelu, valmistelu ja yhteydenpito kumppaneihin etelässä on järjestöjen mielestä raskasta, jos ei ole varmuutta tuen jatkuvuudesta tai saamisesta. Kumppanuus etelän toimijoiden kanssa voi tällöin kärsiä. Yhtenä ratkaisuna ongelmaan ehdotettiin sitä, että järjestöt laatisivat alustavan suunnitelman, johon ministeriö antaisi alustavan hyväksynnän. Järjestöt eivät siten työstäisi hankkeita, joihin ei ole mahdollisuuksia saada rahoitusta. Hieman erilaisilla projektihakemuksilla kikkailu rahoituksen jatkuvuuden turvaamiseksi nousi usein esille.

— Kun tilanne jämähtää tällä lailla paikalleen, niin toivottomuus siellä yhteistyökumppanin päässä kasvaa. Silloin mielestäni pelkästään jo sille tulee tavattomasti merkitystä, että se työ jatkuu koko ajan. Kehitysyhteistyöhankkeet eivät

saa olla hetken pyrähdyksiä vaan niillä täytyy olla jatkuvuus. Vaikka samaan aikaan puhutaan, että projektityön pitäisi olla napakkaa ja selvästi aikarajoitettua, niin me olemme menneet pikemminkin päinvastaiseen suuntaan tällä psykologisella puolella.

Järjestöt kritisoivat myös henkilöstön nopeaa vaihtuvuutta ulkoasiainministeriössä. Ihmiset ministeriössä vaihtuvat järjestöjen kolmivuotisten projektien aikana, ja tieto henkilöiden välillä ei välttämättä siirry. Tämä hankaloittaa järjestöjen työtä ja yhteydenpitoa ministeriöön hankkeen eri vaiheissa.

16.2. Kepan rooli

Kepan rooli hankehallinnossa herätti paljon keskustelua. Järjestöt suhtautuivat pääsääntöisesti kriittisesti kokeiluun, jossa Kepalle ulkoistettiin hankehakemusten alustava käsittely. Järjestöjen mielestä Kepan tulisi sen sijaan tarjota hankeneuvontaa järjestöille ja vahvistaa rooliaan laatuksymyksissä. Pilottikokeilun mukainen malli, jossa Kefa tarjosi hankeneuvontaa ja toisaalta arvioi hankkeita, oli järjestöjen mielestä ristiriitainen. Kepan tulisi tarjota järjestöille hankeneuvontaa, jonka avulla ne voisivat parantaa hakemuksiaan.

Järjestöt nostivat esille kaksi ongelmaa Kepan mahdollisesta rahoittajan roolista tai osallistumisesta hankkeiden arviointiin. Arvioinnin tulisi järjestöjen mukaan ensinnäkin olla puolueetonta ja riippumatonta. Järjestöjen mielestä nämä edellytykset eivät toteudu, jos Kefa arvioi hankkeet. Rahoituspäätöksiin osallistuja ja vaikuttaja ei voi järjestöjen mukaan olla sellainen taho, joka kehittää yhdessä järjestöjen kanssa hankkeiden sisältöä. Toisena ongelmana järjestöt toivat esille sen, että Kepan oma riippumattomuus ulkoasiainministeriöstä olisi vaakalaudalla, jos Kefa toimisi hankerahoituksen jakajana tai osallistuisi hankkeiden arviointiin. Järjestöt uskovat, että ministeriö todennäköisesti valvoisi tällöin tiukasti Kepan toimia – näennäisestä ulkoistamisesta huolimatta.

Toisaalta järjestöt keskustelivat myönteiseen sävyyn Kepasta pienprojektirahoituksen jakajana. Tämä voisi järjestöjen näkökulmasta mahdollisesti helpottaa nyt liian raskaaksi koettua hankkeisiin liittyvää hallinnollista työtä.

16.3. Ajatuksia erillisestä säätiöstä hankkeiden hallinnoijana

Järjestöillä oli sekä myönteisiä että kielteisiä näkemyksiä siitä, että hanketuen hallinnointi ulkoistettaisiin erilliselle säätiölle. Niiden mielestä uusi erillinen säätiö olisi parempi vaihtoehto kuin hankehallinnon ulkoistaminen johonkin jo olemassa olevaan yhdistykseen. Myönteistä uuden erillisen säätiön synnyttämisessä olisi järjestöjen mukaan myös se, että nykyisen hankehallinnon eri toimijoiden tiukassa istuvat käsitykset eivät välttämättä siirtyisi uuteen säätiöön. Järjestöt suhtautuivat kuitenkin hyvin kriittisesti väitteisiin säätiöstä nykyistä edullisempänä tapana hoitaa hankehallintoa. Monien mielestä säätiö toisi vain yhden käsittelykerroksen hankehallintoon lisää, söisi järjestöille kohdennettuja resursseja ja lisäisi byrokraatia entisestään.

17. Yhteenveto ja johtopäätökset

17.1. Järjestöjen toiminta etelässä

Järjestöjen eteläyhteistyön muutoksia ovat toiminnan kasvu ja lisääntynyt suunnitelmallisuus, pienten järjestöjen toiminnan vaikeutuminen, kumppanuushaasteisiin vastaaminen sekä vaikuttamistyön ja järjestöjen välisen yhteistyön lisääntyminen.

Keskustelujen perusteella vaikuttaisi siltä, että järjestöt ovat ottaneet kumppanuushaasteet tosissaan, useimmat järjestöt mainitsivat kumppanuuden lisääntyneen heidän toiminnassaan. Henkilövaihto ja henkilökohtaiset suhteet etelän yhteistyökumppaneiden kanssa nousivat tärkeälle sijalle järjestöjen eteläyhteistyössä. Henkilövaihto tekee hankkeet eläviksi ja läheisiksi sekä tuo monipuolista materiaalia kotimaan vaikuttamistyöhön, kampanjointiin ja kansainvälisyyskasvatustyöhön. Henkilövaihto kasvattaa myös paikallisten olosuhteiden tuntemusta. Järjestöt korostivat pitkäaikaisen sitoutumisen merkitystä yhteistyössä ja kumppanuudessa. Yhteistyösuhteissa onkin oleellista pyrkimys jatkuvuuteen. Vaikka kumppanuusretoriikka on noussut keskeiseksi niin kansainvälisessä kuin kotimaisessakin kehitysyhteistyökeskustelussa, ei uudennlaisille yhteistyön muodoille ole olemassa juurikaan uudennlaisia resursseja. Ajatus molemminpuoliseen luottamukseen ja pitkäaikaiseen kumppanuuteen perustuvasta yhteistyösuhteesta on ristiriidassa hankemuotoon sidotun rahoitusjärjestelyn kanssa. Luottamuksellisten suhteiden rakentaminen vie aikaa. Haastava kysymys onkin se, miten jatkaa yhteistyösuhdetta siinä vaiheessa, kun rahoitus loppuu.

Kumppanuussopimukset ovat tuoneet isoille järjestöille vakautta ja turvaa. Pienten ja keskikokoisten järjestöjen tilanne taas on muuttunut entistä epävarmemmaksi. Etenkin pienet järjestöt olivat huolestuneita ulkoasiainministeriön hankerahoituksen jatkumisesta. Järjestöt kritisoivat ulkoasiainministeriön politiikkaa, jossa rahat jaetaan pääasiassa isoille kumppanuusjärjestöille. Sekä isojen että pienten järjestöjen mielestä myös pienten järjestöjen tekemä työ on arvokasta, ja ne piti-

vät pienten hankkeiden rahoituksen kiristämistä huonona kehityksenä.

Rahoituksen turvaaminen on järjestöille iso haaste. Omarahoitusosuuden kerääminen on etenkin pienille vapaaehtoisvoimin toimiville järjestöille raskasta ja se vie paljon aikaa ja voimavaroja. Useimmat järjestöt kokivat, että ulkoasiainministeriön raskas byrokratia kuluttaa kohtuuttoman paljon heidän resurssejaan. Järjestöjen toivomus tulevaisuuden hankehallinnon suhteen olikin, että pienten järjestöjen byrokratiaa kevennettäisiin. Järjestöt toivoivat myös, että Kepa pyrkisi vaikuttamaan omavastuuosuuden alentamiseen ja toimisi rahoituksen vakiinnuttamisen puolesta ja edesauttaisi pienten järjestöjen yhteistyötä ja verkostoitumista.

Yhtenä vaihtoehtona hankehallinnon byrokratian keventämiseksi järjestöt näkivät yhteistyön ja jopa yhteisten hankkeiden toteuttamisen muiden samalla maantieteellisellä tai temaattisella alueella toimivien järjestöjen kanssa.

Monien pienten ja keskikokoisten järjestöjen tulevaisuuden suunnitelmiin ei kuulunut kasvua tai laajentumista vaan niiden haaste on toiminnan säilyttäminen nykyisessä laajuudessaan. Isojen kumppanuusjärjestöjen suunnitelmissa on uusien hankkeiden aloittaminen nykyisissä kohdemaissaan. Järjestöt pitivät yhteistyön ja verkostoitumisen lisäämistä sekä etelässä että Suomessa suurena tulevaisuuden haasteena ja toivoivat Kepalta apua yhteistyön tekemisessä ja koordinoimisessa. Monet järjestöt mainitsivat, että heidän vaikuttamistyönsä lisääntyy sekä etelässä että Suomessa. Monet järjestöt pyrkivät tulevaisuudessa lisäämään vastavuoroisuutta ja henkilövaihtoa. Muutenkin järjestöt näkivät kumppanuuden suurena tulevaisuuden haasteena.

17.2. Järjestöjen toiminta kotimaassa

Järjestöjen kotimaan toiminta liittyy toisaalta heidän oman kohderyhmänsä etujen ajamiseen suomalaisessa yhteiskunnassa, tiedottamiseen ja globaaleissa kysymyksissä vaikuttamiseen. Muutamilla järjestöillä globaalin vastuun kysymykset ja niiden puolesta kampanjointi ovat keskeisiä niiden kotimaan toiminnassa. Ryhmäkeskustelujen perusteella suomalaisten kehityskysymysten parissa toimivien kansalaisjärjestöjen yleisenä kehityslinjana näyttää olevan se, että ne ovat suuntautuneissa vaikuttamistoimintaan niin Suomessa kuin etelässäkin, joko perinteisen hanketoiminnan rinnalla tai sen vaihtoehtona.

Suomessa pyritään vaikuttamaan poliittisiin päättäjiin ja hallinnon virkamiehiin, ja nykyisin myös europarlamentaarikkoihin. Myös kansalaisiin on tärkeää vai-

kuttaa, esimerkiksi erilaisilla kampanjoilla. Tärkeitä kohteita ovat myös toimittajat ja opettajat, jotka välittävät tietoa tiedotusvälineissä ja opetuksessa. Järjestöjen kouluvierailut ja tiedotuslehdet ovat perinteistä, nettisivujen ylläpito puolestaan uudenlaista vaikuttamista.

17.3. Järjestöjen välinen yhteistyö ja verkostoituminen

Järjestöt ovat verkostoituneet toisalta yksittäisten henkilöiden kautta ja toisalta esimerkiksi Kepan koordinoiman kansainvälisyyskasvatusverkoston puitteissa. Järjestöt verkostoituvat paikallisesti, valtakunnallisesti ja temaattisesti, lyhytkestoitteiden kampanjoiden tai tilaisuuksien puitteissa. Joidenkin järjestöjen mielestä tärkeä tulevaisuuden haaste on etelä-pohjoinen – verkostoituminen.

Järjestöt näkevät verkostoitumisen edut tiedon vaihtamisessa ja resurssien yhdistämisessä. Toisalta ne keskustelivat paljon myös verkostoitumisen ongelmista – ajan, resurssien ja verkoston rakentamistaidon puutteesta. Keskusteluissa painotettiin myös sitä, että hyvät verkostot muodostuvat asiapohjalle ja antavat kaikille osallistujille jotakin.

17.4. Järjestöjen näkemyksiä Kepan roolista

17.4.1. Kepan rooli järjestöjen palvelujärjestönä

Monet järjestöt toivoivat Kepalta aktiivisempaa vuorovaikutussuhdetta jäsenjärjestöihinsä. Sekä isojen että pienten järjestöjen mielestä Kepalla on merkittävä rooli kehityspoliittisessa vaikuttamistyössä. Sen lisäksi pienet ja keskikokoiset järjestöt tarvitsevat Kepaa myös palvelujärjestönä. Muualla kuin Helsingissä toimivat järjestöt toivoivat Kepan palveluja myös muihin kaupunkeihin. Järjestöt ovat kokeneet Kepan koulutuksen, yhteyspalvelut etelässä sekä hankesuunnitelmissa avustamisen erittäin hyödyllisiksi heidän eteläyhteistyössään. Järjestöt toivoivat lisää temaattista ja tiedottamiseen liittyvää koulutusta, etelän yhteyshenkilöitä useampiin maihin sekä lisää tutkimus- ja selvitystoimintaa etelästä. Järjestöt toivoivat myös, että Kepa voisi avustaa järjestöjä tiedottamisessa, antaa entistä enemmän teemoihin keskittyvää palvelua sekä koordinoita temaattista yhteistyötä.

Järjestöjen verkostoituminen ja Kepan rooli järjestöjen välisen yhteistyön edistäjänä nousivat keskusteluissa vahvasti esiin. Tässä yhteydessä järjestöt kritisoivat Kepaa. Esimerkiksi pienet järjestöt tuntevat jäävänsä yksin ja ne toivovat Kepalta

tukea sekä mahdollisuuksia tavata, vaihtaa kokemuksia ja keskustella muiden järjestöjen edustajien kanssa.

17.4.2. Kepan rooli kehityspoliittisena vaikuttajana

Ryhmäkeskustelut toteutettiin etenkin pienten järjestöjen kannalta vaikeana ajankohtana. Rahoituksen ja hankkeiden hallinnoinnin tulevaisuus oli epäselvä. Kehitysyhteistyöministeri Paula Lehtomäki oli ehdottanut, että myös kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö tulisi kohdentaa Suomen kahdeksaan viralliseen kumppanimaahan. Pienten järjestöjen hankkeiden hylkäysprosentti on jatkuvasti kasvanut sen vuoksi, että yhä suurempi osa rahoista on sidottu rakenteisiin ja isojen kumppanuusjärjestöjen toimintaan. Useimmat järjestöt ilmaisivat painokkaasti toiveen, että Kepan tulisi ajaa järjestöjen asioita ja toimia järjestöjen kattojärjestönä. Monet kokivat Kepan tärkeimpinä tehtävinä kehityspoliittisen vaikuttamisen ja järjestöhankeiden rahoituksen turvaamisen. Järjestöt suhtautuivat Lehtomäen ehdotukseen kriittisesti ja olivat sitä mieltä, ettei pienten järjestöjen usein hyvinkin pitkäaikaista toimintaa arvosteta. Pienille järjestöille kohdemaakysymys oli keskeinen keskustelujen ajankohtana ja järjestöt toivoivatkin Kepalta ärhäkkää ja nopeaa reagointia.

Järjestöjen mielestä Kepalla on tärkeä tehtävä kutsua järjestöjä koolle ja tuoda epäkohtia esille. Niiden mukaan Kepalla on nyt ”viimeinen mahdollisuus toimia jäsenjärjestöjen edustajana”. Myös yleisellä tasolla järjestöt toivoivat, että Kepa kokoaisi niitä enemmän keskustelemaan ja reagoimaan kehityspoliittisiin kysymyksiin. Kepan, järjestöjen ja ulkoasiainministeriön suhde nousikin tärkeäksi aiheeksi keskusteluissa. Järjestöjen mukaan Kepan tulisi olla jäsenjärjestöjen edunvalvontaelin, mutta samalla ne pitävät Kepaa liian ”sidottuna”, koska sen rahoitus tulee ulkoasiainministeriöltä. Useimmat järjestöt toivoivat, että Kepa ajaisi kehitysyhteistyövarojen nostamista entistä voimakkaammin. Järjestöt peräänkuuluttivat julkista kehityspoliittista keskustelua ulkoasiainministeriön kanssa. Ne suhtautuivat kriittisesti myös ministeriön politiikkaan, joka ei suosi pitkäaikaista sitoutumista samaan kumppaniin. Järjestöt pitivät pitkäaikaisia suhteita ja sitoutumista tärkeinä kumppanuuden rakentamisessa.

17.5. Johtopäätökset

Suomessa kehityskysymysten parissa toimivat järjestöt ovat hyvin erilaisia. Niiden

työn taustalla on erilaisia motiiveja, ne ovat erikokoisia, ja niiden toimintamallit ovat erilaisia. Kehitysyhteistyössäkin toiset järjestöt keskittyvät pienimuotoisiin hankkeisiin terveys- ja koulutussektoreilla, kun taas toiset pitävät tärkeämpänä esimerkiksi vaikuttamistyötä etelässä. Kansainvälisen suuntauksen mukaisesti suomalaisetkin järjestöt näyttävät tämän selvityksen mukaan olevan suuntautumassa kohti vaikuttamistyötä ja uudentyyppistä kumppanuutta etelän yhteistyökumppaneiden kanssa.

Suomalaisille kehitysyhteistyötä tekeville järjestöille on tunnusomaista se, että niiden kehitysyhteistyö on riippuvaista valtion – ulkoasiainministeriön – rahoituksesta. Muutamat yksittäiset järjestöt ovat halunneet pitää huolen riippumattomuudesta ja siitä, ettei valtion rahoitus ole heidän kehitysyhteistyönsä ensisijainen rahoituslähde. Keskustelu uudenaikaisista yhteistyön muodoista etelässä palautuu keskusteluun siitä, minkä tyyppiselle toiminnalle on mahdollista saada rahoitusta. Tällä hetkellä pääasiallinen rahoitusmuoto on hankerahoitus suomalaiselle järjestölle, ajallisesti rajoitettujen hankkeiden toteuttamiseksi etelässä. Kansalaisjärjestöjen perustamalla säätiöllä, esimerkiksi Siemenpuu-säätiöllä, ulkoasiainministeriön kanssa solmittu sopimus mahdollistaa rahan jakamisen suoraan etelän järjestöille.

Viimeaikaiset muutokset suomalaisessa kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyössä ovat johtaneet siihen, että isommat järjestöt ovat kumppanuussopimusten myötä pystyneet vakiinnuttamaan toimintaansa ja toimimaan pieniä järjestöjä joustavammin etelän yhteistyökumppaneiden kanssa.

Suomalainen järjestötoiminta ja sitä kautta myös järjestöjen kehitysyhteistyö on perustunut pitkälti vapaaehtoisuuteen. Tällä hetkellä näyttää siltä, että kehitysyhteistyötä tekevien järjestöjen muodostaman jatkumon toisessa päässä ovat isot, ammatilliset järjestöt, joilla on palkattua henkilökuntaa hoitamaan sekä yhteistyötä etelässä että kotimaan vaikuttamistyötä. Jatkumon toisessa päässä ovat pienet vapaaehtoisjärjestöt, joissa muutama henkilö hoitaa niin järjestön oman hallinnon, kehitysyhteistyöhankkeiden hallinnon kuin kotimaan työnkin. Kolmantena ryhmänä voisi erottaa vapaaehtoisjärjestöt, jotka ovat syntyneet erilaisten teemojen ja poliittisen vaikuttamisen ympärille, eivätkä välttämättä toteuta omia kehitysyhteistyöhankkeita, vaan organisoituvat hetkittäin esimerkiksi erilaisen kampanjoiden ja kansainvälisten kokousten ympärille.

Ammatillisuus/vapaaehtoisuus –dilemma nousikin vahvasti esille keskusteluissa. Tämä dilemma liittyy myös yleisempiin kansalaisjärjestöjen kehitysyh-

teistyön tavoitteisiin. Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöllä pyritään etelän kansalaisyhteiskuntien vahvistamiseen. Tämän tavoitteen saavuttaminen vaatii suomalaisilta järjestöiltä aikaa, osaamista ja perehtymistä ja siten puoltaa ammatillistumisen näkökulmaa. Toisaalta kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö on yksi tärkeä väylä suomalaisen kansalaisyhteiskunnan kehittämiseen ja sen moniarvoisuuden ja suvaitsevaisuuden lisäämiseen. Omakohtaiset kokemukset kehitysyhteistyöstä ja kehitysmaista luovat pohjaa yleiselle tietoisuudelle globaaleista kysymyksistä sekä myöhemmälle asiantuntijuudelle. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on tärkeää antaa resursseja myös vapaaehtoisuuteen ja kansalaisaktiivisiin perustuvaan kehitysyhteistyö- ja vaikuttamistoimintaan.

Monet järjestöt mainitsivat yhteistyönsä lisääntyneen toisten järjestöjen kanssa. Tämän selvityksen perusteella näyttää kuitenkin siltä, että yhteistyö ja verkostoituminen yleensä suomalaisten järjestöjen välillä on suhteellisen vähäistä, vaikka tiedon vaihto ja resurssien yhdistäminen monessa tapauksessa edesauttaisi järjestöjen tavoitteiden saavuttamista. Yhteistyö vaatii aikaa, ja antaakseen jotakin lisäarvoa sen pitäisi vastata kaikkien verkostoissa mukana olevien tarpeisiin – verkostoituminen verkostoitumisen vuoksi ei ole mielekäästä. Yksi suurimmista verkostoitumisen esteistä on se, että järjestöt kilpailevat samasta rahoituksesta. Yhteistyön sijaan halutaan pitää kiinni omasta toiminnasta ja jopa salata sitä toisilta. Rahasta kilpailemisen lisäksi verkostoitumista estää kilpailu vallasta ja järjestöjen autonomisuudesta. Kuten keskusteluissa kävi ilmi, verkostoitumiseen liittyy usein sekä henkilöiden että järjestöjen välistä kamppailua siitä, kuka määrittelee toimintatavat ja päättää resurssien jaosta. Järjestöt kokivat yhteistyön ja verkostoitumisen lisäämisen, sekä etelässä että Suomessa, suurena haasteena tulevaisuudessa ja toivoivat Kepalta apua yhteistyön edistämiseksi ja koordinoimisessa.

Selvitys osoitti myös sen, että Kepan rooli koetaan ristiriitaiseksi. Koska selvityksen yksi tavoite oli kysyä järjestöiltä Kepaa koskevia odotuksia ja kehittämisehdotuksia, kommentit keskittyivät usein Kepan ongelmiin. Koska suomalainen järjestökenttä on heterogeeninen, on myös Kepan haasteena moninaisesti vastaaminen. Kaikki järjestöt näkivät Kepalla merkittävän roolin kehityspoliittisessa vaikuttamistyössä. Pienet ja keskikokoiset järjestöt tarvitsevat Kepaa myös palvelujärjestönä, joka tarjoaa esimerkiksi hankeneuvontaa, koulutusta ja apua tiedottamisessa. Järjestöillä näyttäisi olevan tarvetta myös Kepan tuottamalle, etelän kansalaisyhteiskuntia koskevalle tiedolle. Kepan roolin suhteen ongelmana tuntuu olevan se, että järjestöt kokevat Kepan kasvottomaksi ”jättiläiseksi”. Järjestöt toi-

voivat Kepalta enemmän tiedottamista työntekijöidensä vastuualueista ja Kepan toiminnasta yleisemminkin. Ristiriitaisia tunteita aiheutti myös ennen kaikkea rahoituksen myötä muodostunut Kepan läheinen suhde ulkoasiainministeriöön.

Keskusteluissa ilmeni suomalaisten kansalaisjärjestöjen toisaalta läheinen ja toisaalta ristiriitainen suhde valtioon. Valtio ja valtionhallinto nähtiin monessa tapauksessa enemmänkin yhteistyökumppanina kuin kritiikin kohteena, vaikka joillakin yksittäisillä järjestöillä olikin pyrkimystä ”vahtikoiramaiseen” asenteseen. Kehitysyhteistyön kontekstissa järjestöjen kritiikki kohdistui ennen kaikkea hankehallinnon byrokratian raskauteen ja lyhytjänteiseen projektiajatteluun. Tulevaisuuden haaste onkin hankehallinnon kehittäminen kumppanuutta suosivaan suuntaan.

Kepan haasteena moninaisen jäsenjoukon lisäksi näyttää olevan myös oman paikkansa löytäminen kansalaisyhteiskunnan ja valtionhallinnon välillä, toisaalta suomalaisten kansalaisjärjestöjen tarpeisiin vastaavana, toisaalta kansainvälisiä kehityssuuntia seuraavana kattojärjestönä.

Loppusanat

Jäsenjärjestökyselyn ja ryhmäkeskustelujen tarkoitus oli kerätä tietoa jäsenjärjestöjen toiminnasta, näkemyksistä ja toiveista Kepan suhteen sekä herättää keskustelua. Jäsenjärjestökyselyn mukaan järjestöt pitivät Kepan tärkeimpinä toiminta- ja palvelulohkoina poliittisiin päättäjiin vaikuttamista kehityskysymyksissä, jäsenjärjestöjen edunvalvontaa, tiedotusta, seminaareja ja koulutusta, kansainvälisyyskasvatuksen ja monikulttuurisuuden tukemista sekä yhteistyön ja verkostoitumisen tukemista.

Järjestöt olivat tyytyväisiä Kepan tiedotukseen, seminaareihin ja koulutukseen sekä kansainvälisyyskasvatuksen ja monikulttuurisuuden tukemiseen. Nämä toiminnot sijoittuivat kuuden parhaan joukkoon sekä palvelulohkojen tärkeyttä että järjestöjen tyytyväisyyttä kysyttäessä. Sen sijaan jäsenjärjestöjen edunvalvonta, jonka järjestöt arvioivat Kepan toiseksi tärkeimmäksi toimintalohkoksi, sijoittuu toiseksi viimeiseksi järjestöjen arvioidessa tyytyväisyyttänsä. Samoin varsin tärkeänä pidetty yhteistyön ja verkostoitumisen tukeminen sijoittuu järjestöjen tyytyväisyyttä mitattaessa kolmen viimeisen joukkoon.

On ymmärrettävää, että järjestöt asettavat tärkeimmiksi pitämilleen toiminnolle eniten toiveita. Järjestöt pitivät sekä jäsenjärjestökyselyssä että ryhmäkeskusteluissa vahvasti esillä kolmea teemaa: kehityspoliittista vaikuttamista, edunvalvontaa sekä verkostoitumisen tärkeyttä. Myös pienten järjestöjen vaikeutunut tilanne nousi voimakkaasti esille. Järjestöt pohtivat Kepan jäsenjärjestökentän heterogeenisyyttä ja erilaisia tarpeita ja korostivat Kepan roolia järjestöjen edunvalvojana ja kehityspoliittisena vaikuttajana sekä järjestöjen välisen yhteistyön koordinoijana. Sekä isojen että pienten järjestöjen mielestä Kepalla on merkittävä rooli kehityspoliittisessa vaikuttamistyössä. Sen sijaan erityisesti pienet ja keskikokoiset järjestöt tarvitsevat Kepaa myös palvelujärjestönä, joka tarjoaa esimerkiksi koulutusta, hankeneuvontaa ja apua tiedottamisessa. Jäsenjärjestökyselyn mukaan pienet järjestöt pitivät sekä Kepan nykyisiä toiminta- ja palvelulohkoja toimintansa kannalta tärkeämpinä ja tulevia tarpeellisempina kuin keskikokoiset ja isot järjestöt. Järjestöillä näyttäisi olevan tarvetta myös Kepan tuottamalle etelän kansalaisyhteiskuntaa koskevalle tiedolle.

Ryhmäkeskusteluissa järjestöt toivoivat, että Kepa kokoaisi järjestöjä nykyistä

enemmän keskustelemaan ja reagoimaan yhdessä kehityspoliittisiin kysymyksiin. Jäsenjärjestökyselyn mukaan keskeisimpiä kehityskysymyksiä, joita järjestöt haluaisivat Kepan tuovan julkiseen keskusteluun ja joissa päättäjiä tulisi lähestyä, olivat maailmankauppaan ja globalisaatioon liittyvät kysymykset, järjestöjen tukeminen ja hankkeiden laatu sekä kehitysyhteistyömäärärahojen nostaminen 0,7 prosenttiin. Kyselyn mukaan järjestöt pitivät maailmankauppaan ja globalisaatioon sekä järjestöjen edunvalvontaan liittyviä kysymyksiä yhtä tärkeinä.

Ryhmäkeskusteluissa järjestöt nostivat esille kysymyksen siitä, missä määrin Kepa edustaa jäsenjärjestöjään. Suuri osa Kepan jäsenjärjestöistä toteuttaa erilaisia sosiaali- ja terveystalouden hankkeita, kun taas Kepa keskittyy vahvasti rakenteellisiin kysymyksiin (näkö, velka ja maailmankauppa). Tämä jännite perinteisen hanketyön ja poliittisen vaikuttamistyön välillä nousi esille sekä ryhmäkeskusteluissa että tilaisuudessa, jossa tutkijat esittelivät ryhmäkeskustelujen tuloksia Kepan toimiston työntekijöille. Ryhmäkeskusteluissa heräsikin keskustelua siitä, miten Kepan agendat valikoituvat. Monet järjestöt olivat kokeneet, että Kepan esiin nostamat teemat ja kampanjat tulivat ylhäältä annettuina. Järjestöt toivoivatkin Kepalta aktiivisempaa vuorovaikutussuhdetta jäsenjärjestöihin.

Vallitseva kehityspoliittinen tilanne heijastui voimakkaasti ryhmäkeskusteluihin. Viimeaikaiset muutokset suomalaisessa kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyössä ovat johtaneet siihen, että isommat järjestöt ovat kumppanuussopimusten kautta pystyneet vakiinnuttamaan toimintaansa, ja toisaalta pienet järjestöt kokivat asemansa heikenneen. Järjestöt toivoivat, että Kepa toimisi rahoituksen vakiinnuttamisen puolesta ja edesauttaisi pienten järjestöjen yhteistyötä ja verkostoitumista. Sekä isot että pienet järjestöt näkivät pienten järjestöjen vaikeutuneen tilanteen ja sen myötä mahdollisen pienten järjestöjen vähenemisen uhkana suomalaisen kansalaisyhteiskunnan monimuotoisuudelle.

Järjestöt pitivät yhteistyötä toisten järjestöjen kanssa tärkeänä ja toivoivat Kepalta aktiivisempaa roolia järjestöjen välisen yhteistyön ja verkostoitumisen edistäjänä. Myös Kepan jäsenjärjestöjen peruspalvelujen kartoituksessa vuonna 1993 järjestöt toivat esiin, että samassa maassa toimivien järjestöjen yhteistyötä tulisi organisoida. Vuoden 1996 jäsenjärjestöselvityksessä taas todettiin, että yksi Kepan mielekäs tehtävä olisi aikaisempaa aktiivisempi yhteistyöjärjestön rooli. Järjestöjen välisen verkostoitumisen edistäminen on siis edelleen säilynyt Kepan haasteena.

Sirpa Rovaniemi

Liite 1.

Kyselylomake

KEPAN JÄSENJÄRJESTÖKYSELY 2004

Järjestönne nimi: _____
(Nimitiedot kysymme, jotta voimme seurata mitkä järjestöt ovat vastanneet. Vastaukset raportoidaan ilman järjestön nimeä.)

1. Kuinka tärkeänä järjestönne pitää alla olevia Kepan toiminta- ja palvelulohkoja? Rastittakaa sopivin vaihtoehto.

Arvosteluasteikko:
4: Erittäin tärkeä
3: Tärkeä
2: Ei kovin tärkeä
1: Ei lainkaan tärkeä

4 3 2 1

- Järjestöjen yhteistyön ja verkostoitumisen tukeminen Suomessa
- Jäsenjärjestöjen edunvalvonta (esim. UM:n kansalaisjärjestömäärärahat)
- Poliittisiin päättäjiin vaikuttaminen kehityskysymyksissä
- Kansainvälisyyskasvatuksen ja monikulttuurisuuden tukeminen
- Tapahtumat (esim. Mahdollisuuksien torit ympäri Suomen, Maailma kylässä -festivaali)
- Seminaarit ja koulutus
- Järjestöjen kehitysyhteistyöhankkeisiin liittyvä neuvontatyö
- Neuvonta järjestöjen muihin hankkeisiin liittyen (esim. tiedotushankkeet)
- Kepan ja suomalaisten järjestöjen yhteistyö etelässä
- Kepan tuki etelän järjestöille
- Etelän vapaaehtoishjelma ETVO (yhteistyössä Allianssin, ICYE:n, KVT:n ja Suomen Tinkun kanssa)
- Tiedotus
- Kirjasto- ja tietopalvelut

2. Kuinka tyytyväisiä olette seuraaviin Kepan palveluihin ja niiden laatuun? Rastittakaa sopivat vaihtoehdot.

Arvosteluasteikko:

- 4: Erittäin tyytyväisiä
- 3: Tyytyväisiä
- 2: Ei täysin vastaa odotuksiamme/ tarvettamme
- 1: Tyytymättömiä
- 0: Emme ole käyttäneet

4 3 2 1 0

- Järjestöjen yhteistyön ja verkostoitumisen tukeminen Suomessa.
- Jäsenjärjestöjen edunvalvonta (esim. UM:n kansalaisjärjestömäärärahat).
- Keskustelutilaisuudet/ seminaarit ajankohtaisista kehityspoliittisista kysymyksistä.
- Yhteiset kehityspoliittiset kampanjat (Ruoka-aika, Jubilee 2000 jne.).
- Kansainvälisyyskasvatusverkosto.
- Tapahtumat (esim. Mahdollisuuksien torit ympäri Suomen, Maailma kylässä -festivaali).
- Koulutus.
- Kehitysyhteistyöhankkeisiin liittyvä neuvonta.
- Muu hankeneuvonta (esim. tiedotushankkeet).
- Yhteyspalvelut (Kepan toimistot ja henkilökunta Indonesiassa, Mosambikissa, Nicaraguassa, Sambiassa, Tansaniassa ja Thaimaassa).
- Tiedon saanti Kepan välityksellä (Kirahviposti, Kumppani, sähköpostilistat, www-sivut).
- Kepan tiedotuskanavien käyttö järjestön omassa tiedotuksessa (Kirahviposti, sähköpostilistat, www-sivut).
- Kepan tekemät/ teettämät selvitykset ja julkaisut.
- Kirjasto- ja tietopalvelut (kirjallisuutta, lehtiä, videoita ja tiedonhakua).
- Kokoustilat ja järjestöhuone (tieto- ja kopiokoneet) Kepan toimistossa.

2.1. Antakaa yleisarvosana Kepalle kouluasteikolla 4-10: _____ Numerointi puolen numeron tarkkuudella

Kommentteja, parannusehdotuksia ja/ tai syitä miksi ette ole käyttäneet joitain palveluita:

3. Onko teillä toiveita uusista palvelumuodoista, jotka olisivat tarpeellisia järjestönne toiminnan kannalta, tai olisiko jokin seuraavista kehittämisideoista teille tarpeellinen? Rastittakaa sopivat vaihtoehdot.

Mikäli valitsette tähdellä (*) merkityn vaihtoehdon, tarkentaisitteko vastaustanne alhaalla tarjottuun tilaan.

Koko maan kattava verkosto kehityspoliittista vaikuttamista varten.

Neuvontaa eri rahoituslähteistä koti- ja ulkomaan hankkeille (myös muut kuin UM).

Koulutuksen tarjoaminen vaikuttamis- ja kasvatustyöhön (esim. kampanjointi, tiedotus, kouluttajien koulutus).

Jäsenjärjestöjen kehitysyhteistyöhankkeiden laadun arvioinnin kehittäminen.

Kepa osallistuisi UM:n kanssa pienten kehitysyhteistyöhankkeiden tukihakemusten arviointiin.

Järjestökohtaisen koulutuksen ja neuvonnan tarjoaminen organisaation kehittämiseksi (oppimispolkupalvelu).

Yhteistyön lisääminen maahanmuuttajien kanssa.

Englanninkielisen tiedotuksen tarjoaminen.

Englanninkielisen koulutuksen tarjoaminen.

Muun kuin suomen- tai englanninkielisen koulutuksen tarjoaminen, millä kielellä? *

Suomalaisten vapaaehtoisten välitystä jäsenjärjestöjen kumppaneille etelässä.

Vapaaehtoisten välitystä jäsenjärjestöille Suomessa.

Uusia palveluja Kepan kenttätoimistoihin, mitä? * (Kepan kenttätoimistot sijaitsevat Mosambikissa, Nicaraguassa, Sambiassa ja Tansaniassa)

Yhteyksien luominen muihin etelän maihin, minne? * (Tällä hetkellä Kepalla henkilökuntaa Indonesiassa, Mosambikissa, Nicaraguassa, Sambiassa, Tansaniassa ja Thaimaassa)

Lähialueyhteistyöhön liittyvien palvelujen tarjoaminen (esim. Venäjä, Baltian maat), minkälaisen? *

Kepan extranet palvelut (internetin kautta jäsenet pääsisivät esim. Kepan tietokantoihin, perusasiakirjoihin ja keskusteluryhmiin, ja voisivat itse tiedottaa muille omasta toiminnastaan).

Nettisivujen julkaisu- ja ylläpitojärjestelmän tarjoaminen järjestöille.

* Mikäli valitsitte jonkin tähdellä merkityn kohdan ylläolevassa kysymyksessä, tarkentaisitteko vastaustanne. Esim. millä kielellä haluaisitte koulutusta tai mitä palveluja kaipaisitte Kepan kenttätoimistoihin?

Tässä voit myös mainita, mikäli sinulla on muita ehdotuksia tai toiveita koskien uusia palvelumuotoja.

4. Kuinka tyytyväisiä olette Kepan rooliin kehityskysymysten kanssa työskentelevien suomalaisten järjestöjen yhteistyöjärjestönä?

5. Vastaako Kepa järjestökentän muuttuviin tarpeisiin? Miten itse toivoisitte voivanne osallistua ja vaikuttaa Kepan toimintaan? Saako Kepan toiminnasta tarpeeksi tietoa?

6. Miten suhtaudutte siihen, että Kepa monipuolistaisi rahoituspohjaansa omalla varainhankinnalla? (Esim. maksullisten palvelujen lisääminen ja sponsoreiden hankinta)

7. Mitä kehityskysymyksiä Kepan tulisi mielestänne nostaa esiin julkisuudessa ja suhteessa päättäjiin?

8. Kepan EU-rahoitteinen kansainvälisyyskasvatushanke päättyy vuoden 2004 lopussa. Miten Kepan tulisi jatkossa tukea järjestöjen kansainvälisyyskasvatustyötä?

9. Jos järjestönne tekee kehitysyhteistyötä, minkälaista tukea kaipaatte Suomessa/ kentällä?

10. Terveisiä Kepalle tai jatkoa jostain edellisestä kysymyksestä:

Kiitos ajastanne ja vaivannäöstänne!

Pyydämme teitä palauttamaan lomakkeen **10.9 mennessä** joko palautuskuoreessa (postimaksu on maksettu valmiiksi) alla olevaan osoitteeseen tai faksilla:

Kepa/ Järjestökysely
Sörnäisten rantatie 25 A
00500 Helsinki

Fax: +358 9 5842 3200

Mikäli teillä on lisäkysymyksiä, voitte ottaa yhteyttä Kepan järjestökoordinaattoreihin:
Auli Starck (puh: 09-584 23 241 tai e-mail: auli.starck@kepa.fi)
Outi Hannula (puh: 09-584 23 225 tai e-mail: outi.hannula@kepa.fi)

Liite 2.

Järjestökyselyyn vastanneet järjestöt:

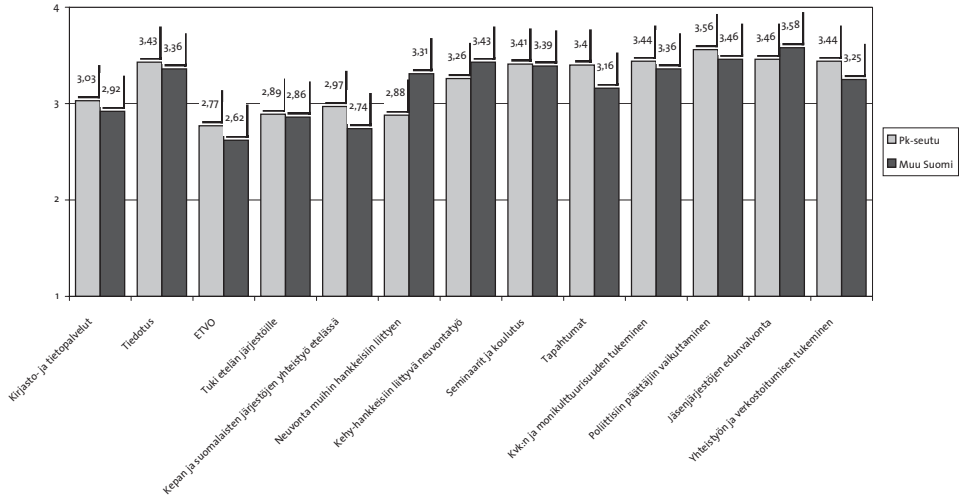
Abilis-säätiö	Kehitysmaayhdistys Tasajako
AEDA	Kehitysvammaliitto ry
Afganistanilaisten yhdistys Helsingissä	Keskustan Opiskelijaliitto ry
Africans and African-Europeans Association ry	Kulttuuriyhdistys Gepardi
Arabikansojen ystävyyseura	Kuopion kehitysmaayhdistys Juutti ry
Association of Ethiopians in Finland	Kuurojen Liitto ry
Attac ry	Kuurojen Lähetys
CAMCUDAF	Käsiteollisuuden tutkimusseura
David Livingstone -seura ry	Liikunnan Kehitysyhteistyö Liike ry
Elämäntapaliitto	Lohjan Maailmankauppayhdistys
Emmaus Helsinki	Luonto-Liitto ry
Emmaus Kuopio-Siilinjärvi	Lääkärin Sosiaalinen Vastuu ry
Espoon vietnamilais-suomalainen ry	Maailman sarjakuvat - Världens serier ry
Fida International ry	Maailmankauppojen Liitto ry.
Filippiinit-seura	Maailmanvaihto ry.
FinnWID	Maan ystävät ry
Frikyrklig Samverkan fs rf	Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Ghana Union Finland	Marttaliitto
Globaali Sosiaalityö	Martyrkyrkans vänner r.f.
Helinä Rautavaaran museo	MediCuba-Finlandia
Helsingin Kehitysmaakauppayhdistys	Mikkelin Kehitysmaayhdistys ry
Hengitysliitto Heli ry	Nada Hope ry
Hyvinkään kehitysmaayhdistys	Nakurun Lapset ry
Interpedia ry	NIGD
Jyväskylän kehitysmaayhdistys ry.	NNKY-liitto
Kambodzan lasten puolesta	Nuoren Keskustan Liitto
Kansainvälinen orpojen avustusyhdistys IOAA ry	Nuorten Kotkain Keskusliitto
Kansainvälinen Solidaarisuussäätiö	Nusantara ry.
Kansainvälinen Vapaaehtoistyö ry	Näköammaisten Keskusliitto ry.
Kansalliset Maahanmuuttajat ry	Operaatio Mobilisaatio
Kansan raamattuseura	Opetusalan ammattijärjestö OAJ
Kehitysmaakauppayhdistys Endela	Ortodoksisen kirkon ulkomaanapu - Ortaid ry
Kehitysmaayhdistys Indigo ky	Otavan Opiston Säätiö
Kehitysmaayhdistys Pääskyt ry	Oulu-Matagalpa-Ystävyyseura ry

PAM
 Parasta Lapsille
 Pelastakaa Lapset
 Perennia
 Plan Suomi Säätiö
 Pohjois-Suomen Pääsky ry
 POWWER
 Psykologien sosiaalinen vastuu
 Punaisen talon ystävät ry
 Raahen kehitysmaayhdistys ry
 Rauhankasvatusinstituutti ry
 Reilun kaupan puolesta Repu ry
 SAHA ry
 SAHED RY
 SASK
 Silta ry
 SOS-Lapsikylä ry
 Spartacus-säätiö
 Suomalais-tiibetiläinen kulttuuriseura
 Suomen 4H-liitto
 Suomen Baptistiyhdyskunta
 Suomen Caritas ry
 Suomen ev.lut kansanlähetyks ry
 Suomen Kansanopistoyhdistys
 Suomen kirjastoseura –
 Finlands biblioteksforening ry
 Suomen kristillinen lääkäriseura ry
 Suomen Kristillinen Ylioppilasliitto
 Suomen Latu ry
 Suomen Liikemiesten Lähetysliitto ry
 Suomen Liikennevalistus ry
 Suomen Lukiolaisten Liitto
 Suomen luonnonsuojeluliitto
 Suomen lähetykseseura
 Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi
 Suomen nuorten ja opiskelijoiden YK-liitto
 Suomen Pakolaisapu
 Suomen Rauhanliitto - YK-yhdistys ry.
 Suomen Sadankomitealiitto ry
 Suomen Tinku ry
 Suomen Unifem
 Suomen Vapaakirkko
 Suomen World Vision
 Suomen YK-liitto
 Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL
 Suomi-Chile-seura
 Suomi-Etiopia Seura
 Suomi-Mosambik Seura
 Suomi-Namibia Seura ry
 Suomi-Nicaragua Seura
 Suomi-Sambia Seura
 Suomi-Somalia Seura ry
 Suomi-Tansania Seura
 Taksvärkki ry
 Terve Afrikka Kehitysyhteistyö ry TAKRY
 Terveyden edistämisen keskus
 Terveystietokeskus
 Toimihenkilöunioni TU ry
 Turun Maailmankauppayhdistys
 Tyynenmerensaarten ystävyysseura ry
 Työväen Akatemia
 UFF
 Uhanalaisten Kansojen Puolesta
 Uusi Tuuli ry
 Vanhustyön Keskusliitto
 Vasemmistonuoret ry
 Vietnam-seura ry
 Väestöliitto
 Vähemmistöryhmien tukijärjestö Omega ry
 World Environment Development WERDE ry
 Yhteiset Lapsemme

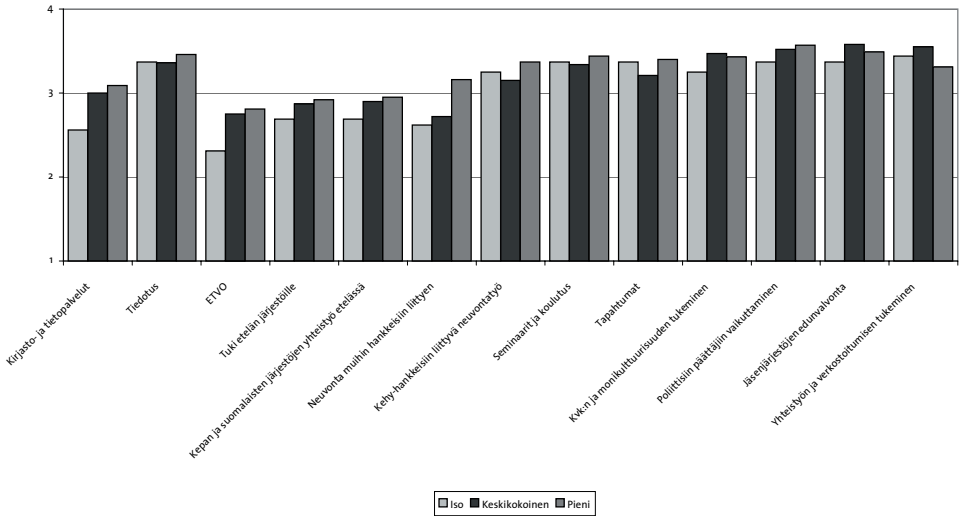
Liite 3.

Lukuihin 1-3 liittyvät kaaviot

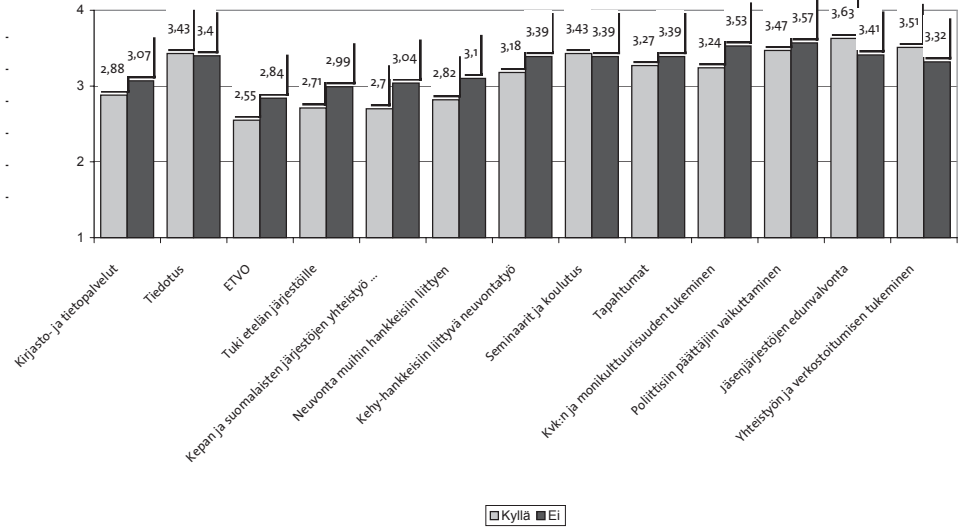
Kepan toiminta- ja palvelulohkojen tärkeys järjestöjen sijainnin mukaan (keskiarvo)

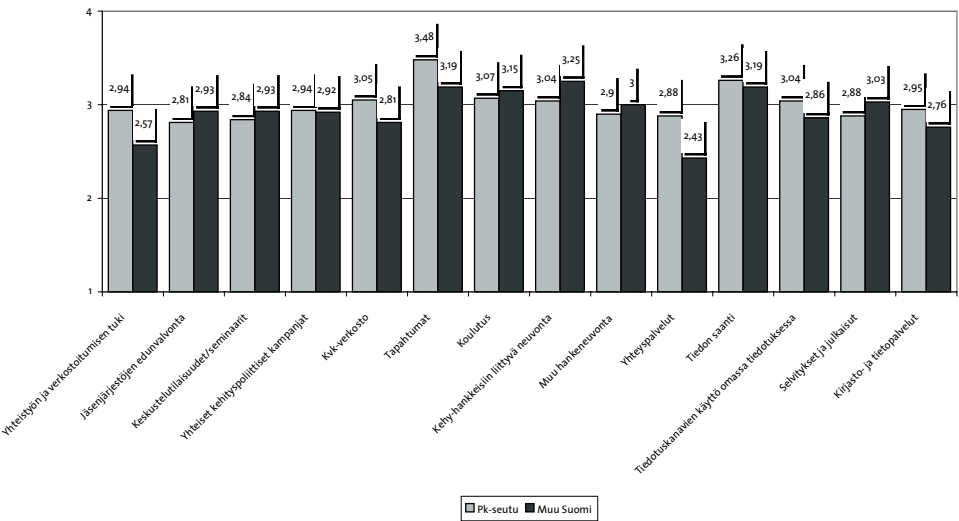
Kepan toiminta- ja palvelulohkojen tärkeys järjestöjen koon mukaan (keskiarvo)

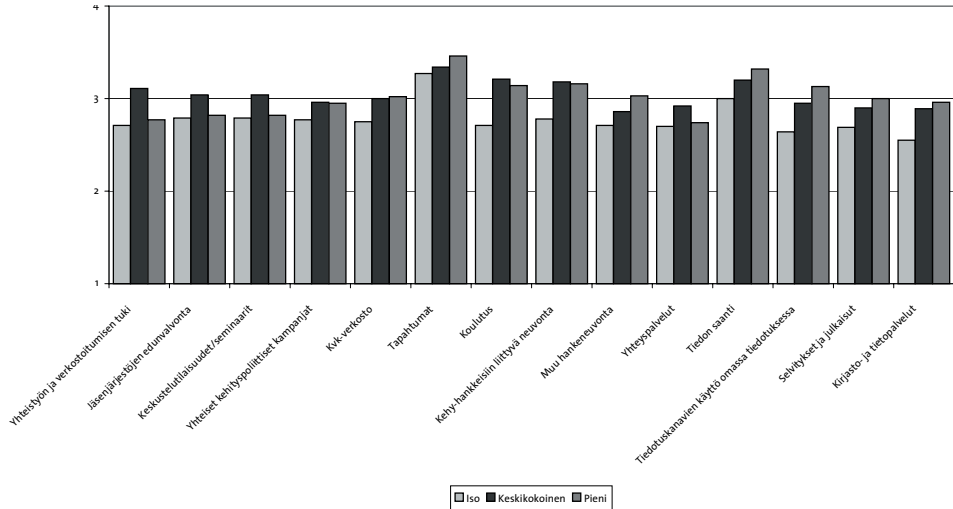
Kepan toiminta- ja palvelulohkojen tärkeys vuoden 2004 hanketuen mukaan (keskiarvo)

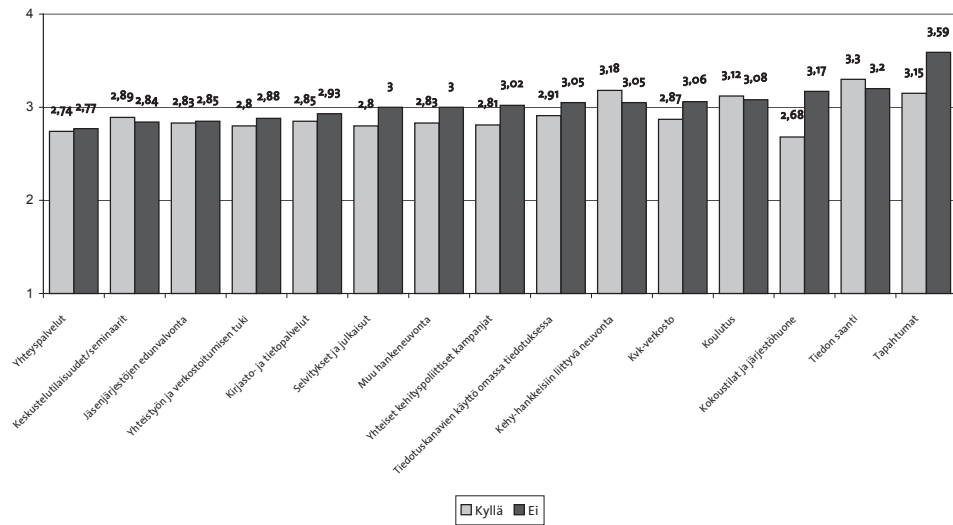
Järjestöjen tyytyväisyys Kepan palveluihin ja niiden laatuun sijainnin mukaan (keskiarvo)

Tyytyväisyys Kepan palveluihin järjestön koon mukaan (keskiarvo)

Tyytyväisyys Kepan palveluihin vuoden 2004 hanketuen mukaan (keskiarvo)

Kepan uusien palvelumuotojen kannatus luokittain:

	Kaikki järjestöt	Pks	Muu Suomi	Iso	Kk	Pieni	Hanketuki Kyllä	Ei
Neuvontaa eri rahoituslähteistä koti- ja ulkomaan hankkeille	63	63	64	56	54	69	65	62
Koulutuksen tarjoaminen vaikuttamis- ja kasvatustyyöhön	48	46	53	19	51	53	52	45
Jäsenjärjestöjen kehitysyhteistyöhankkeiden laadun arvioinnin kehittäminen	39	38		50	34	41	52	31
Kepan extranet-palvelut	38	35	44	25	26	45	38	37
Nettisivujen julkaisu- ja ylläpitöjärjestelmän tarjoaminen järjestöille	35	33	36	0	11	51	35	34
Kepa osallistuisi UM:n kanssa pienten kehitysyhteistyöhankkeiden tukihakemusten arviointiin	32	27	42	6	6	37	35	29
Järjestökohtaisen koulutuksen ja -neuvonnan tarjoaminen organisaation kehittämiseksi	32	28	39	0	26	40	27	34
Yhteistyön lisääminen maahanmuuttajien kanssa	32	34	25	25	31	31	21	38
Koko maan kattava verkosto kehityspoliittista vaikuttamista varten	24	22	33	25	9	30	19	28
Vapaaehtoisten välitystä jäsenjärjestöille Suomessa	22	22	22	6	11	29	17	24
Suomalaisten vapaaehtoisten välitystä jäsenjärjestöiden kumppaneille etelässä	18	18	19	6	14	23	21	16
Englanninkielisen tiedotuksen tarjoaminen	14	17	6	19	3	18	10	16
Yhteyksien luominen muihin etelän maihin	12	11	17	6	0	19	10	14
Englanninkielisen koulutuksen tarjoaminen	11	12	8	13	6	13	12	10
Lähialueyhteistyöhön liittyvien palveluiden tarjoaminen	10	8	17	13	11	8	2	15
Muun kuin suomen- tai englanninkielisen koulutuksen tarjoaminen	9	11	3	6	9	10	12	7
Uusia palveluja Kepan kenttäkenttätoimistoihin	4	5	3	13	3	4	8	2

Liite 4.

Keskustelujen pohjana toimineet kysymykset:

Millaista on järjestönne eteläyhteistyö verrattuna aiempaan, ja mihin suuntaan olette menossa?

- ▶ Mitä olette tehneet?
- ▶ Miksi teette kehitysyhteistyötä?
- ▶ Mikä on muuttunut järjestönne eteläyhteistyössä viimeisten 10 vuoden aikana? 3-5 suurinta muutosta?
- ▶ Tulevaisuuden eteläyhteistyö, mihin olette menossa?
- ▶ Teettekö poliittista työtä/vaikuttamistyötä etelässä? Jos teette, millaista?
- ▶ Voisiko Kepa edistää järjestönne eteläyhteistyötä? Millä tavoin?

Millaista on järjestönne kotimaan vaikuttamistyö verrattuna aiempaan, ja mihin suuntaan olette menossa?

- ▶ Teettekö poliittista vaikuttamistyötä Suomessa/EU:ssa? Minkälaista? Mihin teemoihin/tavoitteisiin liittyen?
- ▶ Millaisiin asioihin haluatte vaikuttaa Suomessa?
- ▶ Miten näette oman roolinne suhteessa valtioon?
- ▶ Voisiko Kepa edistää järjestönne kotimaan työtä? Millä tavoin?

Millaista on järjestönne yhteistyö toisen järjestöjen kanssa?

- ▶ Millaisia verkostoja teillä on a) Suomessa b) kansainvälisesti?
- ▶ Nimetkää 3-5 tärkeintä verkostokumppania.
- ▶ Miten verkostoituminen edistää toimintaanne? Mitä ongelmia siinä on?
- ▶ Voisiko Kepa edistää kehitysyhteistyötä tekevien järjestöjenvälistä yhteistyötä ja kokemusten vaihtoa? Millä tavoin?

Liite 5.

Keskusteluihin osallistuneet järjestöt aakkosjärjestyksessä:

Aasian ystävät ry

Allianssi ry

Attac ry

Emmaus Helsinki ry

Evangelisluterilainen Lähetysyhdistys KYLVÄJÄ ry

Suomen musiikkikasvatusseura ry (FISME)

Globaali Sosiaalityö ry

Ihmisoikeusliitto ry

Jyväskylän Kehityskauppayhdistys ry

Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta (JYY)

Kehityskauppayhdistys Indigo ry

Kehityskauppayhdistys Tasajako ry

Kehitysvammaliitto ry

Metallityöväen Liitto ry

Network Institute for

Global Democratization (NIGD)

Plan Suomi Säätiö

Psykologien sosiaalinen vastuu ry

Punaisen Talon Ystävät ry

Siemenpuu-säätiö

Silta ry

Suomen Baptistiyhdyskunta

Suomen Liikemiesten Lähetysliitto ry

Suomen Lähetysseura ry

Suomen Tinku ry

Suomen UNICEF-yhdistys

Suomen World Vision ry

Suomi-Chile -Seura

Taksvärkki ry

Tampereen yliopiston ylioppilaskunta (Tamy)

Turun Maailmankauppayhdistys ry

Unioni Naisasialiitto Suomessa ry

Uusi Tuuli ry

Väestöliitto ry

Keskusteluihin osallistui kaksi ulkoasiainministeriön kumppanuusjärjestöä (Suomen World Vision ry ja Suomen Lähetysseura ry). Plan Suomi Säätiön kumppanuusjärjestökeskustelut ulkoasiainministeriön kanssa olivat selvityksen toteutushetkellä loppusuoralla. Järjestöistä kolme eli Aasian Ystävät ry, Ihmisoikeusliitto ja Siemenpuu-säätiö eivät ole Kepan jäsenjärjestöjä. Loput 30 järjestöä ovat Kepan jäsenjärjestöjä.